

Bistriški Odmevi

glasilo Občine Ilirska Bistrica | avgust-oktober 2021 | št. 100 | 5300 izvodov | brezplačno

ŽIGA SKOK
JE PREMAGAL
RAKA

PROJEKT »POVEZOVALNI VODOVOD ILIRSKA BISTRICA—
RODIK« BO ZAGOTOVIL VODO IN REKONSTRUKCIJO
DOTRAJANEGA CESTIŠČA TREM OBČINAM

BISTRIŠKI GASILCI
SO MAKEDONSKI
JUNAKI

Pred vami je nova in obsežna številka *Bistriških odmevov*, v kateri vam predstavljamo veliko različnih tem in vas vabimo k branju.

Tokratno naslovnico krasi Žiga, mladenič z Bača, ki je premagal zahrbtno bolezen in znova živi normalno življenje kot njegovi vrstniki. Bolečino, težke preizkušnje in občutek nemoči je zamenjala pozitivna energija, ki kar kipi iz njega. Preberite si njegovo zgodbo, ki jo je zaključil z mislijo o smislu življenja: »Da se imaš lepo in imaš vse rad.« Naj nas njegova izkušnja opomni, da so v življenju najpomembnejše prav pozitivne vibracije!

V tokratni številki ponosno predstavljamo največji projekt v naši občini v zadnjih desetletjih. Povezovalni vodovod Ilirska Bistrica–Rodik bo zagotovil kakovostno in zdravstveno ustrezno pitno vodo kar 53 naseljem in več kot desetisočim prebivalcem. Poleg sodobnega vodovodnega omrežja pa bo ljudem omogočil tudi rekonstrukcijo obstoječih cestnih povezav. O projektu v vrednosti več kot 36 milijonov evrov si preberite na strani 3.

Bistriški gasilci so v obsežnih požarih v Severni Makedoniji uspešno priskočili na pomoč domačinom s kar dvema odpravama. O delovanju obeh odprav si preberite v rubriki *Aktualno*. Tradicionalna gorsko-hitrostna preizkušnja je znova prepričala poznavalce domačega avtošporta. Vrhunski spektakel z mednarodno udeležbo je potrdil, da je bistriška dirka sinonim za varno dirkanje in vrhunsko organizacijo. Tokrat smo stopili tudi v zaodrje dogajanja in o njihovih vtisih povprašali sodelujoče domačine. Vabljeni k branju!

Grad Prem je znova postregel z uglasbeno poezijo domačega pesnika Dragotina Ketteja. Zdravku Plešetu so se na odru pridružili: komorna skupina *Ensemble Contemporanea 21*, Tinkara Kovač, komorni dekliški zbor *Vox Ilirica* in moška vokalna skupina *Hruški fanti*. Več o glasbeni poslastici na strani 31.

V rubriki *Spomini na osamosvojitve* smo se o dogodkih, ki so zaznamovali bistriško osamosvajanje, pogovarjali s podpolkovnikom Jankom Rutarjem.

Preberite si, kako se izogniti okužbi s koronavirusom, kako se zaščititi pred gripo in kako poteka samopregledovanje dojk.

Pazite nase in na svoje bližnje ter ostanite zdravi!

Tjaša Kaluža, odgovorna urednica Bistriških odmevov

AKTUALNO

Projekt »Povezovalni vodovod Ilirska Bistrica-Rodik« bo zagotovil vodo in rekonstrukcijo dotrajanega cestišča trem občinam	3
Bistriški gasilci so makedonski junaki	9
Žiga Skok je premagal raka	15
Vrhunski spektakel na cesti proti Šembijam	20
Za več življenja in manj motornega prometa v Ilirski Bistrici	24

TURIZEM

Projekt »Kette nas povezuje« povezal vrhunske glasbenike	31
S kolesom v naravo	32

ODMEVI

»Alfafest Brkini«	34
Prvi šolski dan na Osnovni šoli Podgora Kuteževo	36
V Ilirski Bistrici blagoslovili ene večjih orgel na Primorskem	42

SPOMINI NA OSAMOSVOJITEV

Intervju s podpolkovnikom Jankom Rutarjem	46
---	----

SOCIALNO VARSTVO IN ZDRAVJE

10 let Regijske varne hiše Kras	50
Vplivati na gripo	56
Samopregledovanje dojk	59

DOM STAREJŠIH OBČANOV ILIRSKA BISTRICA

Dom starejših na Medenovem hribu je moj dom	61
---	----

KULTURA

Domačinka Ines Šestan se je predstavila v Pavlovičevi galeriji	63
Pavlovčeva galerija in podobe koles	64
Andreja Kranjec ustvarjala na Češkem	67

ŠOLSTVO IN ŠPORT

Plesna sezona 2020/2021	69
Osnovna šola Rudolfa Ukoviča Podgrad na obisku na Češkem	74

KATALOG

	82
--	----

RAZVEDRILO

Nagradna križanka Bistriških odmevov	96
--------------------------------------	----

Vaše prispevke za novo številko ali geslo nagradne križanke pričakujemo najpozneje do 10. decembra 2021 na elektronski naslov: odmevi@ilirska-bistrica.si

Bistriški odmevi – glasilo Občine Ilirska Bistrica

Izdajatelj: Občina Ilirska Bistrica, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica | **Odgovorna urednica:** Tjaša Kaluža | **Uredniški odbor:** Boštjan Primc, Maja Uljan, Milivoj Kaluža, Tadej Primc, Kaja Božič, Mia Valenčič, Petar Bacio | **Sedež uredništva:** Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica | **E-naslov:** odmevi@ilirska-bistrica.si | **Lektoriranje:** Tamara Rojc razen oglasnih vsebin | **Oblikovanje:** Ida Demšar, Design Demšar d.o.o. | **Grafična priprava in tisk:** PRESENT d.o.o., Dolenjska cesta 43, 1000 Ljubljana | **Naklada:** 5300 izvodov | **ISSN** 2536-2917 | Glasilo brezplačno prejmejo vsa gospodinjstva v Občini Ilirska Bistrica. | Uredništvo si pridružuje pravico krajšanja prispevkov in spremembe naslovov. Avtorica nepodpisanih člankov je odgovorna urednica. Prispevkov ne honoriramo. | **Fotografije:** Mateja Maraz, Anže Skok, arhiv družine Skok, Mojca Smrdel, Tanja Blažek, Stojan Spetič, Tomaž Kastelic, Klavdij Ujčić, Andrej Vrh, arhiv Zdravka Plešeta, Aleš Zidar, Tjaša Mlakar, Kristina Šlosar, Aneja Rože, Matjaž Vrh, Petar Nikolič, Tjaša Kaluža, Visit Ilirska Bistrica, Tic Ilirska Bistrica, Podjetniški inkubator Postojna, RRA Zeleni kras, PS Pume, UTŽO, DI Ilirska Bistrica, DSO Ilirska Bistrica, RKS OZ Ilirska Bistrica, ZD Ilirska Bistrica, CSD Ilirska Bistrica, OŠ Pregarje, OŠ Knežak, OŠ Podgora Kuteževo, OŠ Podgrad. | **Fotografija na naslovnici:** arhiv družine Skok

PROJEKT »POVEZOVALNI VODOVOD ILIRSKA BISTRICA-RODIK« BO ZAGOTOVIL VODO IN REKONSTRUKCIJO DOTRAJANEGA CESTIŠČA TREM OBČINAM

Občine Ilirska Bistrica, Divača in Hrpelje - Kozina bodo dobile sodobno vodovodno omrežje, ki bo nudilo kakovostno in zdravstveno ustrezno pitno vodo 53 naseljem in več kot 10 tisoč prebivalcem. Projekt je ocenjen na 36.018.195,00 evrov – 23.056.915,00 evrov je prvotna vrednost vodovoda, ocenjena vrednost rekonstrukcije cest pa znaša 12.961.280,00 evrov.

»Operacija Povezovalni vodovod Ilirska Bistrica–Rodik je usmerjena v izboljšavo vodooskrbe na območju Brkinov. S to investicijo bo iz javnega vodovoda zagotovljena varna oskrba s pitno vodo za 10.602 prebivalcev občin Ilirska Bistrica, Hrpelje - Kozina in Divača, na novo bo na vodovodni sistem priključenih 272 prebivalcev občin Ilirska Bistrica, Hrpelje - Kozina in Divača,« so prednosti novega vodovoda izpostavili na Ministrstvu za okolje in prostor. Aktualna vlada je po besedah ministra za razvoj in evropsko kohezijsko politiko Zvoneta Černača za tovrstne projekte odobrila 14 vlog v vrednosti 65,6 milijona evrov, v naslednjih šestih letih pa bodo v ta namen namenili še 100 milijonov evrov.

Tri občine pa so z Ministrstvom za infrastrukturo, Direkcijo RS za infrastrukturo, sklenile tudi dogovor o obnovi cestišča, ki bo po prvotni oceni znašal 12.961.280,00 evrov. Rekonstruirala se bo regionalna cesta Zavrhek–Artviže–Pregarje od 10.750 do 23.380 km in odsek ceste Pregarje–Harije od 0 do 7.696 km. Ministrstvo za infrastrukturo, Direkcija RS za infrastrukturo, se je zavezalo, da bo zagotovilo manjkajočo projektno dokumentacijo za rekonstrukcijo ceste, izdelalo sofinancerski sporazum, zagotovilo izbiro izvajalca del in izvedbo gradnje, izvajalo koordinacijo izvedbe s ciljem sočasne gradnje, nastopalo kot investitor ter zagotovilo finančna sredstva za rekonstrukcijo. Občina Ilirska Bistrica, Občina Hrpelje - Kozina in Občina Divača so v vlogi investitorja projekta in so zadolžene za

dokumentacijo za izvedbo s soglasji ter upravnim dovoljenjem za poseg. Občine zagotovijo nadzor za gradnjo, izbiro izvajalca del in izvedbo gradnje ter sodelujejo pri izvedbi del.

SEDANJI VODOVOD PESTIJO OKVARE IN VELIKE VODNE IZGUBE

Obstoječi vodovodni sistem se napaja prek čistilne naprave iz vodarne Bistrica z izdatnostjo vodnega vira 150 l/s. Pomanjkljivosti vodarne se kažejo v neustrezni izvedbi priprave vode na vstopu, predvsem za pojave povišane (udarne) motnosti in eventualno tudi koloidne motnosti.

Obstoječi vodovod ima težave z zagotavljanjem zadostnih količin neoporečne pitne vode na območju obeh regij, pogoste so ugotovitve o povečani motnosti pitne vode z razglasom obveznega prekuhanja pitne vode na območju ilirskobistriškega vodovoda ter tudi s tem povezanimi stroški in drugimi negativnimi družbenimi učinki. Še vedno obstajajo prebivalci, ki nimajo zagotovljene neoporečne pitne vode iz javnega vodovoda, zaradi dotrajanosti obstoječega vodovodnega sistema pa posledično prihaja do velikih vodnih izgub (v povprečju približno 30 %) in velikih težav v hidravliki vodovoda.

Na območju je več naselij, ki se oskrbujejo z vodo prek lokalnih vodovodov, a lokalni vodni viri ne zagotavljajo varne in zdravstveno ustrezne pitne vode. V občini Divača so to vasi Kozjane, Vareje, Misliče, Vatovlje, Podgrad pri Vatovljah

in Barka, v občini Hrpelje - Kozina pa Mrše in Ostrovica. Po izgradnji novih sekundarnih vodovodov bodo prebivalci naštetih naselij imeli urejeno vodooskrbo iz javnega vodovoda.

Prvotni projekt je bil naknadno razširjen z dodatnimi lokalnimi vodi, ki so bili predvideni na priklop na povezovalni vod, v prihodnosti pa bodo del enotnega vodovodnega sistema, ki bo omogočal opazno izboljšano in razširjeno območje javne vodooskrbe občin v primorsko-notranjski in obalno-kraški regiji.

Petim dodatnim sekundarnim vodom, in sicer Koseze–Dolnji Zemon (v občini Ilirska Bistrica), Tatre–Kozjane, Artviže–Vareje, Vareje–Vatovlje in Vareje–Podgrad (vsi štirje v občini Divača), se bo pridružil še šesti vod Veliko Brdo–Jelšane (v občini Ilirska Bistrica).

PRETOK VODE V OBE SMERI IN ALTERNATIVNO NAPAJANJE

Z izgradnjo novega vodovoda Ilirska Bistrica–Rodik se bo izpolnila želja po povezovanju vodovodnih sistemov in s tem zagotovitvi alternativnega napajanja. Z izgradnjo povezovalnega vodovoda Ilirska Bistrica–Rodik bosta povezana ilirskobistriški in kraški vodovod, ki se napajata iz vodnih virov Bistrica in Brestanica. S povezavo obeh vodovodov pa se bo zagotovilo alternativno napajanje, saj bo nov vodovod zgrajen tako, da bo omogočal pretok vode v obe smeri. Vodovodna sistema si bosta lahko izmenjevala transportno vodo, kar bo zagota-

vljalo nadomestno napajanje v primeru izpada primarnega vira. Vodna vira se nahajata v ločenih vodovarstvenih območjih in imata zadostne zmogljivosti za zagotavljanje nujnega obsega pitne vode na območju združenega javnega vodovodnega omrežja, kot to zahteva Uredba o oskrbi s pitno vodo.

Izgradnja povezovalnega vodovoda Ilirska Bistrica–Rodik vključuje hidroavlične izboljšave in delno ter novo-

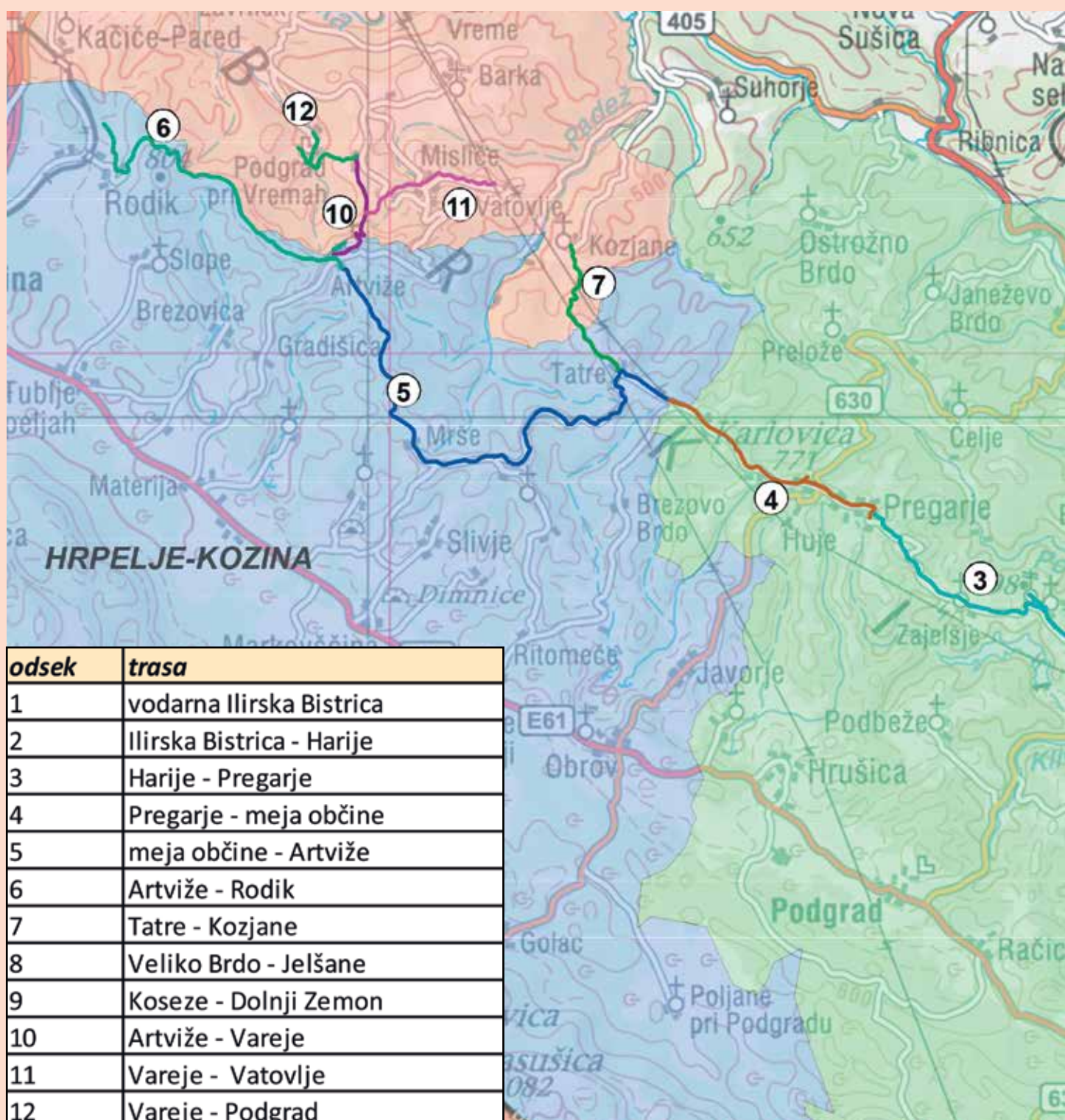
gradnjo vodovodnega sistema na trasi Ilirska Bistrica–Pregarje–Rjavče–Artviže–Rodik, posodobitev vodarne Ilirska Bistrica in izgradnjo šestih sekundarnih vodovodov (Tatre–Kozjane, VH Veliko Brdo–VH Jelšane, Koseze–Dolnji Zemon, Artviže–Vareje, Vareje–Vatovlje in Vareje–Podgrad).

Na ta način bo izboljšana opremljenost vodooskrbe za 53 naselij in več kot 10 tisoč prebivalcev, pri čemer bodo zgrajeni

ali posodobljeni vodarna in več deset kilometrov vodovodnih vodov, vključno z vsemi tehnološkimi objekti na poti.

PROJEKT POVEZOVALNEGA VODOVODA, KI JE OCENJEN NA 23.056.915,00 EVROV, JE RAZDELJEN NA 12 SKLOPOV

Projekt *Povezovalni vodovod Ilirska Bistrica–Rodik* je razdeljen na 12 sklopov. Javno naročilo za sklop 2 *Vodovod na*

odseku Ilirska Bistrica–Harije je oddano podjetju CPK, d. d., za ponudbeno ceno 3.645.145,38 EUR z DDV; sklop 6 Vodovod na odseku Artviže–vodohran Rodik je oddan ponudniku Godina, d. o. o., za ceno 2.530.787,69 EUR z DDV; sklop 7 Sekundarni vodovod Tatre–Kozjane je oddan ponudniku Grafist, d. o. o., za ceno 785.851,96 EUR z DDV; sklop 9 Povezovalni vodovod za naselja Koseze, Dolnji Zemon in Zemonska Vaga je oddan ponudniku Grafist, d. o. o., za

ceno 679.529,90 EUR z DDV; sklop 10 Sekundarni vodovod Artviže–Vareje je oddan ponudniku Adriaing za ceno 638.787,07 EUR z DDV; sklop 11 Sekundarni vodovod Vareje–Vatovlje je oddan ponudniku Adriaplan s partnerjem Gorenjska gradbena družba za ceno 822.344,32 EUR z DDV; sklop 12 Sekundarni vodovod Vareje–Podgrad pri Vremah je oddan ponudniku Adriaing za ceno 437.659,85 EUR z DDV.

Za trase Harije–Pregarje, Pregarje–meja občine in meja občine–Artviže pa je Občina Ilirska Bistrica z Direkcijo za ceste RS pripravila razpis, ki je v pregledu pri izbranem nadzorniku DRI. Za vodarno Ilirska Bistrica so razpisana pogajanja o izbiri izvajalca.

Občine investitorke so za sofinanciranje investicije iz mehanizma Dogovor za razvoj regij na Ministrstvo za okolje in prostor v neposredno potrditev oddale vloge. Iz mehanizma Dogovor za razvoj regij so sofinancirani projekti iz večjih prednostnih naložb Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju od 2014 do 2020. Omenjena investicija spada pod prednostno naložbo 6.1 »Vlaganje v vodni sektor« in specifični cilj 2 – Večja zanesljivost oskrbe z zdravstveno ustrezno pitno vodo v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju od 2014 do 2020.

Projekt Povezovalni vodovod Ilirska Bistrica–Rodik je eden redkih projektov, ki je uvrščen v dva sporazuma, in sicer Dogovor za razvoj obalno-kraške razvojne regije, ki sta ga 12. septembra 2018 (dopolnitev št. 2 je iz 30. decembra 2020) podpisala Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Razvojni svet južnoprimorske regije, ter Dogovor za razvoj primorsko-notranjske razvojne regije, ki je bil podpisan 14. decembra 2017, zadnja dopolnitev št. 4 pa je iz 3. decembra 2020.

Ocenjena vrednost projekta znaša 36.018.195,00 EUR. Ocenjena vrednost za vodovod v bistriški občini znaša 14.711.441,00 EUR, za cesto pa 7.507.880,00 EUR. Znesek divaškega vodovoda je ocenjen na 5.472.712,00 EUR, vodovod v občini Hrpelje - Kozina je ocenjen na 2.872.762,00 EUR, cesta pa na 5.453.400,00 EUR.

Projekt bo financiran s sredstvi za izvajanje evropske kohezijske politike, državnega proračuna Ministrstva za okolje in prostor, Sklada za vode RS in občinskim denarjem.

Izvedbena dela bodo potekala skozi daljše obdobje v več fazah s predvidenim zaključkom vseh del do konca leta 2022. ●

Potrjena je bila gradnja več kot 20 milijonov vrednega povezovalnega vodovoda med Ilirsko Bistrico in Rodikom. Ob tej priložnosti moramo pohvaliti delo občinske uprave Občine Ilirska Bistrica z županom Emilom Rojcem na čelu (pohvale gredo tudi

podžupanu Dušanu Grbcu in občinskim svetnicam in svetnikom, ki so podprli proračun, ter aktualni vladi za čimprejšnjo realizacijo projekta – v tem primeru gre zahvala za dobro delo ministru Andreju Vizjaku (SDS) in njegovim podrejenim na Ministrstvu za okolje in prostor, ministru Zvonetu Černaču (SDS) in njegovim podrejenim v službi Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, Zdravku Počivalšku (SMC) in njegovim podrejenim na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo ter vsem ostalim uslužbenkam in uslužbencem v državni upravi, ki so delali na projektu).

V naši državi niso problem pomankanje demokracije, medijske svobode in teptanje človekovih pravic, kot trdijo nasprotniki aktualne vlade. To je

zanje samo priročen izgovor, ker gre denar za take projekte, kot je vodovod med Ilirsko Bistrico in Rodikom, proti temu pa uradno ne morejo nasprotovati, ker bi jih javnost »pojedla«. Javna skrivnost je, da v Sloveniji obstajajo ljudje, ki ponoči ne morejo spati, če gre denar za take projekte, kot je naš vodovod. Niti v sanjah pa si ni nihče predstavljal takih nespečnikov v evropskem parlamentu. Noč pred začetkom gradnje povezovalnega vodovoda bo tako enim prinesla sladke sanje o čisti vodi, drugim (nasprotnikom aktualne vlade) pa najhujše nočne more. Kakorkoli. Živimo v demokraciji. Vsak lahko sanja, o čemer želi. ●

*Povezovalna lista Emila Rojca,
vodja svetniške skupine Borut Rojca*

V Službi Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko stremijo k temu, da ne bi zapostavili nobenega dela Slovenije. Ravnanje v tej smeri dokazuje tudi odločitev o podpori za povezovalni vodovod Ilirska Bistrica–Rodik, pod katero se je letošnjega julija podpisal pristojni minister Zvone Černač. Omenjena investicija je največji potrjen projekt v 30-letni zgodovini Občine Ilirska Bistrica.

V omenjeni vladni službi so v zadnjih sedmih letih odobrili za kar 194 milijonov evrov evropskih sredstev, s katerimi zagotavljajo varen dostop do pitne vode prebivalcem po celi Sloveniji, dela te pogače pa bo deležna tudi občina Ilirska Bistrica. Namreč, letošnjega julija smo v občinah Ilirska Bistrica, Hrpelje - Kozina in Divača dobili odločitev o podpori, s katero nam je bilo odobrenih kar 10,5 milijona evrov evropskih sredstev iz kohezijskega sklada za izboljšanje vodooskrbe na območju Brkinov, poleg tega pa še skoraj 1,9 milijona evrov sredstev iz državnega proračuna. Prejemnica proračunskih sredstev je prav naša občina, podlago za neposredno potrditev naše naložbe pa predstavlja dogovor za razvoj primorsko-

-notranjske in obalno-kraške razvojne regije.

Vrednost celotnega projekta je sicer ocenjena na 23 milijonov evrov in gre za največji potrjen projekt v zgodovini Občine Ilirska Bistrica v času samostojne Slovenije. Na javno vodovodno omrežje bo na novo priključeni 272 prebivalcev, boljše oskrbe s pitno vodo pa bo deležnih skoraj 11 tisoč prebivalcev iz naštetih občin. Projekt se bo začel izvajati predvidoma novembra letos, zaključen pa bo decembra 2022. To pomeni, da bomo prebivalci občin Ilirska Bistrica, Hrpelje - Kozina in Divača deležni varne in zanesljive oskrbe s pitno vodo že v dobrem letu. ●

Dušan Grbec, podžupan

lista **ZA Aleša Zidarja**

Lista Aleša Zidarja je v dosedanjih razpravah in glasovanjih o proračunu občine Ilirska Bistrica na temo povezovalnega vodovoda Ilirska Bistrica–Rodik vedno glasovala za to investici-

jo, zato nas veseli, da se je država po nekajletnih prizadevanjih občine le odločila podpreti le-to. Ureditev vodovoda je bila ena strateških odločitev občine, ki bo pripomogla k sana-

ciji obstoječega stanja in omogočila boljše vodooskrbo za vse v občini. Če pri tem razmišljamo tudi širše, bo postavila pogoje za boljše vodooskrbo tudi v drugih brkinskih občinah in slovenski Istri, zato je ta investicija pomembna za celotno regijo. ●

Aleš Zidar

SLS: VODOVOD ILIRSKA BISTRICA–RODIK JE REZULTAT USPEŠNEGA SODELOVANJA LOKALNE IN DRŽAVNE OBLASTI

Ljubljana, 29. september 2021 – občinski odbor SLS Ilirska Bistrica in člani SLS iz občin Ilirska Bistrica, Divača ter Hrpelje - Kozina izražamo zadovoljstvo, da dolgoletno prizade-

vanje bistriškega župana Emila Rojca in razumevanje slovenske vlade rojeva pomemben rezultat ne samo za eno občino, temveč omogoča čisto in zdravo pitno vodo tudi izven občine, tj. vodovod Ilirska Bistrica–Rodik. Ob tem z veseljem izpostavljamo, da je predstavnic SLS v slovenski vladi, mag. Monika Kirbiš Rojs, skupaj z ministrom in s sodelavci pripravila temelje, ki bodo omogočili izvedbo tega pomembnega projekta, pa tudi drugih projektov, pomembnih za ohranitev poseljenega in obdelanega podeželja ter celotnih regij, ki so oddaljene od državnega centra.

Navedeni projekt vodovoda ima poseben pomen za vse, ki so ali se bodo

priključili tudi zato, ker je sedanji vodovodni sistem zastarel. Zavedati se moramo, da je vodovod speljan po starih in za zdravje ne ravno priporočljivih vodih, kar privede tudi do velikih izgub vode.

OO SLS Slovenska Bistrica je županov predlog za vodovod sprejela kot potrebnega, zato ga je tudi nemudoma podprla. Navedene investicije predstavljajo tudi razlog za optimizem, da bo naše okolje ob dobrem sodelovanju vodstva občine z občani in državnimi oblastmi prineslo dobre rezultate v korist vseh. ●

Tonjo Janežič, SLS

V svetniški skupini SVEZI smo z navdušenjem sprejeli novico, da je naša občina pridobila nepovratna sredstva za sanacijo in posodobitev vodovoda v občini. Projekt izgradnje povezovalnega vodovoda Ilirska Bistrica–Rodik v vrednosti, ki presega 20 milijonov evrov, je vsekakor zgodovinskega po-

mena za našo občino. Dejstvo je, da zaradi starosti in dotrajanosti obstoječega vodovodnega sistema prihaja od enormnih izgub vode po poti iz črpališča do končnih uporabnikov. Z izgradnjo vodovodnega sistema od Ilirske Bistrice do Rodika se bo izboljšala tako vodooskrba naselij na območju občine, kot tudi zagotavljanje kvalitetne pitne vode. Temeljna naloga v dejavnosti oskrbe s pitno vodo je zagotavljanje varne oskrbe s kvalitetno pitno vodo, k čemur prištevamo zagotavljanje nemotene oskrbe, ustreznih količin in tlakov ter skladnosti in zdravstvene ustreznosti pitne vode. Z izvedbo projekta bo po našem mnenju vsemu navedenemu

nedvomno zadoščeno. Hkrati se bo z izgradnjo vodovodnega sistema obnovila tudi dotrajana in obnove nujno potrebna cestna infrastruktura po t. i. slemenski cesti čez Brkine.

Upamo, da bodo v izgradnji vodovodnega sistema od Ilirske Bistrice do Rodika tudi obalne občine prepoznale okoljsko, ekonomsko in družbeno sprejemljivost ter upravičenost projekta oskrbe obale z, upam si trditi, najbolj kvalitetno vodo v Sloveniji – »bistrsko vodo« – v primerjavi s projektom oskrbe slovenske Istre s pitno vodo iz zajetja Suhorica in Padež. ●

Andrej Batista, podžupan in vodja svetniške skupine SVEZI

PROJEKT NAŠE GENERACIJE: »POVEZOVALNI VODOVOD ILIRSKA BISTRICA–RODIK«

V sedanji koaliciji se zavedamo pomembnosti vlaganja v infrastrukturne projekte, s katerimi razvijamo podeželje. Zato sem zelo vesel, da so največji projekt naše generacije podprle številne vladne službe, ki bodo skupaj z občinami do konca prihodnjega leta dokončale 36 milijonov težak projekt. S ponosom lahko trdimo, da bo to največji projekt regije.

Veličina projekta se kaže v finančni konstrukciji, ki povezuje sredstva evropske kohezijske politike, ministrstva za infrastrukturo, ministrstva za okolje in prostor, sklada za vode, in lastnih proračunskih sredstev vseh treh občin.

Z realizacijo projekta se bo v širšem območju Brkinov zagotovilo sodobno vodovodno omrežje, ki bo izboljšalo oskrbo s pitno vodo 10.602 prebivalcem. Na novo pa bo priključenih 272 prebivalcev v omenjenih treh občinah.

Kot občan Ilirske Bistrice menim, da je projekt sestavljen iz treh delov. Prvi

je posodobitev in obnova vodarne v Ilirski Bistrici, sledi povezovalni vodovod Ilirska Bistrica–Rodik, zaključuje pa se z rekonstrukcijo regionalnih cest.

Zelo pomembno je, da se bo po vstopu vodovoda, ki bo potekal tudi po regionalnih cestah, ceste v celoti obnovilo in ne le zgolj izvedlo krpanje. Zavedam se, da je to le začetek reševanja težav z oskrbovanjem kakovostne pitne vode, vendar je projekt naše generacije velika pridobitev za Ilirsko Bistrico in Brkine, ki se bo realiziral zaradi povezovanja različnih deležnikov ter zavedanja, da če želimo uspeti, moramo stopiti skupaj. Le tako lahko razvijemo potencial našega kraja. ●

*Andrej Černigoj, poslanec DZ
in vodja NSI Ilirska Bistrica*

270 m²
poslovnih prostorov

Prostori so prazni
in takoj vseljivi

Mesečna najemnina

1.200 EUR

ODDAMO | Bazoviška cesta 32, Ilirska Bistrica

Poslovni prostori v Mikoza centru

Prostori obsegajo več pisarn, sprejemnico, čajno kuhinjo, sanitarije, pomožne prostore in arhiv. Pisarne imajo samostojni vhod in vse priključke potrebne za sodobno poslovanje. Poslovni prostori so klimatizirani in imajo lastno plinsko peč z radiatorskim ogrevanjem.

Nepremičnina se nahaja na odlični lokaciji z dovolj parkirnimi mesti. V neposredni bližini so: občina, sodišče, banka, pošta, več trgovin in restavracij.

Matjaž Dimec

+386 (0)41 302 969

matjaz.dimec@monetic.si

MONETIC, d.o.o.

Dunajska cesta 152 | 1000 Ljubljana

www.monetic.si

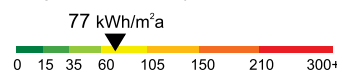
POSLOVNI PROSTOR

Velikost: 270 m²

Leto izgradnje: 1999

Etaža: 2. nadstropje

Energetska informacija:

MONETIC

BISTRIŠKI GASILCI SO MAKEDONSKI JUNAKI

Primorski gasilci so v obsežnih požarih, ki so v avgustu divjali v Severni Makedoniji, domačinom priskočili na pomoč z dvema odpravama, v katerih so sodelovali tudi domači fantje. O delovanju prve bistriške odprave in dramatični situaciji, ki so jo uspešno prestali, smo govorili z vodjo odprave ter gasilskim častnikom druge stopnje Markom Kreševičem.

4. avgusta 2021 je RS ponudila pomoč pri gašenju požarov v Severni Makedoniji. Kdaj vas je Janez Kastelic, poveljnik GZ Ilirska Bistrica, zaprosil za formiranje ekipe, ki bo pomagala pripadnikom obalnokraške regije pri gašenju grozovitih požarov v Severni Makedoniji?

Bilo je zelo hitro aktiviranje v nenormalno kratkem času – ob treh popoldan je prišla informacija, sam pa sem bil obveščen okrog pete ure, ko sem dežural. Slovenija je ponudila pomoč pri gašenju in predvidevali smo, da bomo šli pomagat. Vse informacije smo sprejeli skromno.

Koliko gasilcev iz naše občine je sestavljalo ekipo, ki se je skupaj s preostalimi gasilci odpravila na pomoč Makedoncem? Iz katerih društev ste bili?

Iz PGD Ilirska Bistrica sva bila jaz in Denis Slavec, iz PGD Vrbovo Simon Prosen in Marko Žužek, iz PGD Knežak pa so bili Matej Tomšič, Andrej Škrli in Anže Štajnrajh. Poveljnik zveze me je določil za vodjo bistriške odprave, saj imam najvišji čin in sem najbolj izkušen – sem namreč gasilski častnik druge stopnje.

Pozno zvečer so me klicali, da se ob 11. uri dobimo v Rojah. Ob 8. uri smo se dobili z vso potrebno opremo. Simon Prosen, Marko Žužek in jaz smo v Knežaku vzeli kamion, Denis Slavec pa je šel kot namestnik poveljnika obalno-kraške regije. Aktivirali so obalno-kraško in severno- ter južno-primorsko regijo, ker imamo največ izkušenj z gašenjem gozdnih požarov. Znamo spremljati zadevo in se odločiti. V Kanalu, Kobaridu, Tolminu in na Krasu je največ gozdnih

požarov. Operativni vodja na terenu je bil Blaž Turk, vodja misije pa Matjaž Domijan. Namestnik Blaža Turka je bil Denis Slavec – onadva sta tudi določila vodje sektorjev in posameznike za delo na terenu.

Kako je izgledalo formiranje konvoja? Koliko gasilcev in gasilskih vozil je sodelovalo v tisti »odpravi«?

Bilo nas je 49 – 41 gasilcev in 8 članov civilne zaščite, ki so bili naša logistična podpora. V koloni je bilo 17 vozil – od cistern do terenskih vozil in specifičnih vozil za gašenje gozdnih požarov.

Koliko časa ste se vozili do Bereva? Kako je izgledala pot? Ste imeli policijsko spremstvo? Prehod meje?

Formiral se je konvoj, šli smo mimo mejnega prehoda Bregana do Beograda in Niša proti Skopju. Vožnja je trajala približno 23 ur. Postanke smo imeli na štiri ure. Potovali smo brez težav, tudi okvar ni bilo. Zelo so se izkazali državni organi Slovenije, Hrvaške, Srbije in Makedonije. Policisti so nas spremljali le pri vstopu v Srbijo. Vsi smo opravili test na covid-19 že v Rojah. Enako smo storili, ko smo se vračali, posebnih zapletov ni bilo.

Kdaj ste prispeli v mesto Berevo, ki je 161 km oddaljeno od Skopja?

Ob enih smo krenili iz Roj, drugi dan, 5. avgusta 2021, pa smo v dopoldanskih

urah prispeli na cilj. Nič nismo počivali, po vojaško so nas nastanili. Umili smo se in pripravili. Pomalicali smo in takoj začeli z gašenjem. Rešili smo tri vasi. Gorelo je že dva ali tri dni, a niso gasili, ker niso imeli s čim.

Ste s skupnimi močmi koordinirali načrt gašenja ali je pobudo prevzela slovenska stran?

Dočakali so nas makedonski predstavniki civilne zaščite in nam povedali za poti. Prišli so tudi vojska, posebne enote vojske, uniformirani policaji in

posebne enote policije. Naši vodje so se skoordinirali z njimi. Povedali so, kje je bolj kritično in kje se nahajajo vasi. Prioriteta je bilo pogasiti zaselke in vasi na 800, 900 metrih nadmorske višine. Počitka nismo imeli. Ta ogenj smo pogasili že prvi dan, nato pa smo šli počivat.

Drugi dan smo še bolj zgrabili zadevo. Vsako jutro je bil krizni sestanek pri županu. Vsak dan smo nekaj rešili, pogasili. Imeli smo zelo sposobno in izkušeno vodstvo. Znali so vprašati, zahtevati, oceniti situacijo, pravilno so nas razporedili in zadeva je stekla. Tretji dan

smo gasili, kot da gasimo doma. Vse je potekalo, kakor mora. Vse so predelali na sestanku – šefi so namreč pripravili ogled kraja, zato smo vedno vedeli, kaj nas čaka, in nismo gasili na slepo. Varovali smo npr. hribovski kmetiji na 1200 metrih nadmorske višine. Drugi dan so prišli tudi avstrijski gasilci in Avstrija nam je nudila logistično podporo – topel večerni obrok v njihovem kampu, vodo in štirikolesnike, s katerimi smo hodili na ogled. Precej so nam olajšali delo, saj imajo fenomenalno logistiko. Gašenje pa smo večinoma izvajali sami. Doletela pa nas je tudi posebna čast, saj nas je obiskal premier Severne Makedonije Zoran Zaev in se z nami rokoval.

Kje so divjali najboljsežnejši požari in katere zaselke so ogrožali?

Gorela je velika gozdna površina, in sicer črni bor. Čakalo se je na obrobjih, jasad, v nizkem rastju, kjer ogenj nima velike moči. Tam smo ga počakali in ustavili. Je zelo gorljiv material (kakor, da bi površino polili z bencinom), temperatura je bila visoka (40 °C že ob 11. uri) in dim črn. Veter nam je povzročal težave, svoje pa je odigrala tudi nadmorska višina. Težava je bila v tem, da ni pihalo le v eno smer, ampak se je veter vrtel, kar nam je oteževalo delo. Zato

Koliko dni ste gasili in kdaj ste počivali?

Gasili smo skoraj do zadnjega dne – dan pred odhodom smo ogenj ugasnili. Predzadnji in zadnji dan smo bili na terenu 22 ur, drugi dan zjutraj smo prišli v sobe. Čez dve ali tri ure smo šli na ogled požarišča s helikopterjem in ugotovili, da je bilo gašenje uspešno. Odločili smo se namreč za »kontrapožig«, kar pomeni, da smo malo »zapalili« proti ognju, tako je pas, širok od 5 do 20 metrov, gorel in ga zalili z vodo oziroma ga pogasili. Ogenj namreč tako pride do zažgane površine, izgubi moč in ugasne. »Kontrapožig« se je tako izkazal za zelo uspešnega. Na tem področju ni deževalo že štiri mesece. Ogenj je gorel podtalno – površina je posejana z listi in iglicami in pod tem debelim slojem ogenj tli ter ustvarja tunele pod zemljo. Kjer je malo zraka, spet izbruhne. Takšen požar lahko dokončno ugasne le dež, ker namoči teren.

smo spremenili taktiko in se premaknili na drugo stran ter se vrnili, ko je ogenj pojenjal. Porabili smo ogromno tekočine. Logistika je bila odlična. Za dvig sladkorja smo uživali frutabele. Hrano in vodo so na teren dostavljali domačini, vodo za gašenje pa so dostavljali naši in Avstrijci. Domačini, policija in vojska pa so nam nudili pomoč v fizični obliki. Raztezali smo 200-metrške cevi po požarišču, kar je velika teža. Razporedili smo se na 15 ali 20 metrov in vlekli cev. Pri delu smo bili učinkoviti.

Kako je potekalo gašenje? Verjetno ste razpolagali zgolj z vodo iz cisterne? Hidranti? Kakšna je oprema vaših kolegov?

Hidratno omrežje je bilo zelo umazano, saj ga dolgo časa niso nič potrebovali. Notri je bilo veliko tujkov. Dali so nam dva ali tri hidrante in cisterne so dovajale vodo na požarišče. Stalno je krožilo, saj so imeli Avstrijci veliko velikih cistern.

Zadeva je bila dobro organizirana, delo je bilo utečeno in dobro smo predvidevali. Stvari so odlično funkcionirale.

Za ogled požarišča so nam nudili pomoč s helikopterji. Civilna zaščita je imela dron – naša svojega in avstrijska svojega. Če je bilo mirno, so z droni pregledovali teren, in sicer požarišča ter gasilske enote.

Nam lahko podrobneje opišete nevarno situacijo, v kateri ste se povsem nepričakovano znašli?

6. avgusta smo gasili na hribu, bližal se je velik ogenj, ki se ga je videlo od daleč. Povzročal nam je preglavice. Naši so se odločili, kje naj bi ta ogenj vstavili. Razporedili smo ljudi, a narava ima svojo moč. Veter se je zavrtel in povzročil tornado, ki je ogenj dvignil iz globeli, ga prenesel k nam in zažgal bore za našim hrbtom. Temu rečemo preskok po zraku. Izkušnje, poznavanje ognja in vetra so pripomogli k srečnem zaključku. Vodstvo se je zelo izkazalo, saj smo se ravno pravi čas umaknili nevarni situaciji in se rešili ognjenega obroča. Šlo je zelo, zelo na tesno. Lahko bi namreč izgubili celotno bistrsko in tolminsko ekipo z vozili ter tudi operativno vodstvo. Hvala bogu smo vsi živi in zdravi in je bila to za nas le ena velika izkušnja. Intervencija se je zaključila na najboljši možen način, brez prask, opeklin in drugih poškodb.

Kako so vas sprejeli domačini?

Odziv je bil zelo pristrčen, topel in dober. V Makedoniji so ljudje siromašni in ne vedo, s čim bi te postregli. Ko so videli, da dobivamo bitko z ognjem, niso vedeli, kako nam bi pomagali in kaj nam bi dali. V očeh so imeli solze.

Kako ocenjujete vašo gasilsko misijo na makedonskih tleh?

Izredno uspešno. V ekipi se sploh nismo poznali, a smo bili vsi »spraksirani«, samozavestni, korajžni in visoko motivirani s ciljem, da pomagamo. Funkcionirali smo kot celota skoraj brez napak. Pokazalo se je, da imamo znanje, znamo delati z opremo, iti v ogenj in se iz njega umakniti. Če od ognja bežiš, veš, zakaj

si bežal. Lahko greš nazaj. Če si preveč korajžen, lahko ostaneš tam. Stkala so se nova prijateljstva in poznanstva. S tako ekipo in takim vodstvom sem pripravljen iti kamorkoli in kadarkoli brez kančka dvoma. Delo je bilo opravljeno profesionalno in zelo kvalitetno. Bili smo sicer fizično in psihično izčrpani, a ko smo videli, da smo rešili ljudi, smo se veseli vrnili domov. Dobro volje in zdravi. Sprejeli so nas in pospremili kot junake.

Bi se ponovno odločili za tovrsten podvig? Kako je vaša družina sprejela vašo odločitev za odhod v Makedonijo? Verjetno je bilo domače strah vseh nevarnosti, ki ste se jim izpostavili?

Brez razmisleka je ta odgovor pritrdilen. Nihče od nas ne bi rekel ne intervenciji. Seveda so bili najprej v šoku in stresu. Mislili so, da se šalim. Zelo sem jih pogrešal in oni mene, a sem se jim kljub slabim zvezam javil vsak dan, da niso bili v skrbeh. Po prihodu so nam vsem tekale solze sreče. Predvidevam, da je bilo tako tudi pri ostalih. Potem pa smo gasilci potrebovali fizično in psihično rehabilitacijo. Po treh dneh sem se normalno naspal. Razbremenilni pogovor s strokovnjaki z Uprave za zaščito in reševanje, ki so ga imeli v Sežani z dvema psihologinjama, me je prijetno presenetil. Po takih misijah so takšne stvari zelo zaželeni, saj smo vsi le ljudje s čustvi. S pogovorom sem bil zelo zadovoljen.

Kako bi najbolje opisali gasilski poklic?

Vsak je v nečem dober. Gasilski poklic je zelo lep, a hkrati nevaren in nepredvidljiv. Moraš biti gasilec po srcu in duši, da lahko opravljaš ta poklic. Svoja čustva moramo velikokrat skriti, ker doživimo veliko stresnih situacij. Gasilec ve, kdaj gre na intervencijo, in ne ve, kdaj se bo vrnil. To moraš vzeti v zakup. Je zelo pester poklic, prežet z vsem. Hvala bogu, da smo. Dokler bomo, bomo reševali ne glede na to, ali bo šlo za mačko na drevesu ali človeka v težavah. Če si človek, boš pomagal. ●

POGOVOR Z MARJANOM BARBO, VODJO DRUGE ODPRAVE GZ ILIRSKA BISTRICA

Po uspešni prvi odpravi v Severno Makedonijo je na pot krenila še druga odprava s sedmimi bistriškimi gasilci. O dogajanju v Berovem smo spregovorili z vodjo odprave Marjanom Barbo.

Kdaj se je druga bistriška odprava podala na pot proti Severni Makedoniji in koliko mož je štela?

Zbor gasilcev za drugo odpravo je bil v torek, 10. avgusta 2021, ob 8. uri v Rojahu. V odpravi so bili trije gasilci iz PGD Knežak (Anton Spetič, Aleš Česnik in Luka Mežnar) in po en gasilec iz PGD Ilirska Bistrica (Jaka Fidel) in PGD Podgrad (Barba Marjan). Na drugi misiji pa sta sodelovala tudi predstavnik gasilske šole na Igu – tovariš Robert Škrlj, ki je tudi poveljnik PGD Knežak, in pripadnik Civilne zaščite Slovenije ter član PGD Podgrad – tovariš Domen Vodopivec, ki je na misiji skrbel za medicinsko oskrbo pripadnikov druge misije.

Po obveznem testiranju s hitrimi testi za covid-19 smo se namestili v enega izmed avtobusov. Da bi člani druge odprave kar se da udobno potovali, nam je organizator zagotovil dva avtobusa, tako da je vsak posameznik lahko sedel na eni klopci. Konvoj, v katerem sta bila avtobusa in štiri vozila pripadnikov civilne zaščite, je štartal ob 8.30. Pot je potekala gladko, vsake tri ure smo se ustavili, da smo malo raztegnili noge. Pri vstopu na ozemlje Republike Srbije smo dobili policijsko spremstvo, ki nas je spremljalo do meje z Republiko Severno Makedonijo.

Kdaj ste prispeli na cilj? Ste na terenu dobili kakšen nasvet, kako se spopasti s situacijo?

V Berovo smo prispeli v sredo, 11. avgusta 2021, ob 3. uri. Namestili smo se v

hotel, a počitek ni bil dolg, saj smo imeli zbor že ob 6. uri. S kombiji so nas pripadniki Civilne zaščite Slovenije odpeljali približno 10 kilometrov naprej v bazo, kjer so bili nastanjeni gasilci prve odprave, da nam opišejo izkušnje, ki so jih pridobili v preteklem tednu. Vedeti moramo, da tako obsežnega požara ni izkusil še nihče in vsak je na svoj način pripovedoval o svojih izkušnjah, vide njih, opažanj in načinu komunikacije z domačini. Nasveti, ki smo jih dobili, so bili zlata vredni. Gasilci so nam v uporabo predali gasilska vozila. Po namestitvi v sobe, ki so imele od štiri do šest ležišč, nas je vodja gasilskega dela odprave tovariš Marko Adamič dodelil v vozila, v katerih smo bili celotno misijo, obenem pa nam je dodelil še vodje sektorjev, če bi prišlo do delitev dela na sektorje na samem terenu.

Kakšne so bile vaše zadolžitve na terenu?

V popoldanskih urah smo dobili prvo zadolžitev/nalogo. Gorela je deponija smeti, ki je bila od naše baze oddaljena približno uro vožnje. Enota se je razdelila na pol, tako da je polovica ostala v pripravljenosti, druga polovica pa se je odpeljala na intervencijo. Enota, ki je ostala v pripravljenosti, si je ogledala štab in kamp gasilcev iz Avstrije, ki so prav tako priskočili na pomoč. V večernih urah je začelo deževati, tako da je tudi dež nekoliko pripomogel oziroma upočasnil razvoj in širjenje požara. V

Druga odprava

naslednjih dneh so nam pripadniki Civilne zaščite Severne Makedonije razkazali požarišče in pokrajino oziroma delovišče naših predhodnikov.

Naslednji dan ste se izkazali pri gašenju stanovanjskih poslopij. Nam lahko opišete ta dogodek?

V četrtek, 12. avgusta 2021, smo se vračali iz obhoda požarišča. Ustavili smo se v centru Berova, kjer smo pomalicali. Pripadniku severno makedonske civilne zaščite je zazvonil telefon. Sporočili so mu, da gori hiša, ki se je nahajala le streljaj od nas – kakšnih 200 metrov zračne linije. Vodja gasilskega dela druge odprave, tovariš Marko Adamič, nam je prenesel informacije. Vsi v prostoru smo takoj odhiteli na samo lokacijo z našimi vozili. Vodil nas je član civilne zaščite Severne Makedonije. Ko smo prispeli, je bilo tri četrtine stanovanjske hiše že v polno razvitem požaru. Iz gasilskih cistern smo napeljali tlačne vode in začeli z gašenjem. Ogenj je že resno ogrožal šest sosednjih hiš. Ne smemo namreč pozabiti, da se je požar vnel v strnjenem naselju Berova, kjer so hiše izključno starejše, osnovni gradnik pa je les. Sosednje hiše smo uspešno ubranili in tako preprečili prenos požara po strnjenem naselju.

17. avgusta 2021 je župan občine Ilirska Bistrica Emil Rojc priredil sprejem za obe ekipe, ki sta nesebično priskočili na pomoč pri gašenju gozdnih požarov v Severni Makedoniji. Župan je bil namreč med samo odpravo na tekočem z dogajanjem v Severni Makedoniji in v rednem stiku z vodstvom Gasilske zveze Ilirska Bistrica. Sprejem članov odprav je bil organiziran v prostorih PGD Ilirska Bistrica. Župan se je iskreno zahvalil vsem udeležencem gašenja, pohvalil njihovo požrtvovalnost in obljubil nadaljnjo pomoč ter podporo gasilcem v naši občini.

Kaj se je dogajalo naslednji dan?

V petek, 13. avgusta 2021, smo izvedeli, da se naslednji dan vračamo v Slovenijo. V večernih urah smo se odpravili v mesto, kjer so nam domačini pripravili sprejem, kakršnega so deležni olimpijski zmagovalci. Po krajšem druženju z domačini smo odšli v bazo, kjer smo se pripravili na prvi del potovanja proti domu.

Kako je izgledala vrnitev domov?

V soboto zjutraj smo štartali proti Sloveniji. Na ulicah Berova so nas pričakali

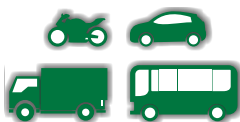
meščani in nam zaželeli srečno pot, ki je bila razdeljena na dve etapi – prva od Berova do Beograda, druga pa od Beograda do Roj. Na mejnem prehodu med Severno Makedonijo in Srbijo nas je pričakala delegacija slovenskega konzulata v Severni Makedoniji in nam uredila hiter premik čez severno makedonsko/srbsko mejo. V večernih urah smo prispeli v Beograd, kjer smo prenočili. V nedeljo zjutraj smo krenili na pot proti Sloveniji. Ves čas vožnje po Srbiji smo imeli policijsko spremstvo,

prav tako tudi čez Hrvaško. Z njihovo pomočjo smo se nekako prebili do hrvaško-slovenske meje, saj je bila sezona na višku in z njo tudi nepregledne kolone vozil. Po poti smo izvedeli, da se za vstop v Slovenijo na mejnem prehodu Bregana čaka tudi do šest ur. S pomočjo policijskega spremstva in sposobnega vodstva odprave pa smo brez težav prispeli v Slovenijo. V Roje smo prišli v večernih urah, kjer smo morali opraviti obvezno testiranje proti covidu-19. ●

ZA VAŠE VOZILO POSKRIBIMO NA ENEM MESTU

URNIK: PON, TOR, ČET, PET: 07:00–15:00 SRE: 07:00–17:00, SOB: 08:00–12:00

► **TEHNIČNI PREGLEDI VOZIL**

► **PREGLEDI GASILNIKOV**

► **KONTROLA TAHOGRAFA
IN OMEJEVALNIKA**

► **PRENOS TER OBDELAVA
PODATKOV IZ DIGITALNIH
TAHOGRAFOV IN
VOZNIKOVH KARTIC**

► **REGISTRACIJA VOZILA**

► **SPREMEMBA LASTNIŠTVA**

► **ODJAVA VOZILA IZ PROMETA**

► **REGISTRske TABLICE**

► **PLAČILO LETNE DAJATVE
ZA UPORABO CEST**

► **SKLENITEV AVTOMOBILSKIH
ZAVAROVANJ**

modra številka
080 80 19

TIB STORITVE d.o.o., Šercerjeva 17, 6250 Ilirska Bistrica

✉ info@tib-storitve.si 🌐 www.tib-storitve.si

ŽIGA SKOK JE PREMAGAL RAKA

September je mesec ozaveščanja o raku pri otrocih. V znak podpore malim junakom, ki se v rani mladosti levje borijo proti zahrbtnemu sovražniku, smo govorili z domačim junakom, ki je bitko z rakom zaključil kot zmagovalec. 12-letni Žiga Skok nam je zaupal svoj pogled na bolezen, njegova mama Mojca pa nam je podrobno opisala, kako je potekal Žigov boj za ozdravitev.

Žiga, koliko si bil star, ko si zbolel?

Ko sem zbolel, sem bil star devet let.

Kakšni so bili bolezenski znaki? Kaj te je bolelo?

Nisem imel posebnih znakov. Mogoče sem bil malo bolj utrujen, bled, pa brez apetita – to smo povezovali s prebolelo virozo malo pred tem.

Kdaj si izvedel za diagnozo in kakšna je bila?

Za diagnozo smo izvedeli zelo hitro. En dan sem imel malo večji trebuh, a me ni nič bolelo. To se nam je zdelo čudno, zato me je mama peljala do pediatrije. Vzeli so mi kri, ki pa ni kazala nobenih posebnosti – rahlo virozo. Pediatrija pa je v trebušni votlini zatipala tvorbo, ki je tam ne bi smelo biti, zato me je takoj poslala v Ljubljano. Tam so me pregledali, mi vzeli kri in naredili ultrazvok. Takoj so posumili na diagnozo, ki se je z vsako preiskavo potrjevala. Drugi dan so že vedeli, kaj mi je. To je bil Burkittov limfom. Takoj so me začeli zdraviti in delati še ostale preiskave, ki so pokazale, kje vse v mojem telesu se rak nahaja. Ostal sem v bolnišnici in več kot dva meseca nisem prišel domov, pa saj niti ne bi mogel. To je bilo zelo hudo.

Mojca, kaj je bila prva misel, ki se vam je utrnila ob postavljeni diagnozi? Na kaj ste pomislili?

Na začetku kar ne dojameš, da se ti to dogaja. Kljub vsemu take diagnoze nisem pričakovala. Vse se je odvijalo ekspresno hitro in tako je bilo tudi edino

prav zaradi narave raka. Na hitro smo si na novo organizirali življenje. Doma sta nas čakali Žigovi sestrici, ki sta bili takrat še majhni – Ula je imela leto in pol, Tinkara dobra tri leta. Skoraj vsa skrb za puncice je tako padla na najine starše, brata in sestro. Za to smo jim izredno hvaležni. V bolnišnici pa je teklo drugo življenje – vse se je vrtelo okoli Žigovega počutja in njegovega zdravljenja. Sama sem poskušala z razumom in trezno glavo čim bolj odgnati skrbi – največkrat uspešno, velikokrat pa tudi ne. V osnovi pa sem želela ostati pozitivna, vesela, nasmejana in smešna, kar mu je najbolj pomagalo. Veliko smo se šalili in največkrat do sedaj pogledali vse serije *Gospoda Beana*. So bili pa tudi temni dnevi, ko kaj ni šlo prav in po načrtih. Takrat so me obhajale neprijetne misli, a sem poskušala

narediti vse, da tega nisem prenesla na otroka in vsaj navzven delovati, kot da je vse točno tako, kot mora biti. Ne glede na vse to, pa je bila potrebna vztrajnost in doslednost pri upoštevanju pravil in navodil zdravnikov. To je bilo velikokrat težje, kot bi si mislil. Težko je bilo, ko ni mogel spraviti vase niti žlice juhe, tam pa ga je pa čakalo tudi dvajset tablet dnevno ali več lumbalnih punkcij na teden (poseg, pri katerem s tanko iglo v hrbtenjačo vstavijo zdravilo). To so bili izzivi, ki so jih ponavadi spremljale solze in razni komentarji: »Mama, jaz ne morem več ...«. Taki trenutki so bili najhujši.

Kako je izgledalo zdravljenje? Koliko kemoterapij je prejel Žiga? Zakaj samo kemoterapije?

Burkittov limfom je eden izmed najhiterje rastočih rakov, v dnevu lahko podvoji svojo velikost. Dobra stvar pri tej vrsti raka pa je, da je izredno dobro prekrvavljen in zato odziven na citostatike. Žigovo zdravljenje je tako potekalo v obliki kemoterapij. Prejel je šest blokov na 21 dni. To so bile intenzivne visokodozne kemoterapije, kar se je na drugi strani kazalo v obliki hudih stranskih učinkov. Sindrom lize tumorja je povzročil okvaro jeter in ledvic, kmalu po tem je ostal brez las, po vsaki kemoterapiji je imel velike težave z aftami, ki so

vodile v težak mukozitis. Zaradi bolečin ni mogel ust niti odpreti, kaj šele, da bi kaj spravil vanje. Hude bolečine so lajšali z morfijem. To je vodilo v izgubo teže; odpadli so mu nohtki na rokah in nogah; bruhanje, slabost in vročine so bile stalnica. Bil je popolnoma brez moči in že po prvem bloku popolnoma nepokreten. Potem so bili tu vedno neki zapleti, reakcije na zdravlila. Dvakrat je res malo manjkalo, da ni pristal na intenzivni negi. Sčasoma smo že kar vedeli, kdaj lahko pričakujemo komplikacije, saj se je po zaključeni terapiji v nekaj dneh pojavila vročina. Sledili so močni antibiotiki, s katerimi so poskušali zmanjšati možnost okužb. Po navadi je bilo tako, da se je v teh 21 dneh ravno pobral, pa je bilo treba začeti znova. Predvsem na začetku je bilo res hudo.

Koliko časa si preživel v bolnišnici?

V bolnišnici sem preživel sedem mesecev. Od tega sem bil večino časa tam, le malo sem bil doma – skupaj največ pet dni. Potem sem pa že moral iti nazaj na kemoterapijo.

4. razred osnovne šole si zaključil v bolnišnici. Kako je izgledalo šolanje v bolniški postelji? Kako si se učil?

Ja, 4. razred sem zaključil v bolnišnični šoli pri učiteljici Ani. Bilo je kar težko. Šolo sva delala, če sem bil v redu. Če sem bil v slabem stanju in imel vročino, mi je učiteljica Ana prebrala kakšno

knjigo, včasih sva naredila kak izdelek – odvisno od počutja. Če sem bil v redu, pa je bila zelo vztrajna. Iz moje osnovne šole v Knežaku so ji poslali, kaj moram nujno znati in to sva se potem učila. Bolj proti koncu zdravljenja sva naredila večino stvari za šolo. Prej res nisem mogel. Nekatere predmete mi je ocenila ona, nekatere pa učiteljica, ki je prišla k meni domov. Po koncu zdravljenja, ki sem ga zaključil poleti, sem šolanje nadaljeval normalno v 5. razredu s svojimi sošolci v Knežaku, a samo pol leta, saj je potem prišla korona in smo bili spet doma. Prav tako je bilo v 6. razredu. Sedaj obiskujem 7. razred in upam, da bomo čim več časa preživel v šoli.

Si na Oddelku za hematologijo in onkologijo Pediatrične klinike v Ljubljani spoznal nove prijatelje? Ste še vedno v stiku? Se družite prek socialnih omrežij?

Ja, tam sem spoznal prijatelje. Na začetku ne, saj se nisem želel družiti z nikomer, niti se nisem mogel, ker sem bil preslaboten. Najprej je bilo res čudno, bilo me je strah, nisem vedel, kako bo. Mami sem rekel, da tukaj ne bom našel nobenega prijatelja. Potem sem spoznal Ivana in Marka, s katerima sem si največkrat delil sobo. Marko se še vedno zdravi, Ivan pa je zaključil zdravljenje za menoj. Proti koncu mi je bilo prav lepo. Družili smo se v skupnem prostoru, ki se nahaja pred bolnišnično šolo. Ustvarjali

smo izdelke, se pogovarjali, si izmenjevali izkušnje, se spodbujali. Sprva sem bil bolj v sobi, gledal sem TV in zamotil sem se z igranjem igrice. Včasih pa sem bil tako slab, da niti tega nisem mogel.

Koga si najbolj pogrešal med zdravljenjem?

Vse domače sem pogrešal. Sestrnici, stare starše, prijatelje, vse. Niti se nisem želel z njimi pogovarjati po telefonu, ker mi je bilo potem samo še bolj hudo. Komaj sem čakal dan, da sem lahko prišel domov. Enkrat je bilo tako, da sva bila z mamo že odpravljena in spakirana za domov, doma so me vsi pričakovali. Mama je šla že po avtomobil, ko pa so mi sestre pred odhodom domov izmerile temperaturo, je bila povišana. To je bilo grozno. Ostala sva v bolnišnici.

Kako si si krajšal dneve med bivanjem v bolnišnici? Si igral igrice, prebiral knjige, govoril po telefonu?

Največkrat sem igral igrice, mama mi je bolj kot po navadi pustila, da jih igram. S seboj sem imel tudi računalnik, da sem pogledal kakšen film. Mama mi je brala knjige. To je bilo bolj popoldan, pa čez vikende. Dopoldan je bilo na oddelku zelo živahno. Zdravniki, kontrole, terapije, šola. Popoldne pa smo imeli več časa za kakšno dejavnost.

Ob sebi si vedno imel enega od staršev. Mojca, kako je izgledalo bivanje ob vašem sinu in kako sta se s soprogom Boštjanom izmenjevala v bolnišnici?

Ja, vedno je bil eden ob njem. Sama sem imela urejen bolniški stalež, Boštjan pa je navadno koristil vikend, včasih je dan ali dva dopusta potegnil čez teden. Kombinirali smo, kolikor smo lahko. Imelo je smisel, da je pretežno eden ob njem, saj je ta precej »padel« v proces zdravljenja in sledil terapijam, kontrolam, v končni fazi tudi njegovemu odzivu na zdravlila in raznim reakcijam. Po drugi strani pa so tudi doma dekleta zelo pogrešala tistega, ki ga ni bilo, in so komaj čakala, da se zamenjava. V bistvu so bile te »menjave« dobre za vse nas. Žiga je ob sebi potreboval močnega, spočitega starša, zato je prijalo vsake toliko oditi in si nabrati moči za naprej.

Tudi, ko sem bila ob njem, sem si, če je le dopuščalo njegovo stanje, vzela pol urice in se odpravila na zrak. Tudi sestre in zdravniki so nas spodbujali k temu.

Kakšna je bila komunikacija z zdravniki in medicinskimi sestrami?

Tam je res krasno osebje – od prvega do zadnjega. Normalno je, da se z enim bolj ujameš kot z drugimi. Nikoli nismo imeli nobene težave ali konflikta. So zelo strokovni in srčni. Zdravniki hematološki so v samem svetovnem vrhu. Res imamo veliko srečo, čeprav v nesreči. Tudi dejstvo, da imamo zdravljenje in vsa najsodobnejša zdravila na voljo brezplačno, ni zanemarljivo, saj marsikje v razvitejših državah ni tako. Je pa res, da moraš tudi ti kot pacient imeti razumevanje in potrpljenje. Tega po mojem manjka v tem času. Spoštovati moraš, da nisi edini tam, in da se ne vrtil vse samo okoli tebe in tvojega otroka. Velikokrat je bilo treba počakati na poseg ali preiskavo. Pred večino le-teh je nujno, da je otrok tešč in največkrat je bilo tako, da ko je moral biti tešč, je imel apetit. Včasih je šele popoldan prišel na vrsto. Takrat sem si vedno rekla: »Super je!«, ker nekdo očitno bolj nujno potrebuje ta pregled kot on. V to sem bila prepričana, saj vsakič, ko je bilo stanje pri Žigi resno, ali pa je bil v potencialno nestabilnem stanju, je bil obravnavan takoj. Tukaj je zelo pomemben zorni kot, s katerega gledaš na stvari.

Kako je sinova bolezen vplivala na njegovi sestrici in celo družino?

Deklici sta bili še majhni. Ula je vedela, da mame in Žige ni in je spregovorila: »Mama, Gaga, mou,« – kar v prevodu pomeni, da prideta mama in Žiga domov. Tinkara je vse skupaj že bolj spremljala in se tudi zelo spominja časa, ko se pogovarjamo o tem. Ko Žige na začetku dolgo ni bilo domov, je tudi prišla na plano z vprašanjem: »Ali bo sploh še kdaj prišel domov?«. Vsaka je to doživljala po svoje in pogrešala trenutke, ko smo bili vsi skupaj. Teh v času intenzivnega zdravljenja ni bilo nič, saj je vedno eden od naju manjkal, ker je bil ob Žigi. Tinkaro smo takrat pustili v vrtcu, čeprav v bolnici svetujejo, da sorojenci ne ho-

dijo v vrtec zaradi povečane možnosti okužb, viroz, ki so za onkološke bolnike s kontaminiranim imunskim sistemom izjemno nevarne. Samo njej je vrtec toliko pomenil in toliko pomagal, pa tudi Žiga ni bil skoraj nič doma, da smo se odločili in jo pustili vpisano. Ula pa je bila večino časa, ko sem bila jaz pri Žigi, pri mojih starših.

Kako ste se počutili, ko vam je zdravnik sporočil veselo novico, da je vaš sin ozdravel?

Niso rekli, da je zdaj pa zdrav. Ko je dal skozi celoten kemoterapevtski protokol in terapije, je sledila PET CT-preiskava. In ker s to preiskavo v telesu niso opazili več rakastih celic, je dosegel remisijo. Po tem je bila potrebna še ena manjša operacija, ki je dala dobre rezultate. Nato so sledile zelo pogoste kontrole in ultrazvoki, pred katerimi nas je pošteno stiskalo. V tem času se skušaš čim bolj vrniti v »normalno« življenje, čeprav se te izkušnje ne da kar tako odmisлити. Kontrole so nato vse redkejšje, na en mesec, tudi tega stiskanja je malo manj predvsem zaradi dobrih izkušenj in novic, ki si jim priča. Žiga sedaj hodi na kontrole vsaka dva meseca. Vmes je voden tudi pri kardiologih in nefrologih zaradi posledic, ki so jih terapije pustile na srcu in ledvicah – zaenkrat nima nobenih omejitev in je vse ok. So pa zelo previdni in spremljajo. Čisto miren pa po moje nisi nikoli. Jaz osebno sem sam zaključek zdravljenja doživljala precej tesnobno. Hecno, vem. Samo misel, da

ne bo več imel stalnega nadzora zdravnikov, in da bi sama utegnila kaj pomembnega spregledati, mi je bila težka.

Kako je izgledal povratek v normalno življenje? Kaj je Žiga najprej naredil, ko je prišel domov?

Mojca: Predvsem zelo počasi in postopoma. Je pa šlo konstantno navzgor. Tako se slikovito spomnim, kakšna zmaga je bila, ko je šel prvič po zaključenem zdravljenju na kolo, ko najprej niti iz avta ni mogel sam. Pomagalo je tudi, da je zaključil zdravljenje poleti. Bil je veliko zunaj in počasi po občutku pridobival na moči. Otroci se zelo hitro regenerirajo. Ko je prišel iz bolnišnice, se prav spomnim skrbi, kako bo zmogel šolske stopnice septembra. Do takrat si je potem skoraj popolnoma opomogel. Žiga: Vsakič, ko sem prišel domov, sem najprej vse objel.

Vaš sin je eden izmed Junakov 3. nadstropja. Nam lahko malce podrobneje opišete, zakaj se je to društvo ustanovilo in kaj predstavlja?

To društvo je bilo ravno v nastajanju, ko je Žiga zaključeval zdravljenje. Je društvo staršev otrok, ki so se zdravili in se še zdravijo na hematološkem oddelku. Ta oddelek je v tretjem nadstropju Pediatrične klinike, zato jim pravijo, da so junaki tretjega nadstropja. Tem otrokom je za časa zdravljenja, in dosti njim tudi po tem, prikrajšano običajno otroštvo, zato se v društvu trudijo, da jim olajšajo in polepšajo življenje. To je

krasna, zlata ekipa še bolj zlatih posameznikov, ki se res trudijo in so krasen primer, kaj vse se da, če so le nameni pravi. Vsak od njih ima izkušnjo bivanja v tem tretjem nadstropju. Imajo vse informacije, ki jih kot starš potrebuješ, predvsem na začetku otrokovega zdravljenja, ko nimaš pojma o ničemer. Dobesedno. Predvsem pa želijo otrokom čim bolj olajšati in pomagati na poti skozi zdravljenje. Ta pomoč se kaže zelo konkretno. Lotevajo se velikih projektov in z njihovim obstojem se je na oddelku spremenilo ogromno. Kupujejo opremo za oddelek; z vsakdanjimi dobrinami redno opremljajo sobo za starše; uredili so parkirna mesta ob bolnišnici; uspeli so doseči, da se je spremenila zakonodaja v tem smislu, da staršem, ki so ob bolnem otroku, ni treba plačevati namestitve za čas bivanja v bolnišnici; na oddelku so uspeli urediti posebno sobo zaupanja, kjer potekajo zaupni pogovori med zdravniki in starši glede poteka bolezni in zdravljenja; bolnim otrokom

so zagotovili šolske potrebščine in nenazadnje v septembru, mesecu ozaveščanja o otroškem raku, so otroke v sodelovanju z vojsko s helikopterjem odpeljali na Kredarico. Od tam so se tisti, ki so zmogli in želeli, v spremstvu gorskih vodnikov podali tudi na Triglav. Žiga je bil seveda med njimi ... Izredno ponosen in vesel. Res nepozabno doživetje.

Redki zberejo pogum in spregovorijo o svojem boju z boleznijo. Kako, da sta se odločila za nastop v medijih? Vajin intervju smo si lahko ogledali na lokalni televizijski postaji, poslušalci so vama lahko prisluhnili na radijski postaji, sedaj pa bosta svoj prostor dobila tudi v tiskanemu mediju.

Ja, to je bila Žigova odločitev. On je zelo komunikativen in odprt fant. Nikoli mu ni bilo težko govoriti o bolezni in zdravljenju, kako se je takrat počutil. Zelo rad sodeluje. Tako je bil takoj za, ko so mu omenili televizijo. Sama pa sem »pristala« povsem spontano, ker so želeli slišati še drugi zorni kot. Tako, da so tudi v društvu *Junaki* zelo veseli, da smo tudi v naših koncih aktivni v smislu ozaveščanja o otroškem raku.

Kaj bi sporočili našim občankam in občanom?

Mojca: Bodimo strpni, potrpežljivi in hvaležni.

Kakšni so tvoji načrti za prihodnost? Kaj bi rad počel? Kaj bi položil na srce ostalim junakom, ki še bijejo boj s to boleznijo in kakšno misel bi namenil zdravim otrokom?

Najprej sem želel postati veterinar, saj imam zelo rad živali, tudi doma imamo kmetijo. Potem sem nekaj časa želel postati računalničar. Sedaj pa mislim, da bom res raje veterinar. Junakom bi rekel, da naj zdržijo! Vem, da je zelo hudo, a ko je konec zdravljenja, se hitro pozabijo vse hude stvari, ki jih moraš prestati.

Kako bi opisal bistvo življenja?

Da se imaš lepo in imaš vse rad. ●

ŽIGA, JUNAK 3. NADSTROPJA

Po težki izkušnji v 3. nadstropju Pediatrične klinike v Ljubljani je ob mednarodnem dnevu boja proti otroškemu raku, ki ga obeležujemo 15. februarja, spregovoril Žiga Skok z Bača, učenec 6. razreda OŠ Knežak. V zanimivi oddaji, ki ste si jo verjetno ogledali na lokalni televiziji, sta z mamo delila svoja doživetja, vzpone, padce, težke in tudi svetle, vesele ter optimistične trenutke.

S kulturnim društvom *Tuščak* z Bača in z društvom *Junaki 3. nadstropja*, ka-

terega član je tudi Žiga, smo februarja izpeljali dobrodelno akcijo, s katero smo pomagali velikim junakom. Najprej smo organizirali pohod za Junake in vsako fotografijo, ki smo jo prejeli, vrgli v boben za žrebanje. Žiga je nato izžrebal srečne nagrajence, ki so dobili praktične nagrade. S pomočjo Simona Dolesa smo obrazne maske polepšali z zlatimi pentljicami. Zanimanje za maske med vami, srčnimi ljudmi, je bilo zelo veliko, tako da smo v vašem imenu društvu *Junaki 3. nadstropja* nakazali dobrih 800 evrov. Verjamem, da smo s tem zneskom na-

risali kar nekaj nasmehov na obraze in pričarali veliko iskric v očeh.

Prav Žiga pa nas je vzpodbudil, da si vsaj en dan v septembru tudi zaposleni na OŠ Knežak pripnemo zlato pentljico in s tem podpremo vse akcije, ki so namenjene Junakom, predvsem pa, da se spomnimo nanje in se ozavestimo o tej težki bolezni.

Z veseljem bomo takšne in podobne akcije organizirali ali podprli tudi v prihodnje.

Vsem Junakom in njihovim družinam pa en velik nasmeh v imenu vseh dobrih ljudi. ●

Tanja Blažek

NA TRADICIONALNI ŽE 27. GORSKO-HITROSTNI PREIZKUŠNJI V ILIRSKI BISTRICI JE VARNOST NA PRVEM MESTU

EMIL ROJC, župan Občine Ilirska Bistrica:

»Lepo pozdravljeni v mojem imenu in imenu Občine Ilirska Bistrica. Lep pozdrav vsem, ki ste prišli na ogled te dirke. Zahvaljujem se tekmovalcem in vam želim obilo športne sreče ter čim boljše rezultate.

Kot verjetno veste, si vsako leto želimo izboljšanje rekorda in seveda računamo na vas! Letošnja dirka je že 27. po vrsti. Veliko obiskovalcev, ki so med nami, takrat še ni bilo rojenih. Naša dirka ima že dolgo tradicijo in nam domačinom ter Občini Ilirska Bistrica veliko pomeni, zato skušamo v okviru naših zmožnosti storiti vse, da bi dirka še naprej ostala tu. Srečno vsem tekmovalcem in obilo užitkov gledalcem!«

JURE HRIBAR, direktor Agencije RS za varnost prometa:

»Agencija za varnost prometa je tudi letos vesela, da sodeluje pri podpori tega organiziranega dogodka. Vemo, da je neprilagojena hitrost velik problem na naših cestah, saj ima prav ta za posledico najhujše prometne nesreče. Takšen organiziran dogodek na poligonu med Ilirsko Bistrico in Šembijami je prostor, kjer ima hitrost svoje mesto v kontroliranem obsegu. Tu je poskrbljeno za varnost z vsemi varnostnimi predpisi. Agencija sodelujočim želi varno

vožnjo in uspešen zaključek dogodka. Vsi udeleženci v prometu naj upoštevajo varnostne obveze in navodila, ki veljajo. Vozniki pojdite na cesto spočiti, bodite obzirni in sodelovalni. S tem bomo lahko prispevali k večji varnosti v prometu, saj je cesta resna stvar.« ●

VRHUNSKI SPEKTAKEL NA CESTI PROTI ŠEMBIJAM

Potem, ko so organizatorji zaradi ukrepov ob pandemiji covida-19 v lanskem letu tekmovanje skrčili na en dan, je mednarodna gorsko-hitrostna dirka v Ilirski Bistrici letos spet zasijala v polnem sijaju. V standardnem okvirju izpeljana tridnevna prireditve je v okviru Evropskega prvenstva FIA privabila k prijavi več kot 200 voznikov in voznice iz cele Evrope. V spremenljivem vremenu, ki je v nedeljo le zdržalo, si je dirko ogledalo izjemno veliko gledalcev.

Ti so bili sicer podvrženi spoštovanju PCT ukrepov, ki so trenutno v veljavi tako v Sloveniji kot drugod. Organizatorji so poskrbeli tudi za možnost hitrega testiranja, kar so obiskovalci prireditve lepo sprejeli. Sodelujoči vozniki in voznice (na startu prvega sobotnega treninga se jih je zbralo 198 iz 9 držav) so prikazali odlične vožnje. Že sobotni uradni treningi so postregli z novim rekordom za turna vozila kat. 2, ko je Karl Schagerl izboljšal svoj lanski dosežek. Avstrijec je tako le potrdil, da je s svojim WV Golfom E1 prvi favorit kategorije.

V absolutni konkurenci pa je bilo hitro jasno, da se za zmago lahko merite le večna tekmeca – Simone Faggioli in Christian Merli. Hitra Italijana sta dobila vsak po eno trening vožnjo, saj zaradi več prekinitev organizatorji niso uspeli izpeljati še tretjega treninga. To je bil lep obet za nedeljsko dirko, ki je, tako kot že velikokrat v minulih letih, obetala pravi avtomobilistični spektakel na dobri petkilometrski dolgi progi med Ilirsko Bistrico in Šembijami.

Nedeljska vremenska napoved sicer ni bila obetajoča, a se je spremenljivo vreme usmilo tako organizatorjev kot nastopajočih in gledalcev. Kljub grožnji z dežjem je cesta ostala suha in dirkači so imeli enake pogoje. Te je po priča-

kovanjih najbolje izkoristila najhitrejša dvojica Faggioli in Merli. Italijana sta vsak v svojem športnem prototipu (prvi Norma M20FC, drugi pa Osella FA30) prikazala še en vrhunski dvoboj. V obeh vožnjah je bil za približno sekundo in pol hitrejši Simone Faggioli, ki je tako zabeležil že deveto zmago v Ilirski Bistrici in s časom 2:04.011 še izboljšal svoj rekord proge v novi konfiguraciji. Christian Merli se je moral še enkrat zadovoljiti z drugim mestom, a ni bil videti prav nič nesrečen. Za njima je potekal oster četverboj za tretje mesto, v katerem je, žal, najkrajšo potegnil prav slovenski adut Patrik Zajelšnik. Dirkalnik je v Nemčiji živečega Štajerca izdal prav v najpomembnejšem trenutku! Po prvi vožnji je za tretjim Petrom Trnko zaostajal le dobro sekundo, a je bil – sedmi! Čeh sicer v drugi vožnji nato ni zdržal napada in je padel na peto mesto. Prav tako se, kljub tretjemu času druge dirke, napad na stopničke ni povsem izšel Italijanu Diegu DeGasperiju, saj je bil v prvi vožnji šele 8. Tako je na najnižjo stopničko zmagovalnega odra stopil Sebastien Petit. Hitri Francoz je bil v obeh vožnjah sicer četrti, a je seštevek zadostoval za skupno tretje mesto.

Ker je imel okvaro tudi drugi slovenski adut za visoko uvrstitev Vladimir Stankovič (Formula Lola 2000), je bil naš najuspešnejši voznik tudi letos Milan Bubnič, zmagovalec dirke za državno prvenstvo. Njegova Lancia Delta Evo je bila prehitra za Mateja Grudnika v Renault Clio turbo E1, ki je bil drugi. Matic Kogej (mitsubishi Lancer) je bil tretji, Matevž Čuden (renault Clio RS)

četrta, s petim mestom med našimi in zmago v razredu petega *Evropskega prvenstva* pa je bil izjemno zadovoljen Aleš Prek. Vrhničan je namreč po desetih letih ponovno osvojil naslov evropskega gorskega prvaka! Po divizijah so zmage slavili v prvi Luka Brus, v drugi Matevž Čuden, v tretji Filip Tornič Milharčič in med pokalnimi Renault Twingi Blaž Cimirmančič. Prav v tej skupini pa smo spremljali verjetno največjo dramo letošnje dirke. Kot četrta je bila dirka v Ilirski Bistrici tudi zadnja v letošnjem pokalnem tekmovanju

in vodilna voznika sta sezono zaključila z enakim številom točk in popolnoma enakimi rezultati. Zato je odločal seštevek vseh doseženih časov na vseh štirih dirkah in zmago je tako slavil Miha Fabijan – za pol sekunde! Tudi letos smo tako na progi med Ilirsko Bistrico in Šembijami spremljali izjemen dirkaški spektakel in le nekaj dni po zaključku že komaj čakamo naslednjo izvedbo največje gorsko-hitrostne avtomobilske dirke v Sloveniji. ●

VK

BISTRIŠKA GORSKO-HITROSTNA DIRKA IN DOMAČINI

PRIMOŽ GARDELIN, komisar za stike z vozniki in s tekmovalci:

»Letos smo dirko znova izpeljali v dveh dneh, tako kot tudi v prejšnjih letih. Situacija je bila dosti bolj umirjena. Če smo bili prej zasičeni s tekmami, se je po pavzi zaradi

koronavirusa pojavila velika želja po vnovičnem tekmovanju.

V soboto je starejšega voznika v boksih zadel infarkt, a je bil s hitro intervencijo s helikopterjem odpeljan v Univerzitetni klinični center Ljubljana, kjer se po urgentnem posegu počuti dobro. Z dobro organizacijo in s hitro odločitvijo prisotnega zdravnika na dirki ter direktorja dirke smo rešili človeško življenje.

Letošnjo dirko, ki jo organizira Avtoklub Olimpija s predsednikom Dagmarjem Šusterjem, je zaznamovala visoka udeležba. Izpeljali smo dva treninga – bolje dva varna kot tri vprašljive.

Prva dirka je s prekinitvami trajala štiri ure, saj je bilo veliko voznikov vrnjenih na štart. Začetek druge dirke so obeležile prekinitve in izgledalo je, kot da se pripravlja na dež. Upoštevali so faktor varnosti in celotno dirko izpeljali v suhem vremenu ter rekordnem času.

Do 11. ure je bilo kar nekaj izletov s proge v bale in ograje, zato beležimo veliko materialne škode, za drugo dirko pa se je segrelo tako ozračje kot asfalt. Druga tekma je bila izpeljana v 2 urah in 30 minutah.

Glede na epidemiološko situacijo smo beležili zmerno število obiskovalcev, kar pomeni približno tretjino obiskovalcev iz starih, zlatih časov.

Imamo evropskega prvaka Aleša Preka s Hondo Civic, zmagovalca dirke je Simone Faggioli, ki je z znatno prednostjo ugnal Christiana Merlija, tretje mesto pa je osvojil Sebastien Petit. «

EMANUEL DELALIĆ (Peugeot 106 Maxi):

»To je moj sedmi nastop. Avto še vedno ne deluje, kot bi moral, saj je prišlo do manjše okvare na avtomobilu, a naslednje leto se vračam še enkrat hitrejši. «

BOŠTJAN BAŠA (Renault Clio 2.0 RS):

»To je bila zame prva domača dirka in prva sezona, ki jo vozim. Dirkal sem na Učki, v Skradinu, Tolminu in na Gorjancih. Prej sem imel vedno težave z avtom, to pa je prva dirka, ki je res uspela. Zelo sem zadovoljen s seboj in z avtom. Imel sem veliko navijačev ob progi. Če bo vse prav, se vidimo tudi naslednje leto. «

TEO ČEKADA (Škoda Octavia CUP):

»To je bil moj prvi nastop. Progo dobro poznam in imam nov dirkalnik. Prej sem bil sponzor in organizator dirke kakor »stric iz ozadja«, sedaj pa sem si zaželel, da bi se dirke udeležil tudi kot dirkač. Glede na stanje dirkalnika sem presrečen. Vesel sem, da sem prišel cel do cilja in z rezultatom sem zelo zadovoljen. Naslednje leto bom dirkal celo sezono. «

ZA VEČ ŽIVLJENJA IN MANJ MOTORNEGA PROMETA V ILIRSKI BISTRICI

Danski arhitekt Jan Gehl je nekoč dejal: »Če povabiš več avtomobilov, dobiš več avtomobilov. Več cest kot boste izboljšali za avtomobile, več prometa boste imeli. Če naredite več kolesarske infrastrukture, dobite več koles. Če povabite ljudi, da več hodijo in uporabljajo javne prostore, boste dobili več življenja v mestu. Dobiš, kar povabiš.« Tega se zaveda tudi Občina Ilirska Bistrica. »Zato smo se skupaj s TIC Ilirska Bistrica vključili v Evropski teden mobilnosti in organizirali pester program, s katerim smo želeli občane spodbuditi k zdravemu načinu življenja in večji trajnostni mobilnosti,« je pojasnil Boštjan Primc, pobudnik ilirsko-bistriškega tedna mobilnosti. Evropski teden mobilnosti je potekal od 16. do 22. septembra 2021 pod sloganom »Živi zdravo. Potuj trajnostno«.

AKTIVNO PO STAREM MESTNEM JEDRU

Ob tradicionalnem bistriškem sejmu je 16. septembra, ko se je začel Evropski teden mobilnosti, potekal voden ogled starega mestnega jedra. Turistična vodička Sandra Grudenč je udeležence popeljala v Hodnikov mlin, na ogled čevljarke zbirke v nekdanjo bistriško brivnico (današnja info točka TIC Ilirska Bistrica) in v Čebelarški dom. Vodenja so se udeležili tudi otroci iz Vrtca Jožefe Maslo Ilirska Bistrica.

Na eni od stojnic, ki so namesto avtomobilov stale na parkirišču Titovega trga, se je predstavil Zdravstvenovzgojni center, njihovi predstavniki pa so mimoidočim svetovali o zdravem

Foto: TIC Ilirska Bistrica

načinu življenja, pomembnosti obiskov referenčne ambulante in jim merili krvni tlak. Za zdrave prigrizke je poskrbela turistična kmetija Pri Ivankotovih.

Namen prireditve je bilo ozavestiti in spodbuditi odrasle k zdravemu načinu življenja, zdravi prehrani in vsakodnevni sprehodom, s katerimi lahko že veliko postorijo za svoje zdravje, obenem pa pozitivno vplivajo na okolje.

PARKIRAJ IN SE REKREIRAJ

Drugi dogodek, *Parkiraj in se rekreiraj*, je bil zaradi slabega vremena prestavljen iz 19. na 26. september. V Športnem parku Nade Žagar so se v nedeljo dopoldan predstavila športna društva, ki delujejo v Ilirski Bistrici, kot so Smučarski, Nogometni in Lokostrelski klub ter Gorskokolesarsko društvo Borovci Ilirska Bistrica. Na voljo je bilo tudi parkirišče za občinsko stavbo, ki je bilo prav za namen prireditve zaprto. Prireditve je bila namenjena predvsem rekreaciji otrok in mladostnikov.

Foto: Občina Ilirska Bistrica

KETTEJEV POHOD

Vzporedno s prej omenjeno prireditvijo je bil organiziran tudi Kettejev pohod, ki se je začel pred Osnovno šolo Dragotina Ketteja v Ilirski Bistrici. »Udeleženci so nato pot nadaljevali skozi Rečico, Zarečje, mimo Novakovega mlina, skozi Smrje pa vse do devet kilometrov oddaljene pesnikove rodne vasi Prem. Pohodniki so si lahko brezplačno ogledali grad Prem in osveženo stalno razstavo Ne bom se vdal: življenje Dragotina Ketteja v pesnikovi spominski sobi, udeležili pa so se lahko tudi vodenega ogleda premskih vodnih virov. Na poti so degustirali domačo hrano, na koncu pa jih je pričakal tudi tople obrok v turistični kmetiji Pri Ivankotovih. Do izhodiščnega mesta smo za udeležence organizirali tudi prevoz,« je o pohodu povedala Maja Uljan, direktorica TIC Ilirska Bistrica.

Foto: TIC Ilirska Bistrica

PREDSTAVITEV INTERREGIOVIH PROJEKTOV

V okviru omenjenih prireditev so se predstavili tudi Interregovi projekti, v katere je vključena Občina Ilirska Bistrica. Kar

dva od njih s svojimi aktivnostmi prispevata k trajnostni mobilnosti. »Projekt CROSSMOBY poteka. Z njim si prizadevamo za čezmejno celostno prometno načrtovanje in intermodalne storitve potniškega prometa. V okviru projekta smo uvedli mestni avtobus Ilirska Bistrica in izposojlo električnih koles, s katerimi je lažje premagovati večje razdalje po razgibanem terenu bližje in širše okolice Ilirske Bistrice«, je povedal Simon Jenko iz občine. Tematsko je s tem projektom povezan tudi projekt SABRINA, katerega cilj je predstaviti orodja in rešitve, ki bodo omogočale varno in trajnostno izboljšanje kolesarske infrastrukture na območju Podonavja. Partnerji projekta verjamemo, da varnejša kot bo kolesarska infrastruktura, več ljudi različnih starostnih skupin bo kolesarilo, znižalo pa se bo tudi število hujših prometnih nesreč in smrtnih žrtev med kolesarji na cestah. Obema projektoma se je pridružil še projekt D-CARE, ki se posveča pametni oskrbi starejših od 55 let. Občinska sodelavka na projektu, Petra Sanković, dodaja: »Namen projekta je podpora socialnim inovacijam, izboljšanju kompetenc in podjetništva na področju pametne nege, zdravja in oskrbe.« Več o projektih, ki jih sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija, si lahko preberete na občinski spletni strani ali na njunih uradnih spletnih straneh.

Foto: TIC Ilirska Bistrica

ANKETA O UPORABI MESTNEGA AVTOBUSA V ILIRSKI BISTRICI

V času Evropskega tedna mobilnosti smo v sklopu projekta CROSSMOBY izvedli še anketo o uporabi mestnega avtobusa v Ilirski Bistrici. Anketa je bila namenjena tako občanom Ilirske Bistrice kot tudi tistim, ki redno prihajajo v Ilirsko Bistrico v službo ali po vsakodnevni opravi. Anketa je bila dostopna na spletu, v času občinskih uradnih ur pa tudi v fizični obliki. Anketiranci, ki so jo rešili na prireditvi *Aktivno po starem mestnem jedru*, so prejeli tudi praktične nagrade.

Izkazalo se je, da kljub temu da večina anketirancev ne uporablja mestnega avtobusa, skoraj vsi podpirajo obstoj javnega potniškega prometa. Iz odgovorov je opaziti, da si anketiranci želijo boljše promocije mestnega avtobusa, in da bi bil dostop do informacij o uporabi avtobusov boljši (preglednejši vozniki, red, boljša informiranost o postajališčih ...). Omenili so tudi, da si želijo avtobus, ki ne bi vozil le po Ilirski Bistrici, temveč tudi v okoliške vasi. V zvezi s tem pa se pojavi vprašanje, ali so anketiranci dovolj seznanjeni z linijami in voznim redom TIC BUS-a. Podrobnejši rezultati ankete so objavljeni na občinski spletni strani.

Foto: TIC Ilirska Bistrica

PROMETNA KAČA

Ker na mladih svet stoji, se je tudi med njimi spodbujalo trajnostno mobilnost, zdrav način življenja in gibanje z igro *Prometna kača*, ki je potekala po vseh osnovnih šolah občine Ilirska Bistrica. Gre za zabavno in učinkovito kampanjo spodbujanja osnovnošolcev, da za pot v šolo uporabijo trajnostne načine mobilnosti. Otroci so deset šolskih dni lepili nalepke na transparent s podobo kače vsakič, ko so v šolo prišli peš, s kolesom, s uporabo avtomobila ali šolskim avtobusom (ob upoštevanju veljavnih epidemioloških ukrepov). Petra Sanković se zato zahvaljuje ravnateljem, da so podprli prometno kačo, in koordinatorjem, da so jo v razmeroma v kratkem časovnem obdobju uspešno izvedli ter učence spodbudili k trajnostni mobilnosti. Za dodatno vzpodbudo so bili ob zaključku najboljši razredi iz vsake triade nagrajeni s praktično nagrado.

»Priporočamo tudi,« dodaja Petra Sanković, »da otroci nadaljujejo s trajnostno mobilnim načinom prihoda v osnovno šolo, in da starši z otroki aktivno preživijo še kakšno uro na svežem zraku v naravi, saj je dokazano, da gibanje na zraku krepi imunski sistem in pozitivno vpliva na delovanje možganov.«

Foto: OŠ Podgora Kuteževu

Med Evropskim tednom mobilnosti je kar nekaj javnih površin postalo živahnih, privlačnejših in namenjenim ljudem, obenem pa se je poskrbelo za ozaveščanje in spodbujanje pozitivnega odnosa do okolja, zdravega načina življenja in dobrega počutja. Vabimo vas, da migate čez celo leto, uporabljate trajnostne načine mobilnosti in obiščete rubriko *Trajnostna mobilnost* na spletni strani Občine Ilirska Bistrica. Uporaba avtomobila od vrat do vrat je že »passe«! ●

Aneja Rože, OIB

»DNEVI PODJETNIŠKEGA PODPORNEGA OKOLJA« PRIMORSKO-NOTRANJSKE REGIJE

Strokovni dogodek je bil namenjen podpornim podjetniškim organizacijam s poudarkom na pridobivanju novega strokovnega znanja, vzpostavljanju povezav in novih institucij, ki delujejo na tem področju, in posledično zagotavljanju celovitejših storitev za končnega uporabnika.

Dan podjetniškega podpornega okolja je bil že šesti tovrstni letni dogodek zapovrstjo, glavno vlogo pri organizaciji je tudi letos prevzel SPOT Svetovanje primorsko-notranjske regije, ki nudi podporo in pomoč potencialnim podjetnikom ter mikro, malim in srednje velikim podjetjem, ki se srečujejo s podjetniškimi izzivi, ter skrbi za izboljšanje podjetniške kulture. »SPOT Svetovanje primorsko-notranjske regije je pomemben povezovalni člen tako med podjetji kot tudi tistimi, ki delamo s podjetji. Resnično me veseli, da se je ta prostor v zadnjem obdobju tako zelo odprl, saj je ravno to osnova za tiste res velike in ambiciozne korake v smeri izboljšanja in razvoja na področju podjetništva tudi v prihodnje.« (Tomaž Stojanović, vodja NEC Cerknica, SPOT Svetovanje primorsko-notranjska regija)

Dogodek, pri katerem je sodeloval tudi Mrežni podjetniški inkubator Perspektiva, je bil tokrat usmerjen v raziskovanje priložnosti krožnega gospodarstva in digitalizacije, ki bodo v veliki meri podprti tudi od novih načrtovanih finančnih virov za podjetja na nacionalni ter EU ravni. Dr. Jana Nadoh Bergoč, vodja Mrežnega podjetniškega inkubatorja Perspektiva, ob tem izpostavlja: »Primorsko-notranjska regija je v smislu sodelovanja med organizacijami, ki delamo s podjetniki, v zadnjih letih naredila res velik korak naprej. Sami ne sodelujemo samo s SPOT točko in regijsko točko za internacionalizacijo,

ki sta – tako kot naš program SIO – financirana od agencije SPIRIT Slovenija, ampak ves čas aktivno iščemo povezave tudi z ostalimi in skupaj razmišljamo, kaj bi še lahko naredili, da bi bili naši podjetniki deležni res kakovostnih storitev. Pri tem pogosto ugotavljamo, da morajo biti naši svetovalci ves čas v koraku z novostmi, tudi s poznavanjem aktualne situacije v regiji ... in tukaj zares prav pridejo tudi tovrstnega srečanja, ki jih bo v prihodnje, upam, še več.«

Strokovnjaki s področja krožnega gospodarstva in predstavniki podpornih organizacij so se podrobneje spoznali s konceptom krožnega gospodarstva in z vlogo, ki jo pri spodbujanju slednjega igra digitalizacija. Udeleženci so si izmenjali tudi dosedanje izkušnje o spodbujanju krožnega gospodarstva in identificirali ovire, s katerimi se soočajo.

Na srečanju je bilo predstavljeno stanje gospodarstva in še posebej podjetništva v regiji, ki ga je predstavila vodja organizacijske izpostave AJPes Postojna Larisa Benassi. Kot to velja za večino slovenskih regij, tudi v naši regiji prevladujejo mala in mikro podjetja, velikih družb v regiji je le 9, srednjih pa 23 in te so tudi največje zaposlovalke v regiji. Je pa zanje značilno, da se s trajnostnim strateškim vodenjem in principi krožnega gospodarstva šele spogledujejo, kar je dobro izhodišče tako za podporne organizacije, ki jih pri tem lahko podprejo, ter nova, inovativna podjetja, ki jim lahko ponudijo nove rešitve za

premagovanje tovrstnih izzivov. To potrjuje tudi predstavnica Inštituta Jožefa Stefana, Bojana Omersel Weeks, ki je opozorila na spoznavanje in vnos novih tehnologij v obstoječa podjetja za soočanje s trajnostnimi vidiki poslovanja organizacij. Kot rečeno, se v okviru novega nacionalnega Načrta za okrevanje in odpornost pričakuje kar 48 milijonov evrov nepovratnih spodbud za krožno gospodarstvo in 56,5 milijonov evrov za digitalizacijo gospodarstva, namenjenih podjetjem. Podporne organizacije lahko pri tem odigrajo ključno vlogo pri nudenju ustreznih informacij, pripravi projektov, povezovanju gospodarskih subjektov ipd. Udeležencem je bil še posebej predstavljen instrument spodbujanja trajnostne strateške poslovne transformacije, ki so ga predstavili Alenka Hren (SPIRIT Slovenija), Tomaž Stojanović (SPOT Svetovanje PNR, NEC Cerknica) in dr. Dunja Mahne (RRA Zeleni kras). Na osnovi obravnavanih strokovnih tematik je skupina več kot dvajsetih udeležencev oblikovala delovne skupine, v okviru katerih so potekale diskusije o izkušnjah in izzivih na področju krožnega gospodarstva in digitalizacije, s katerimi se srečujejo pri vsakdanjem delu s podjetniki v regiji. V zadnjem delu posveta so sledile skupne ugotovitve in zaključki udeležencev, ki so zasnovali tudi osnutek regijskega projekta na področju krožnega gospodarstva, ki ga bo skupina predlagala za uvrstitev med projekte regionalnega razvojnega programa.

Dogodek sta sofinancirala Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Operacija se je izvedla v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju od 2014 do 2020 prednostne osi: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast. ●

Mrežni podjetniški inkubator
Perspektiva in SPOT
Svetovanje primorsko-notranjska regija

KAM PO PODPORO ZA PODJETNIKE? V »MREŽNI PODJETNIŠKI INKUBATOR PERSPEKTIVA«!

V »Mrežnem podjetniškem inkubatorju Perspektiva« jesen začenjajo z že ustaljenima programoma, in sicer s podjetniško šolo »Naša perspektiva« in »Start-Tourismom-Up« – programom za spodbujanje podjetniških kompetenc tistih, ki delujejo na področju turizma. Pripravljajo pa tudi nekaj novih.

Na osnovi pozitivnih povratnih informacij svojih uporabnikov inkubator tudi v prihajajočih mesecih nadaljuje z izvedbo obstoječih uspešnih programov, dodaja pa tudi nove. Med prioritetskimi programi, ki jih načrtujejo, sta spodbujanje razvojno-raziskovalnih aktivnosti potencialnih podjetnikov in nastajanje novih start-up podjetij, kar bodo nagovorili v novem programu *Ideja PRO*. Dosedanjo mrežo slovenskih strokovnjakov na področju podjetništva širijo tudi v tujino, saj na ta način lajšajo tudi vstop novih podjetnikov na tuje trge. V letu 2021 so tako poleg že obstoječih navezav v EU v mrežo svojih svetovalcev priključili tudi mentorje iz ZDA in Japonske.

Med pomembnimi aktivnostmi inkubatorja pa sta zagotovo tudi sooblikovanje podjetniške skupnosti in spodbujanje podjetniške mentalitete v okolju, zaradi česar inkubator aktivno pristopa tudi k spodbujanju podjetnosti mladih – tako so v letošnjem letu podprli kar osem šol iz primorsko-notranjske regije pri vključevanju v nacionalne programe na področju podjetništva, podporo pa jim bodo nudili tudi pri pripravah na nacionalno tekmovanje POPRI, ki ga organizira Primorski tehnološki park v sodelovanju s SPIRIT.

Mrežni podjetniški inkubator Perspektiva od marca letos povezuje vse občine v primorsko-notranjski regiji, deluje pa tudi že izven meja te regije. V prvi

vrsti je Inkubator prostor, ki nudi bodočim in novim podjetnikom podporo pri njihovi dejavnosti ter priložnosti za vključevanje v podjetniško skupnost. Z neposrednim delom z uporabniki, intenzivnim vključevanjem v regijske in nacionalne aktivnosti in s povezovanjem s podpornimi organizacijami v regiji se namreč v Inkubatorju gradi prostor, v katerem podjetnik dobi vse odgovore. Vodja inkubatorja, dr. Jana Nadoh Bergoč, pravi: »Če jih poznamo sami, jih z velikim veseljem delimo. Če odgovorov nimamo, vemo, kdo jih ima, in se v podjetnikovem imenu tudi z njimi povežemo. Na ta način želimo biti prvi in pravi kontakt na podjetnikovi poti«. »Vse kar počnemo, počnemo z namenom spodbude pri nastajanju novih podjetij. To je naš osnovni cilj. Vendar si želimo, da bi naša novoustanovljena podjetja tudi dobro živela. Zaradi tega se skušamo čim bolj prilagoditi trenutni situaciji, zmožnostim in željam vsakega posameznika, ki pride do nas. Večina jih je zelo skromnih, naša naloga pa je, da jih spodbudimo, da posegajo po bolj ambicioznih ciljih, da jih motiviramo, ko motivacije zmanjkuje, in jih podpiramo pri iskanju virov,« pojasnjuje Ana Širca, vodja programa SIO 2020–2022. Dolores Keš, sicer vodja aktivnosti za mlade, pa dodaja: »Zelo smo bili preseženi, ko smo pred kratkim raziskovali mnenja naših uporabnikov. Med prednostmi, kjer se najbolj izpostavljata naše strokovno znanje in zmožnost povezovanja med podjetniki, so največkrat poudarili

našo dostopnost in srčnost. To kaže, kako zelo pomembna sta tudi človeški odnos in razumevanje. Podjetništvo namreč ne predstavlja le poslovnih in finančnih načrtov, pač pa je v večini primerov povezano tudi z zelo kompleksnimi življenjskimi zgodbami. Doseči uspeh, pomeni razreševati veliko več kot samo poslovne izzive in v tem smo očitno postali zelo dobri!«

Aktivnosti inkubatorja primarno financira agencija SPIRIT v okviru programa SIO. S to finančno podporo je Inkubator v preteklem letu uspešno izvedel kar 40 podjetniških izobraževanj in v program vključil še 50 aktivnih podjetnikov, ki redno razvijajo svoj posel pod vodstvom notranjih mentorice, zaposlenih na Inkubatorju, pa tudi s sodelovanjem zunanjih strokovnjakov, ki jih Inkubator vključuje v svoje programe. V stavbi sedeža Mrežnega podjetniškega inkubatorja Perspektiva v Velikem Otoku pri Postojni beležijo devet podjetij s 16 delovnimi mesti, pred kratkim sta se jim v coworking prostoru pridružili še dve novoustanovljeni podjetji, do konca septembra pa pričakujejo še dve novi podjetji. S tem je inkubator zapolnil vse obstoječe kapacitete. Zato pozdravljajo tudi uspešno povezovanje z občinami, še posebej z Občino Postojna, ki pospešeno izvaja izgradnjo drugega nadstropja Inkubatorja, kjer bo na voljo 11 novih pisarn in kongresne dvorane, ter Občino Pivka, ki se je pospešeno lotila novih proizvodnih prostorov Inkubatorja v IOC Neverke, kjer je pričakovati osem novih proizvodnih hal, ki bodo na voljo mladim proizvodnim podjetjem. Vse vsebine pa bodo pod okriljem Mrežnega podjetniškega inkubatorja Perspektiva. Uporabniki bodo deležni tudi podjetniških programov in individualnih svetovanj, ki jih nudi ekipa Inkubatorja. Vrata inkubatorja pa so še naprej široko odprta vsem, ki bi želeli prediskutirati tudi svojo lastno podjetniško idejo. ●

V OKVIRU PROGRAMA »NAŠA PERSPEKTIVA 2021« ZAŽIVELO OSEM NOVIH PODJETNIŠKIH IDEJ

V okviru podjetniške šole »Naša perspektiva 2021« – šestmesečnega intenzivnega mentorskega programa – se je odvijal zaključni dogodek, na katerem so udeleženci programa javno predstavili svojih osem svežih, inovativnih in ustvarjalnih podjetniških idej.

Pogum, znanje in ustvarjalnost so zagotovo lastnosti vseh potencialnih podjetnikov, ki so s podporo izkušenih mentorjev pridobili aktualna in uporabna podjetniška znanja ter s tem prve in pomembne korake za svojo nadaljnjo podjetniško pot. Veliko spodbud v smislu konstruktivnih vprašanj in nasvetov pa so bili udeleženci deležni tudi od strokovne komisije, ki je odločala o tem, kdo so letošnji zmagovalci.

Mateja Jordan, podjetnica in urednica na Radiu 94, Uroš Petohleb, uspešen gospodarstvenik z dolgoletnimi vodstvenimi izkušnjami, in mag. Boštjan Požar, direktor RRA Zeleni kras in GZS Regionalne zbornice Postojna, so bili enotni, da je podjetništvo prostor priložnosti, v katerem je pomembno skrbno in predano načrtovati. Obenem pa tudi suvereno in neomajno vztrajati ter uresničiti namere, ki bodo nov doprinos posameznikom ali celo skupnosti in vsesplošnemu krogu uporabnikov. Med letošnjim naborom svežih podjetniških idej je bil zmagovalni naziv *Naj poslovna ideja* dodeljen Mateju Mihelčiču, njegovi inovaciji, trajnostni svetilki, ki rastlinam omogoča rast v temnejših prostorih, saj lahko simulira sončno svetlobo. Naziv za *Naj ustvarjalno idejo* je prejela Suzana Vidmar, ustvarjalka aktivnih doživetij v naravi, ki je s poučnim pristopom k spoznavanju preteklosti ustvarila »escape land« z naslovom *Po poteh prestranskega pračloveka*. Najprepričljivejši nastop oziroma predstavitev svoje poslovne ideje pa je prikazal Jure Počkaj, eden največjih opernih strokovnjakov doma in v tujini, ki je svoji uspešni glasbeni poti dodal tudi ustvarjanje lastne

podjetniške zgodbe *Jure Počkaj s Pozabljenim orkestrom* in si s tem prislužil naziv za letošnji *Naj pitch*.

Nagrade najboljšim in spodbuden stisk rok so zmagovalcem namenili vodja znanja Tatjana Hvala, vodja strokovne komisije Uroš Petohleb in župan Občine Postojna Igor Marentič. Letošnji nagradni sklad v vrednosti 15 tisoč evrov sta zagotovila Občina Postojna in SPIRIT. Poleg denarne nagrade sta zmagovalcem v obdobju naslednjega leta omogočena tudi uporaba delovnega prostora in strokovno mentorstvo.

Ker podjetništvo zares zaživi šele takrat, ko najde svoj prostor med ljudmi, je bila z izvedbo letošnjega programa in zaključnim dogodkom, ki je uspešno zaokrožil začetniške podjetniške korake vseh udeležencev, zadovoljna tudi vodja MPIP, dr. Jana Nadoh Bergoč: »Vsakič znova smo ponosni na napredek posameznikov, ki ga osvojijo, razvijejo in osmislijo v okviru naših programov. Ob tem gre zahvala tudi vsem mentorjem, s katerimi tesno sodelujemo. Resnično se vsakodnevno trudimo za pomembno strokovno podporo vsem, ki začenjajo svojo podjetniško pot, in s tem krepimo našo podjetniško skupnost, ki ima trenutno že 50 aktivnih uporabnikov. Z zagnano in dinamično ekipo sodelavk imamo precej izzivov in vzpodbudnih načrtov, v okviru katerih si prizadevamo zagotoviti nove mehanizme za podporo podjetništvu in tudi nove podjetniške programe, poglobiti povezovanje z obstoječimi podjetji in institucionalnim okoljem, predvsem pa svojim uporabnikom zagotavljati edinstvene in kakovostne storitve, da bo tovrstnih podjetniških idej in uspešnih poslovnih zgodb še več.«

V preteklih mesecih tega leta smo vzpostavili sistem za predinkubacijo in inkubacijo udeležencev, v okviru le-tega izpeljali 40 tematskih dogodkov in pri tem sodelovali s 1000 udeleženci. Uspešno smo izpeljali podjetniška programa *Naša Perspektiva* in *Start-Tourism-Up* ter razširili mentorsko mrežo. Zelo aktivno smo pristopili k vzpostavitvi sistema za spodbujanje podjetnosti mladih, pri čemer letos sodelujemo z osmimi osnovnimi šolami. Eden pomembnih letošnjih mejnikov je tudi ustanovitev Mrežnega podjetniškega inkubatorja, v okviru katerega sodelujemo z vsemi šestimi občinami primorsko-notranjske regije. Sodelovanje krepimo tudi z ostalimi podpornimi organizacijami, vzpostavili smo mednarodna sodelovanja z Evropsko unijo, ZDA in Japonsko.

V Mrežnem podjetniškem inkubatorju *Perspektiva* bomo že v prihajajočih mesecih začeli s tremi podjetniškimi programi. Proti koncu letošnjega leta napovedujemo poziv za dva programa, in sicer *Start-Tourism-Up* ter *Ideja PRO*, v začetku leta 2022 pa bomo nove podjetnike ponovno povabili v podjetniški program *Naša perspektiva*.

Naj bodo letošnji podeljeni nazivi podjetniškega programa *Naša perspektiva 2021* vsem zmagovalcem potrditev, kako pomembno je verjeti in začeti. Obenem iskrene čestitke tudi vsem ostalim sodelujočim udeležencem in udeleženkam, pot se namreč vedno neke začne. ●

Mrežni podjetniški inkubator Perspektiva

Foto: Blaž Lenček

KLICNI CENTER ZA TURISTIČNE BONE (BON IN BON21)

Obveščamo vas, da bo odslej klicni center za turistične bone, ki je na voljo na telefonski številki **08 200 10 05**, deloval od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure.

Ob sobotah, nedeljah in praznikih bomo za nujne primere dosegljivi po elektronski pošti **bon.info@gov.si**, prav tako tudi za tehnično pomoč.

T: 05 297 68 00,

F: 05 297 67 64

E-pošta: **sd.fu@gov.si** (od ponedeljka do petka od 8. do 18. ure podpora za vse informacijske sisteme FURS) ●

NAPOVED ZA ODMERO AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKA IZ DRUGEGA POGODBENEGA RAZMERJA ZA REZIDENTE

Podatke na napovedi za odmero akontacije dohodnine od dohodka iz drugega pogodbenega razmerja za rezidente (DOHZAP št. 3) izpolnijo samo rezidenti Republike Slovenije, kadar dohodek iz drugega pogodbenega razmerja rezidentu izplača oseba, ki ni plačnik

davka po 58. členu Zakona o davčnem postopku (npr. tuja pravna oseba, fizična oseba z dejavnostjo v tujini ...). Zavezanec rezident mora napoved vložiti do 15. dne v mesecu za dohodke, prejete v preteklem mesecu pri davčnem organu.

Napoved za odmero akontacije dohodnine od dohodka iz drugega pogodbenega razmerja vloži davčni zavezanec rezident:

- elektronsko prek storitev elektronskega poslovanja FURS eDavki,
- elektronsko prek storitev elektronskega poslovanja FURS eDavki kot lastni dokument,
- osebno ali po pošti, sicer pri finančnem uradu, kjer je davčni zavezanec vpisan v davčni register.

Zavezanec, ki se samoprijavi, ni odgovoren za prekršek, izpolniti pa mora davčno obveznost skupaj z obrestmi. ●

Finančni urad Postojna

FINANČNA UPRAVA PO NOVEM OBISKUJE NOVO REGISTRIRANE PODJETNIKE IN JIH INFORMIRA

Predstavniki mobilnih enot finančne uprave od sredine septembra obiskujejo davčne zavezanke, ki so pred kratkim ustanovili podjetje oziroma na novo registrirali dejavnost. Namen obiska je, da jih seznani s pravicami in z obveznostmi, ki jih imajo kot novoustanovljeni poslovni subjekt in jim ponudijo pomoč ter kontakte v primeru, da bodo

potrebovali sogovornika. Želijo namreč, da bi bili davčni zavezanci čim bolj informirani in pripravljeni na izzive, s katerimi se bodo srečali na davčnem in carinskem področju.

V slabih dveh tednih so obiskali že 114 novoustanovljenih podjetnikov po Sloveniji, med katerimi jih je večina s. p.-jevcev. Nov pristop finančne uprave

do davčnih zavezancev je večina novih podjetnikov sprejela z odobravanjem, kar finančni upravi daje dodaten elan, da bo tovrstne aktivnosti nadaljevala še z večjo vnemo. Tem zavezancem je pred kratkim postavila posebno spletno stran (https://www.fu.gov.si/drugo/posebna_podrocja/novi_podjetniki/), delila pa bo tudi informativne letake. ●

PROJEKT »RAZVOJ MODELA ZA IZVAJANJE DNEVNIH OBLIK BIVANJA NA KMETIJI«

Mnogi se še spomnijo, da so včasih na kmetijah skupaj živele različne generacije in vsaka na svoj način prispevale k dinamiki gospodinjstva. Ko starejši niso mogli več sodelovati pri vsakodnevni opravi, so vseeno ostali del družine, preživljali čas z vnuki ali pa poskrbeli za lažja opravila. Sodoben način življenja je to korenito spremenil, se pa zaradi staranja prebivalstva in slabšanja pogojev za življenje starejših, ki se pogosto srečujejo z izoliranostjo in osamljenostjo, ponovno pojavlja težnja, da bi kmetije postale prostor za medgeneracijsko druženje.

Na kakšen način bi lahko kmetije odprle svoja vrata za dnevno bivanje starejših, smo preverjali v okviru dvoletnega projekta *Razvoj modela za izvajanje dnevnih oblik bivanja na kmetiji*, ki se zaključuje novembra letos. Partnerji projekta – kmetija Volk iz Suhorja, kmetija Jernejevi iz Slavinj, kmetija Fatur iz Drskovč in Dom upokojencev Izola – smo najprej preučili dobre prakse iz tujine na tem področju. Nato smo opredelili pričakovanja in možnosti vključenih kmetij na eni strani in preverili potrebe ter pričakovanja potencialnih koristnikov naših storitev na drugi. Na podlagi vseh ugotovitev smo pripravili nabor aktivnosti, ki bi se lahko izvajale v okviru obiska starejših na kmetiji.

Člani kmetij smo se udeležili tudi usposabljanja, ki je vključevalo vsebine s

področja socialnih spretnosti in veščin za delo s starejšimi, prve pomoči in komunikacije s starejšimi. Nato je vsaka kmetija pripravila programe, ki smo jih prilagodili vsem letnim časom. Programe smo finančno ovrednotili in večino le-teh v okviru pilotnih izvedb tudi preizkusili v praksi.

Pri izvedbi usposabljanja za člane kmetije, ankete za potencialne udeležence dnevnih oblik bivanja na kmetiji in pilotni izvedbi oblikovanih programov smo sodelovali z Univerzo za tretje življenjsko obdobje Ilirska Bistrica. V sklopu pilotnih izvedb so članice UTŽO trikrat obiskale kmetijo Jernejevi na Slavinjah in enkrat kmetijo Volk na Suhorju. Pri Jernejevih so udeleženske krmile kokoši in postavljale premično mrežo za pašo, grabile pokošeno travo, ki so jo uporabi-

li za zastirko okoli povrtnin, plele okoli jagodičevja in povrtnin, presajale endivijo in zimski radič ter pobirale pridelke. Pri Volkovih pa so se seznanile z različnimi dejavnostmi, ki jih opravljajo na kmetiji, in si te dejavnosti tudi ogledale. Navdušene so bile nad konji, vse so jih božale prvič, in psom, ki je na gospodarjev ukaz prignel konje čez potok.

Glavna ugotovitev po izvedenih pilotnih aktivnostih je, da naše kmetije lahko ponudijo obilo možnosti za družabništvo in aktivno preživljanje prostega časa za osebe, starejše od 65 let, ki so še vedno samostojne, brez večjih zdravstvenih težav in niso gibalno ovirane. Za starejše, ki so običajno že stanovalci domov in imajo vrsto zdravstvenih težav ter drugih omejitev, pa je kmetija lahko prijetna destinacija za krajši izlet, pri čemer je nujna prisotnost strokovnega kadra iz matične ustanove.

Projekt se izvaja v okviru drugega javnega razpisa za podukrep 16. 9. – Podpora za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom, ki ga podpira skupnost, in izobraževanjem o okolju in hrani ter je sofinanciran iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. ●

Alenka Volk
in Zdenka Žakelj

PROJEKT »KETTE NAS POVEZUJE« POVEZAL VRHUNSKÉ GLASBENIKE

Zadnji petek v avgustu so se Bistričani v notranjem dvorišču gradu Prem prepustili uglasbeni poeziji Dragotina Ketteja pod taktirko Zdravko Plešeta in komorne skupine »Ensemble Contemporanea 21« ter Tinkare Kovač, komorne dekliškega zbora »Vox Ilirica« in moške vokalne skupine »Hruški fanti«.

»Ketteju sem se približal, ko sem poučeval na Glasbeni šoli Ilirska Bistrica, saj je z njim zelo povezana že sama Ilirska Bistrica. Osnovna šola v Trnovem nosi njegovo ime, po njem pa so poimenovani tudi kar trije pevski zbori. Ko sem se poglobil v Kettejevo poezijo, sem ugotovil, da mi je zelo pri srcu. Njegova beseda je iskrena in čista, bralca pa nagovarja na preprost način, zato mi je zelo blizu,« je izbor del največjega slovenskega pesnika moderne opisal priznani violinist Zdravko Pleše, ki je vdihnil življenje delom domačega velikana slovenske moderne in očaral

občinstvo, željno novih glasbenih interpretacij.

Večerni koncert pod zvezdnatim nebom je postregel z zanimivimi glasbenimi aranžmaji, ki so zaživel z domačimi glasbenimi gosti, in sicer s komornim dekliškim zborom *Vox Ilirica* in moško vokalno skupino *Hruški fanti*. Večer je s svojo interpretacijo premskega poeta popestrila še priznana primorska vsestranska glasbenica Tinkara Kovač, ki je s svojim glasom obarvala pesmi, kot so *Dekličino premišljevanje*, *Misel moja*, *Podgorska svetnica* in *Starec in ptica*.

Projekt *Kette nas povezuje*, ki ga financira Ministrstvo za gospodarstvo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, je pod okriljem *Lokalne akcijske skupine med Snežnikom in Nanosom* združil glasbeno društvo *Viola*, Turistično-informacijski center Ilirska Bistrica, Glasbeno šolo Postojna in Kragul, d. o. o., ki upravlja s Kavarno v Pivki.

V okviru omenjenega projekta poteka snemanje kratkih promocijskih vsebin, ki so na ogled na spletni strani projekta in na njihovem Facebook profilu, v prihodnjih mesecih pa jih čaka še snemanje videospotov za izbrane pesmi. ●

S KOLESOM V NARAVO

Interreg
ITALIA-SLOVENIJA
ENGREEN

**NARAVA
JE NAŠ DOM!**

Žilj - prah in zelo ogrožen prebivalec naših gozdov (foto: M. Artnak)
Dumetni svila/Enočin - ogrožen zaradi izkopavanja korenin (foto: F. Poljšak)
Kopalača - vzemljiva je človekova prisotnost (foto: M. Artnak)

ZATO VAS PROSIMO:

- ostanite na utrjenih poteh
- bodite kar se da tihi
- živali opazujte od daleč
- nabirajte in trgajte le tisto, kar se sme
- ne vnašajte/prenašajte tujerodnih vrst
- smeti odnesite s seboj
- ne spuščajte škodljivih snovi v vodo/tla

[HTTPS://WWW.ITA-SLO.EU/SL/ENGREEN](https://www.ita-slo.eu/sl/engreen)

Projekat je sofinanciran v okviru Programa sodelovanja Interreg V-A Italija-Slovenija 2014-2020, ki sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in naravni viri.

V soboto in nedeljo (14.–15. avgusta 2021) sta se na vplivnem območju Parka Škocjanske jame odvijala dogodaka *S kolesom v naravo*. Na kolesarskem vikendu v Ilirski Bistrici smo na sobotni krožni dirki po mestnem jedru in nedeljskem državnem prvenstvu v vzponu na Sviščake rekreativne in profesionalne kolesarje ter vse navijače in naključne mimoidoče ozaveščali o spoštljivem odnosu do narave in primernem načinu kolesarjenja v gozdovih, po travnikih in drugih naravnih območjih.

Gozdovi so biotsko najbolj raznovrstni ekosistemi na kopnem, ki nudijo dom približno 80 % kopenskimi živalim, rastlinam in glivam. Suhi travniki, posebno tisti, ki jih najdemo na Krasu in tudi v Brkinih ter na snežniških pobočjih, pa so po veliki vrstni pestrosti in naravovarstveni vrednosti skoraj brez primerjave s sorodnimi suhimi travišči drugje po Evropi.

Na sprehodih in rekreaciji v naravi nismo sami, zato občudujemo pestrost življenja ter bodimo nemoteči gosti. V gozdovih, na travnikih in zavarovanih območjih smo ljudje namreč predvsem na obisku. Živali in rastline pa imajo tam svoj dom. ●

*TIC Ilirska Bistrica in ekipa PŠJ
v okviru projekta ENGREEN*

OGLED ZELENE INFRASTRUKTURE OB KETTEJEVI POTI

V sklopu tradicionalnega »Kettejevega pohoda« je potekal tudi ozaveševalni dogodek projekta »ENGREEN«, katerega glavni cilj je spodbujati čezmejno sodelovanje za zagotovitev dobrega stanja ohranjenosti EU pomembnih in drugih zavarovanih vrst, vezanih na zeleno infrastrukturo v čezmejni IT-SI kulturni krajini. V nedeljo, 26. septembra 2021, smo si tako udeleženci lahko ogledali tudi manj znane vodne vire na Premu, kot sta npr. studenec pr' Použarji in studenec pr' Blaji.

Na približno 13 kilometrov dolgo pot smo se odpravili izpred Osnovne šole Dragotina Ketteja. Prvi postanek smo naredili pri Novakovem mlinu, kjer sta nas lastnika pričakala s toplim napitkom in nam omogočila ogled vodnega mlina ter črne kuhinje. Pot smo nadaljevali do Prema, kjer smo pred pesnikovo spominsko sobo degustirali domačo hrano – suhe slive in jabolka, domačo

marmelado, brinjevec, slivovko ter topel čaj. Po okusnem okrepčilu nas je okoli vasi popeljala zdaj že domačinka Nataša Olenik, ki se je na Prem preselila iz Postojne in je tudi predsednica *Krajevne skupnosti Prem*. Ogledali smo si nekaj obnovljenih studencev, ki so nekoč imeli pomembno vlogo pri preskrbi z vodo. Vmes smo se ustavili tudi pri pesnici, pevki in vsestranski kulturnici Danici

Pardo, ki nam je pripravila nadvse toplo dobrodošlico. Poleg okusnih flancatov, domačega žganja, čaja in kave smo imeli priložnost slišati tudi njeno najnovejšo pesem.

Po ogledu smo pohodniki pot zaključili s toplim obrokom na turistični kmetiji Pri Ivankotovih in počakali prevoz. ●

TIC Ilirska Bistrica

»ALFAFEST BRKINI«

Bistrški Alfisti smo uspešno izpeljali 8. mednarodno srečanje lastnikov in ljubiteljev vozil Alfa Romeo »Alfafest Brkini«. Tradicionalno se srečanje dogaja v Ilirski Bistrici in okolici oziroma po zavitih in atraktivnih cestah v osrčju Brkinov.

Korona ukrepi so bili zrahljani, zato ni bilo večjih ovir za izpeljavo priljubljene srečanja pri Alfistih širom slovenske meje. Tokratni zbor je bil v vasi Hrušica na obrobju Brkinov. Prihodi

65 italijanskih lepotic in njihovih lastnikov ter težko pričakovane debate med prijatelji po sproščenih korona omejitvah so čas poganjale veli-

ko hitreje kot po navadi. Zato je dokaj hitro prišel čas, da se odpravimo na panoramsko vožnjo čez Brkine v vmesnim postankom za spominsko fotografijo pri starem napajališču v Ilirski Bistrici, pa še na osvežitev s svetovno znanim sladoledom z več kot 60-letno tradicijo. Po osvežitvi smo se odpeljali še na Prem, kjer na hribu stoji mogočni grad. Na Premu smo z vođenim ogledom gradu poskrbeli tudi za kulturno-izobraževalni del srečanja. V gradu smo se malce tudi ohladili, saj so debeli grajski zidovi preprečili vdor vročine. Po ogledu smo se vrnili v Ilirsko Bistrico na »Plac«, kjer nas je čakalo odlično kosilo.

Uradni del srečanja smo zaključili s podelitvijo zahval udeležencem. Zadovoljni udeleženci in seveda tudi organizatorji smo nadaljevali s pogovori v pozno popoldne. ●

Andrej Vrh

PODGRAJSKO OPASILO

V prvi polovici 17. stoletja so na ravnici pod Starim gradom in tik nad vasjo Podgrad zgradili cerkvico, ki so jo leta 1645 posvetili sv. Jakobu, vaškemu priprošniku, ki naj bi vas in vaščane zaščitil pred nesrečo, kakršna je pestila kraj tistega daljnega leta. Huda bolezen je redčila prebivalce, ki so se zaobljubili svetniku. Od takrat na god sv. Jakoba v tej cerkvici darujejo sveto mašo, čeprav je bila leta 1910 v vasi zgrajena nova, velika cerkev sv. Cirila in Metoda, v kateri so se od tedaj dogajali vsi cerkveni obredi. Tudi letos so cerkev sv. Jakoba in njeno

preddverje (klanjico) zapolnili verniki in vernice ter se ob svečanem obredu spominjali preteklih časov in obljub.

Da je svečanost potekala, kot se spodobi, je zagotavljal župnik Andrej Vončina, ki je vernikom podaril sveto mašo. Pri obredu sta mu stregla glavni ministrant Dorjano Stanič, ki je pomagal tudi pri organizaciji dogodka, in strežnik Rok Vodopivec.

Naslednje leto bi bilo treba urediti okolico, vsaj delno obnoviti oltar in še ve-

liko drugih stvari. Upanje ostaja, saj je zanimanje za dogodek veliko.

Posebej pa izpostavljamo domačega ljubiteljskega likovnika Stojana Ržka, ki že vrsto let upodablja kraje, ljudi in dogodke iz podgrajske okolice in tudi širše. Župniku je tokrat podaril sliko Matere božje z Jezusom (orig. Rafaelo Sanzin, 1452–1520), ki jo je naslikal v spomin na starega očeta Jakoba Ržka, vse njegove žive in mrtve sorodnike ter Podgrajce.

Na Pirčevem vrtu pa so se po maši zbrali občani in se povsneli ob dobri hrani in pijači, za kar je poskrbel neumorni Vlado Franjkovič. ●

D. S.

PRVI ŠOLSKI DAN NA OSNOVNI ŠOLI PODGORA KUTEŽEVO

Letos smo na prvi dan pouka spremljali učenke in učence Osnovne šole Podgora Kutežev in se prepričali, da so otroci in učitelji pripravljeni na vse izzive, ki jih prinaša novo šolsko leto.

Po koncu brezskrbnih počitniških dni je nastopilo novo šolsko leto. V sredo, 1. septembra 2021, je v meglenem jutru v šolo prikorakalo 78 osnovnošolcev, ki so komaj čakali znova srečati svoje sošolke in sošolce. Učenke in učenci so

z nasmehi na obrazu vstopali v šolsko poslopje, kjer so jih pričakale učiteljice jutranjega varstva in jih usmerile v njihove matične učilnice. Ker potek novega šolskega leta krojijo aktualne razmere v

povezavi s koronavirusom, so se tudi na osnovni šoli v Kuteževem ravnali po navodilih pristojnega ministrstva. Učenci od 1. do 5. razreda in učenci 7. razreda namreč vstopajo v šolo pri glavnem vhodu, za šestošolce, osmošolce in devetošolce pa je rezerviran vhod ob telovadnici. Učitelji in starši, ki vstopajo v šolsko poslopje, pa morajo izpolnjevati predpisan pogoj PCT.

Učence so v matičnih učilnicah pričakale razredničarke, ki so jim predstavile, kako bo izgledalo novo šolsko leto, nato pa so nadaljevali s poukom po urniku.

Prvič je v šolske klopi sedlo šest prvošolcev, ki so jih na pomembni življenjski

prelomnici spremljali ponosni starši. Na glavnem vhodu so se fotografirali in v družbi ravnateljice Mirjam Vrh in učiteljic odšli proti športni dvorani, kjer jih je že čakal poseben program dobrodošlice. Vrtčevski otroci in učenci nižjih razredov so namreč uživali v čarovniških trikih umetnika Romana Freliha, ki jim je s pomočjo zajčka Francija in dveh naključno izbranih pomočnikov predstavil različne vrage, ki so se jim otroci iz srca nasmejali. Čarovnik pa je mlade nadobudneže na zabaven način poučil o varnosti v cestnem prometu, jim pred-

tavil varno prečkanje ceste in jih poučil o pomenu različnih barv na semaforju. Poučen in igriv program je hitro minil in napočil je čas, da prvošolčki prvič vsto-

pijo v svojo matično učilnico. V družbi drugošolcev so veselo barvali sovce, medtem pa so njihovi starši prejeli vse informacije za uspešno prvo šolsko leto njihovih nadobudnežev. Otroci so veselo pripovedovali, kako so preživeli tople poletne dni, kaj so počeli in kje vse so bili. Da je bil prvi šolski dan še posebno sladek, so prvošolcem postregli z odlično torto, ki so jo z veseljem snedli s svojimi vrstniki.

Ravnateljica Mirjam Vrh je ob koncu uradnega programa izrazila upanje, da bo šola odprta celo šolsko leto, in da bodo učenci lahko svoje šolske dolžnosti ter naloge opravljali v družbi vrstnikov pod predpisanimi pogoji. ●

OBVESTILO V PRIMERU NAJDBE POGINULEGA POTOČNEGA RAKA

Javni zavod Park Škocjanske jame, Slovenija (PŠJ), v okviru projekta *ENGREEN*, ki je sofinanciran iz programa čezmejnega sodelovanja *INTERREG V-A ITALIJA-SLOVENIJA 2014-2020*, izvaja popis potočnega raka – primorski

koščak oz. koščenec (*Austropotamobius pallipes*) v porečju reke Reke. Hkrati raziskujemo tudi prisotnost glive *Aphanomyces astaci*, ki povzroča račjo kugo, posledično pa poginejo tudi potočni raki.

Zato naprošamo vse, ki bi morebiti našli poginulega potočnega raka, da nas o najdbi obvestijo po e-pošti renata.rozman@psj.gov.si ali telefonu na številko 05 70 82 126 in nam s tem pomagajo pri zbiranju vzorcev na terenu. Mrtvega potočnega raka lahko v plastični vrečki shranite v hladilniku, dokler ga ne prevzamemo.

Hvala, ker nam pomagata ohranjati biotsko pestrost reke Reke. ●

Renata Rozman, PŠJ,
vodja projekta *ENGREEN*

ČLANI »ZŠAM ILIRSKA BISTRICA« V AVGUSTU POMEMBNO PRIPOMOGLI K VEČJI PRETOČNOSTI PROMETA NA ILIRSKOBISTRIŠKEM

Člani »Združenja šoferjev in avtomehanikov Ilirska Bistrica« so v najhujši prometni gneči skrbeli za pretočnost lokalnih cest in tako domačinom omogočili dostop do svojih domov ter odhod po opravkih.

Bistrica pa so na spremembo prometno signalizacijo opozarjali v Ilirski

Bistrici, Novokračinah, pri odcepu za Dolnji Zemon in Malo Bukovico, v Kosezah, Dolenjskem potoku pri odcepu

Člani ZŠAM Ilirska Bistrica so bili na vrhuncu turistične sezone, ki je na ilirskobistriškem sinonim za večkilometrsko kolono proti meji s Hrvaško, zadolženi za preusmerjanje turistov iz lokalnih cest na glavno cesto Ilirska Bistrica–Jelšane. Vsak konec tedna je v avgustu od petka od 7. ure do ponedeljka do 15. ure na omenjenem področju veljal poseben prometni režim, ki je ves tranzitni promet preusmeril na glavno cesto Ilirska Bistrica–Jelšane. Člani ZŠAM Ilirska

za Malo Bukovico, Jelšanah in na vseh treh odcepih, ki vodijo v Starod.

Na omenjenih lokacijah so člani združenja v dveh izmenah skrbeli, da so bile lokalne ceste normalno pretočne za lokalni promet in službo nujne medicinske pomoči. Krožna prometna ureditev je navdušila domačine, ki so bili hvaležni, da so lahko v normalnem časovnem intervalu prispeli domov ali se odpravili v službo in po opravkih. Člani ZŠAM Ilirska Bistrica so pohvalili dobro sodelovanje z Občino Ilirska Bistrica in izrazili pripravljenost opravljanja rediteljske vloge tudi v naslednji turistični sezoni.

ZŠAM Ilirska Bistrica

BISTRIŠKI ODMEVI – AVGUST–OKTOBER 2021

»ZŠAM ILIRSKA BISTRICA« ZAKLJUČIL VAROVANJE LETOŠNJIH PRVIH ŠOLSKIH DNI

Člani »Združenja šoferjev in avtomekanikov Ilirska Bistrica« so tudi v letošnjem šolskem letu poskrbeli za varnost otrok v cestnem prometu in poučili njihove starše in stare starše o spoštovanju cestnoprometnih predpisov. Na vseh sedmih osnovnih šolah v bistriški občini so v bližini šolskih poslopij nadzirali promet od 1. do 8. septembra 2021.

Člani Združenja šoferjev in avtomekanikov Ilirska Bistrica so prvi teden šole vsako jutro budno spremljali šolarje in njihove starše ter stare starše, ki so male nadobudneže pospremili v vzgojno-izobraževalne ustanove in jih ob koncu pouka pospremili domov. Otroke so poučili o varnem prečkanju ceste na prehodih za pešce, voznike pa o pripetem varnostnem pasu, prepovedani uporabi mobilnega telefona med vožnjo in prepovedi vožnje v nasprotni smeri od predpisane smeri. Člani združenja so odrasle spomnili na pregovor, ki pravi:

»Kar se Janezek nauči, Janezek zna!« in poudarili pomen ponavljanja in osvajanja pravih vzorcev obnašanja v prometu, ki bodo otrokom ostali v zavesti vse življenje.

V letošnjem letu so si člani združenja ob zaključku tedna varovanja odločili za obisk Osnovne šole Jelšane, kamor pa so povabili tudi lastnike starodobnikov iz Moto kluba Bistrca. Otroci iz OŠ Jel-

šane so si z veseljem ogledali starodobnike in se z njimi veselo postavili pred fotografski objektiv. Člani združenja so otroke varno pospremili čez prehod za pešce na glavni cesti, po poziranju za skupinsko fotografijo pa so si ogledali še znamenitosti bližnjih vasi in spoznali, da imajo tudi domači kraji bogato kulturno dediščino ter pestro zgodovinsko ozadje. V ilirskobistriškem združenju šofer-

jev in avtomehanikov se namreč zavejajo, da sta poleg aktivnosti v cestnem prometu za dobro delovanje društva pomembna tudi druženje in kvalitetno preživljanje prostega časa. Osnovno delovanje društva tako redno popestrijo z vsebinsko obarvanimi dogodki, ki povezujejo članice in člane ter bogatijo samo združenje. ●

ZŠAM Ilirska Bistrica

NOVO NA NAŠEM PODROČJU – »DOMAČA MARENDA«

V začetku julija je na našem območju začela obratovati potujoča prodajalna lokalnih pridelkov in proizvodov iz zelenih Brkinov, ki so del Zelenega krasa.

LOKALNI PRODUKTI BRKINOV IN ZELENEGA KRASA

Prodajalna z imenom *Domača marena* je aktivna na celotnem območju Zelenega krasa in še na drugih lokacijah. Ob torkih dopoldne je na tržnici v Vrhniki, popoldne se ustavi v Pivki na parkirišču pri gostilni Marta, v četrtek ves dan (deljen urnik) obratuje v Ilirski Bistrici (sladoledarna v Trnovem), v petek dopoldne na tržnici v Postojni, popoldne med 14. in 18. uro pa na tržnici v Brezovici pri Ljubljani. Sobota je namenjena prodaji na mestni tržnici v Grosupljem, občasno sodelujejo tudi na različnih pri-

reditvah. Seveda je možna tudi osebna dostava, za katero se je treba dogovoriti po telefonu na številki 041 621 977.

V okviru *Domače maren*e ponujajo izključno proizvode domačih proizvajalcev in kmetij s področja Brkinov in Zelenega krasa, in sicer suhomesnate izdelke, mlečne izdelke, jajca, med, marmelade, testenine, oljčno olje, moko, zdrob, ješprenj in kaše, zeliščne čaje, sokove, orehe, krhlje, šparglje, razna žganja in presne sladice. Pripravljajo tudi darilne pakete in pakete *Domača marena*.

Domača marena nudi tudi kulinariko, katere osnova so domače sestavine in jedi. Stalno so v ponudbi brkinski toasti, sendviči in hot dog, ostale kuhane jedi pa odvisno od dogodka, na katerem sodelujemo.

Več informacij o trenutni ponudbi in lokacijah prodaje dobite na Facebookovi strani *Domača marena*, po telefonu na številki 041 621 977 in e-pošti domaca.marena@gmail.com. ●

PIVKA

Torek popoldne - od 15,00 do 18,00
parkirišče pri Gostilni Marta v Pivki

Postojna

Petek - od 8,00 do 12,00
tržnica pri Primorki

Ilirska Bistrica

Četrtek - od 8,00 do 12,00 in 16,00 do 18,00
stara črpalka v Trnovem

POTUJOČA PRODAJALNA

OKUSI DOMAČE • DOŽIVI LOKALNO • UŽIVAJ

V ILIRSKI BISTRICI BLAGOSLOVILI ENE VEČJIH ORGEL NA PRIMORSKEM

V župniji Ilirska Bistrica so se zadnjo soboto v avgustu veselili blagoslovitve prenovljenih orgel. Orgle je ob somaševanju domačih in dvanajstih gostujočih duhovnikov blagoslovil letošnji zlatomašnik in nekdanji kaplan ilirskobistriške župnije – koprski škof dr. Jurij Bizjak. Po predstavitvi, ki jo je ob sodelovanju organistke Damjane Kinkela vodil kolavdator orgel in zvonov v koprski škofiji Martin Šuštar, so zaigrali odlični domači organisti, in sicer Marko Kanalec, Nina Volk Petrovič ter Damjana Kinkela. Dan kasneje – v nedeljo, 28. avgusta, je sledil še »Dan odprtih vrat« za ogled orgel in sveta maša z inavguracijskim koncertom organista Mirka Butkoviča.

NOVE ORGLE S PRIDIHOM PRETEKLOSTI

Želja po obnovitvi orgel je tlela že več desetletij. Priložnost za njihovo obnovo se je pokazala ob odločitvi za prenovno notranjosti župnijske cerkve (2019–2020). »Sveti Peter je bdel nad nami. In zgodil se je čudež – naše orgle so obnovljene! So pravzaprav nove, s pridihom preteklosti. Veliko truda, znanja, iskanja rešitev, nadgrajevanja in energije smo vložili, da so naše orgle danes takšne, kot so: fascinantne, veličastne in zvočno zelo bogate. Čeprav smo si vsi vpleteni želeli ohraniti zven starih orgel, smo ravno tega s spremenjeno dispozicijo in novimi registri še obogatili in nadgradili. Vsakič znova, ko nanje igram, je občutek neverjeten, saj mi omogočajo veliko zvočno barvne pestrosti. So sveže, nežne, mogočne, igrive, spevne, slavnostne, lirične, nebeške, veličastne. Preveva me nepopisen občutek miru, da smo naredili veliko delo,« navdušeno pripoveduje

zborovodkinja in organistka Damjana Kinkela, pobudnica za obnovo orgel. Damjana Kinkela je skupaj z organistko Nino Volk Petrovič in drugimi tudi tista, ki si je želela, da bi zven prenovljenih orgel ohranil vsaj nekaj pridiha in značilnosti starih Mascioni-Jenkovičevih orgel.

Orgle cerkve sv. Petra v Ilirski Bistrici so bile delo italijanskega mojstra Vincenza Mascionija, opus 453, iz leta 1933, narejene za puljsko stolnico. Zaradi bombnega napada na stolnico in finančne stiske so jih bili tam primorani prodati. Kupila jih je župnija Ilirska Bistrica in obnovo orgel leta 1954 zaupala Francu Jenku (opus 70).

OPUS 14 ORGLARSKÉ DELAVNICE ČERNE-SODIN

V orglah s skupno 29 registri je 88 % starih in 12 % novih piščali. Največji izziv je bilo ohraniti intonacijski okvir starih orgel in z novo dispozicijo nare-

diti orgle uporabnejše za bogoslužje ter orgelske koncerte. Kljub temu gre za generalno predelavo, izpostavlja Martin Šuštar, kolavdator orgel in zvonov v koprski škofiji: »Ko sem izvedel za željo po vnovični obnovi orgel, sem župnijo seznanil z dejstvom, da bo morebitna ponovna postavitve starih orgel povezana z velikimi stroški. Zaradi elektropnevmatske trakture in neuravnovešene ter mestoma nesmiselne dispozicije (podvojitve registrov ter pomanjkanja določenih alikvotov) sem predlagal postavitev – po svojem prepričanju bistveno bolj uporabnih novih orgel z mehansko trakturo in dvema manualoma. Vse to pa naj bi bilo postavljeno v leseni omari. Delo je bilo zaupano Orglarstvu Černe-Sodin.«

»Orglarja sta se dela lotila z veliko zažganostjo, potrpežljivostjo in odprtostjo do predlogov. Vedno znova je bilo treba iskati uskladitve, da bi prišli do čim boljšega izdelka. Izzivov ni manjkalo, njune mirne potrpežljivosti in iskanja »še boljšega« pa tudi ne,« izpostavlja župnik župnije Ilirska Bistrica Stanko Fajdiga in se ob tem zahvaljuje za strokovnost in vse prizadevanje, ki sta ga vgradila v ta čudoviti instrument, ki nosi ime Opus 14.

Šuštar dodaja, da je bilo delo generalne predelave izredno zahtevno. »Orgle niso popolnoma nove, saj so piščali in intonacijski okvir pretežno iz prejšnjih orgel. Ker imajo orgle novo dispozicijo, novo trakturo in novo omaro, jih lahko štejemo kot opus 14 orglarske delavnice Černe-Sodin. Orgle so mehanske s sapnicami na poteg in z električno registrsko trakturo. Igralnik je prostostoječ in obrnjen proti orglam. Pedalna klaviatura je radialno-konkavna, klop pa nastavljiva po višini. V orglah so trije mehovi in dva izravnalna mehova za oba manuala,« še dodaja gospod Martin Šuštar, ki je bil eden od pobudnikov za obnovo, načrtovalec in s pomočjo obeh članov tudi spremljevalec obnove. Kot župnijski kaplan se je s starimi orglami srečeval, zato je vedel, da so v slabem stanju in je obnovo notranjosti cerkve videl tudi kot priložnost za obnovo orgel. Z vso vnemo in posvetovanji je pripravil predlog dispozicije ter pomagal pripraviti razpis. V škofijski Komisiji za orgle sta poleg Martina Šuštarja, ki je na blagoslovu v soboto, 28. avgusta, orgle

tudi podrobno predstavil, sodelovala tudi Matej Lazar in Alojz Furlan. Skupaj so si prizadevali za doseganje najboljšega skladja med odličnostjo instrumenta in cenovno ugodnostjo, med barvno raznovrstnostjo posameznih registrov in njihovo skupno zvokovno usklajenostjo ter med uporabnostjo instrumenta pri spremljavi petja pri bogoslužju in uporabnostjo za koncerte. Bdeli so nad izdelavo orgel v vseh fazah nastajanja in pri končni zvokovni uglasitvi.

PRENOVA ORGEL OB SOČASNI POPOLNI PRENOVI CERKE

V letih 2019 in 2020 je v cerkvi sv. Petra v Ilirski Bistrici potekla celovita prenova notranjosti cerkve, ki je bila nato blagoslovljena avgusta 2020. Orgle so bile v popolnosti dokončane decembra. Marca 2021 so uspešno prestale

»kolavdacijo«, pregled in sprejem od Komisije za orgle v naši Škofiji, avgusta 2021 pa so bile tudi blagoslovljene. *»Kraljica instrumentov in spremljevalka krščanskega bogoslužja naj zdaj Gospoda slavi in navdihuje naše slavljenje, zahvaljevanje, izročanje ter vse naše prošnje pred Njim!«* je ob blagoslovu prenovljenih orgel v priložnostni zloženki zapisal ilirskobistriški župnik Stanko Fajdiga in ob tem dodal veliko zahvalo Bogu, darovalcem ter vsem skrbnim načrtovalcem, mojstrom izdelovalcem in umetnikom organistom. Župljani so ob blagoslovu župniku izrazili veliko zahvalo, ker je prisluhnil želji po prenovi orgel in z zaupanjem pod geslom »Skupaj zmoremo« potrdil investicijo in generalno prenovu orgel – tudi z mislijo na nove generacije – za prihodnje stoletje, kar je odgovorna in pomembna odločitev. Ob

tem je skrbel tudi za vso organizacijo del sočasne popolne prenove notranjosti cerkve, za kar je ob občinskem prazniku Občine Ilirska Bistrica, 4. junija 2021, prejel občinsko plaketo s področja kulture.

ENE VEČJIH ORGEL NA PRIMORSKEM

Orgle Opus 14 so doslej največje orgle, ki jih je izdelala delavnica Černe-Sodin in so ene večjih na Primorskem. V orglah je 1682 kovinskih in lesenih piščali, ki v višino merijo od le 10 mm pa vse do 4,8 m ter nudijo nešteto možnosti za izvedbo širokega orgelskega repertoarja. Igralno trakturo, ki je bila prej elektropnevmatska, sta mojstra zamenjala z mehansko s sapnicami na poteg, ki se je v vsej zgodovini orgel dokazala kot najboljša možna rešitev, saj organist lahko dejansko vpliva na nastanek zvoka. Novo je tudi mehovje, ki je sedaj skoraj neslišno, dvomanični igralnik z električno registrsko trakturo ter fascinantna orgelska omara s perspektivnimi piščalmi, ki zvok lepo ujame in ga perfektno spusti v cerkveno ladjo. Orgle vsebujejo električni pomnilnik za shranjevanje kombinacij, ki je orglavcu v veliko pomoč. Slednjega so s finančno podporo omogočili ljubitelji orgel in cerkvene glasbe ter pevci zbora *Zvon*.

Kako veličasten instrument so orgle, pove tudi podatek, da je v orglah več kot 120 tisoč posameznih sestavnih delov in 1682 različnih piščali, od tega 158 lesenih, ki merijo od 10 milimetrov (najmanjša) do 5 metrov (največja). V ta namen je bilo uporabljenih 6 m³ smrekovega lesa, 2 m³ hrastovine, 2 m³ borovine, 2 m³ vezanih in mizar-skih plošč ter les oreha, hruške, gabra, pušpana, ebenovca, bukke in drugih.

Župnija orgle predstavlja tudi v glasilu *Prav lepa je trnovska fara* (str. 40–47), ki ga je župnija Ilirska Bistrica izdala ob blagoslovu obnovljene župnijske cerkve sv. Petra v Ilirski Bistrici. Povezava do digitalne verzije glasila je objavljena tudi na spletni podstrani župnije o obnovi cerkve in na Facebookovi strani *Župnija Ilirska Bistrica*. ●

Petra Skok

SREBRNI JUBILEJ »DRUŠTVA UNIVERZE ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE ILIRSKA BISTRICA«

V zavetju snežniških gozdov v bližini pristave Mašun je »Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Ilirska Bistrica (DUTŽO)« avgusta 2021 praznovalo 25. obletnico delovanja. Zbralo se nas je lepo število – članstvo in dragi gostje s predsednico slovenske UTŽO, prof. dr. Ano Krajnc na čelu.

Na čudovit dan, ne prevroč, na višini 1024 metrov, s scenografijo, ki jo je nudila sama narava, smo z enoletnim zamikom praznovali srebrno obletnico. Predsednica Nevenka Tomšič je v nagovoru opisala bogato in raznovrstno delovanje društva od začetkov do kriznega leta 2020 (covid-19). Poudarila je pomen izobraževanja za starejše in hkrati druženja z vrstniki pa tudi različnimi generacijami znotraj študijskih skupin. Zahvalila se je vsem članom za aktivno sodelovanje in soustvarjanje društva, ki je na ta način prepoznavno v domačem

in širšem okolju. Doktorica Krajnceva pa je v pozdravnem govoru, med drugim, izpostavila pomen digitalizacije za starejše v današnjem naglo razvijajočem se svetu. Pohvalila je tudi delo društva.

Sledil je kulturni program. Ženski pevski zbor *Prem* je ubrano zapel nekaj pesmi. Osrednji del programa pa je bil posvečen predstavitvi tretjega društvenega zbornika *Naša pota*, ki je opisal in orisal delo vseh študijskih skupin v zadnjih petih letih. Vodila ga je častna članica društva Zala Šajn. K sodelovanju je pritegnila Franca Gombača, ki je

prevzel vlogo našega rojaka, rodoljuba, Miroslava Vilharja (1818–1871) s sosednjega gradu Kalc. Njegove pesmi sta peli Marjanka Stančič in Jožica Bubnič ob spremljavi harmonike Ivana Šuštarja.

Zaslužni posamezniki, društva in zavodi so na koncu prejeli priznanja. Naziv častni članica so prejeli: Nevenka Tomšič za aktivno in uspešno vodenje ter posebne zasluge za razvoj in uresničevanja društva, prof. dr. Ana Krajnc za dolgotrno uspešno pomoč, svetovanje, sodelovanje in posebne zasluge pri razvoju ter uresničevanju programa *DUTŽO Ilirska Bistrica*, Jože Šajn, Ana Jedloučnik in Marija Gaberšnik za aktivno in uspešno delo, posebne zasluge za razvoj in uresničevanja programa društva.

Vsi nastopajoči in gostje so prejeli izvod zbornika. Gostje so se zahvali predsednici Nevenki Tomšič za povabilo in pomoč, ki jim jo nudi kot podpredsednica Slovenske UTŽO.

Goste iz primorskih UTŽO so naše pohodnice popeljale tudi po delu učne poti Mašun. ●

Marija Gaberšnik

VAS DOBROPOLJE JE V POLETNIH MESECIH DOBILA SVOJ BAZEN

Krajani so svojim otrokom omogočili nepozabne počitniške aktivnosti v bližini doma. Glede na dober obisk vaškega »kopališča« se že veselijo naslednjega poletja, ko bodo znova razveselili svoje otroke in mladino.

»V vasi je veliko otrok, ki so stari do deset let, in se redno družijo. Prej so na svojih dvoriščih imeli manjše bazenčke, ki so jih prerasli, zato smo se odločili, da s skupnimi močmi nabavimo enega boljšega in večjega,« je nabavo poletnega rekvizita opisala Tjaša Mlakar.

Bazen so tako kupili starši štirih otrok in razdelili stroške, a so se dogovorili, da ga bodo dovolili uporabljati tudi ostalim vaščanom, predvsem mladini.

Postavili so ga ob koncu šolskega leta, v čofotanju pa so uživali vse do prvih dni šole. Bazen je bil v lepem vremenu na razpolago celo poletje, saj se je temperatura vode gibala od ugodnih 28 pa vse do toplih 30° C. Dež, ki je ohladil ozračje, je ohladil tudi vodo, a že ob prvih

sončnih žarkih je bila voda znova primerna za kopanje. Ponoči je bil bazen pokrit s platnom, da se ni v njem nabiralo listje.

Vodo za bazen, katerega premer znaša 4,5 m in v višino meri 130 cm, je dobavilo PGD Ilirska Bistrica. Postavili so ga na igrišču ob vaškem domu, kjer je bila popoldne lepa senca, obenem pa je vaški dom služil kot sprava za vse plavalne rekvizite – od rokavčkov do žog in plavalnih obročev.

Starši so dobro poskrbeli za varnost na bazenu, saj je kopanje otrok vedno spremljal nekdo od odraslih. Le starejši otroci so imeli bazen le zase. Bazen se je največ uporabljalo v popoldanskih urah, ko so starši lahko po službi spremljali

svoje otroke. Mladina pa si je rezervirala bazen v večernih urah, ko je bilo na sporedu nočno kopanje.

Moški so vzorno skrbeli za čiščenje filtrov in doziranje klor, za pravo izkušnjo skokov v vodo pa so izdelali skakalnico iz palet.

Bazen so za letoš pospravili, a naslednje leto se nameravajo znova prepustiti morskim radostim na domačem dvorišču.

»Ocenjujemo, da je bila naša naložba dobra, saj smo proizvedli manj odpadkov in porabili manjšo količino vode. Otroci so uživali, pa tudi starši smo se večkrat videli, kot bi se sicer. Mi smo bili zadovoljni, naši otroci pa še bolj,« je prednosti skupnega bazena izpostavila Tjaša Mlakar. ●

INTERVJU S PODPOLKOVNIKOM JANKOM RUTARJEM

Ob 30. obletnici vojne za Slovenijo smo se o dogodkih, ki so zaznamovali bistriško osamosvajanje, pogovarjali z domačinom podpolkovnikom Jankom Rutarjem. Sogovornik je osvetlil ozadje boja za svobodo in izpostavil najpomembnejše mejnike, ki so zaznamovali vojno na Bistriškem.

Nam lahko opišete vašo vojaško kariero? Kje ste se šolali? Kje ste bili zaposleni?

Po končani srednji tehniški šoli sem bil leta 1976 napoten na služenje vojaškega roka v šolo za častnike pehote v Bileća v Bosni in Hercegovini. Po sedmih mesecih intenzivnega usposabljanja sem bil prerazporejen v gardni polk Valjevo–Srbija. Takoj po odsluženem vojaškem roku so me kot rezervnega častnika razporedili v rezervno sestavo Občinskega štaba Teritorialne obrambe (OŠTO)

Ilirska Bistrica. Za opravljanje funkcionalne dolžnosti v štabu sem opravil ustrezne večmesečne tečaje v Ljubljani in Beogradu. Leta 1980 pa sem začel profesionalno delati v stalni sestavi štaba in bil postavljen na dolžnost pomočnika poveljnika za operativno učne zadeve, kjer sem ostal praktično do vojne za samostojno Slovenijo v letu 1991. Z reorganizacijo štabov Teritorialne obrambe (TO) sem bil prerazporejen v Pokrajinski štab TO Južnoprimorske pokrajine.

Po vojni sem opravljal več odgovornih dolžnosti v TO oziroma SV – od poveljnika Območnega poveljstva TO v Ilirski Bistrici, poveljnika bataljona 42. brigade SV, namestnika poveljnika pokrajinskega poveljstva v Postojni do pomočnika za civilno vojaško sodelovanje v poveljstvu sil SV na Vrhniki.

Opišite nam organiziranost poveljstva in enot Teritorialne obrambe v občini Ilirska Bistrica v predvojnem obdobju in po vojni leta 1991.

Štabi in enote TO so bile formirane in usposabljanje kot prostorska struktura, namenjene izvajanju partizanskih oblik bojevanja proti nasprotniku po celotnem teritoriju občine Ilirska Bistrica. To pomeni, da smo imeli po celotnem prostoru občine formiranih več manjših enot - od voda s 30 pripadniki do jurišnega odreda TO s 150 pripadniki. Poveljevanje in usposabljanje smo tako izvajali z 11 enotami, skupaj pa je

bistriška TO štela okoli 650 borcev rezervistov. Naši pripadniki so bili izredno dobro motivirani in usposobljeni, na preverjanjih bojne pripravljenosti pa so naše enote praviloma dosegale najvišje ocene. Vsa leta delovanja slovenske TO smo usposabljanja izvajali v slovenskem jeziku, prav tako smo izdajali tudi pove-
lja.

Tako je bilo vse do januarja 1991, ko so štabe TO reorganizirali in ustanovili Območne štabe TO (26 Območnih štabov TO v Sloveniji), vse bistriške enote pa so bile vključene v sestavo 41. Območnega štaba TO s sedežem v Cerknici. Seveda smo odgovornim skušali dopovedati, da ni smiselno iz Cerknice našim enotam poveljevati preko Javor-
nikov, iz območja kjer ni bilo stacioniranih praktično nikakršnih enot JLA, na območje Postojne, Pivke in Ilirske Bistrice, kjer je bilo razporejenih več kot 5000 pripadnikov JLA z ogromno bojne tehnike. Vojna za samostojno Slovenijo se je začela ob takšni organizacijski strukturi. Šele po vojni so nam odgovorni v Republiškem štabu TO in na Ministrstvu za obrambo prisluhnili in s 1. januarjem 1992 je bil tako dodatno ustanovljen 47. Območni štab TO s sedežem v Ilirski Bistrici.

Kako so potekale priprave na osamosvojitve na Bistriškem?

Da je situacija izjemno resna, smo začutili že leta 1989, še posebej pa leto kasneje po zasedbi Republiškega štaba TO s strani specialne enote JLA. Takrat je bilo tudi jasno, da Slovenija v samostojnost ne bo mogla po mirni poti, ampak bo treba samostojnost zavarovati tudi z oboroženo silo. Leta 1990 jeseni smo vzpostavili neposredno in tesno sodelovanje z enotami slovenske milice (policije), pa tudi z organi civilne obrambe na celotnem prostoru občine. Konec oktobra 1990 smo pripadnikom Diverzantskega voda in Protidiverzantskega voda podelili orožje in strelivo »na roke«, kar pomeni, da so ga hranili doma. Tako smo bistveno skrajšali čas zbiranja moštva ob sklicu. Ti odlično usposobljeni in pripravljeni enoti sta izvajali stalno in neposredno varovanje objektov posebnega pomena za obram-

bo v občini Ilirska Bistrica, njihov mobilizacijski čas (čas zbiranja enote) pa je bil manj kot dve uri. Z ostalimi enotami smo celo zimo in pomlad 1990/91 izvajali intenzivna enotedenska usposabljanja v Obrambnem centru TO na Tatrah. Poleg tega, da smo jih pripravljali na možen in verjeten spopad z enotami JLA, je bilo to obdobje ključno za utrjevanje kolektivov. Istočasno so to bile tudi dežurne enote na našem prostoru.

Garnizon JLA Ilirska Bistrica je sodil pod območje, za katerega je bil zadolžen 13. reški korpus z generalom Marjanom Čadom na čelu. Kakšni so bili tedaj odnosi z JLA?

V Ilirski Bistrici so bile razmeščene enote 13. brigade, tako da je bilo moštvo nameščeno v vojašnici nad starim delom mesta, tehnika pa v vojašnici Trnovo. V več podrejenih enotah je bilo tako v Ilirski Bistrici več kot 2200 pripadnikov JLA in več kot 80 oklepnih vozil. Manjše posadke so opravljale varovalne naloge v vojašnici Vrbovo, Račicah in na Baču. Ocenjujem, da so bili odnosi med TO in JLA tja do leta 1989 kar zgledni. Še posebej to velja za odnose med JLA in lokalno skupnostjo. Z zaostrovanjem mednarodnih odnosov so se medsebojni odnosi začeli krhati, prav tako pa tudi odnosi med zaposlenimi znotraj vojašnic, saj je bila njihova kadrovska struktura večnacionalna in je tudi med njimi prihajalo do nestrpnosti ter nezaupanja. Seveda pa nismo mogli zapostaviti močnih enot 13. korpusa JLA na Reki, v Klani, na Kozini ter v Pivki in Postojni. Iz navedenega je torej jasno, da je bilo razmerje sil na tem prostoru za naše sile tako v moštvu kot tudi v tehniki izredno neugodno.

Kako se spominjate dneva, ko so iz naše vojašnice krenili tanki na mejne prehode? Ta dan imenujemo »dan prej«, saj se je vojna v Ilirski Bistrici začela še preden so 26. junija 1991 zvečer na Trgu republike v Ljubljani razglasili samostojnost. Lahko malce opišete ta dogajanja in njihov pomen?

Še kako dobro se spomnim tistega dne, ko je bilo v zraku čutiti veliko tesnobe, negotovosti in spraševanja o tem, kaj se

bo na dan, ko Slovenija razglša samostojnost, zgodilo na našem prostoru in širše. Tudi za zidovi vojašnic je bilo med častniškim kadrom, vojaki naborniki in zaposlenimi domačimi civilnimi osebami veliko negotovosti in strahu. Že zjutraj smo bili obveščeni, da v vojašnici Trnovo prižigajo motorje oklepnih vozil. Že okrog 9. ure so prvi oklepniki zapustili vojašnico, pa se vrnili nazaj in kasneje kolono na cesti proti Topolcu formirali spet po 11. uri. Tudi sam sem se osebno iz Postojne prišel prepričati, kaj se dogaja v Ilirski Bistrici. Okoli 13. ure je tako krenila ena kolona proti Ribnici, druga pa proti Podgradu. Z natančnimi informacijami s terena smo redno seznanjali Republiški štab TO, ki je glede na širšo situacijo v Sloveniji ukazoval izvajanje ukrepov. Organi civilne obrambe so prek podjetij izvajali naloge oviranja komunikacij, ki pa prvi dan niso bile vojaško varovane. Tako so enote JLA z večjimi ali manjšimi zamudami zasedle mejne prehode z Italijo. Takšna razpršena razmestitev enot JLA nam je povzročala nemalo preglavic, saj dejansko nismo vedeli, kakšne ukaze imajo enote JLA in kako bodo ravnale v dani situaciji. Enote TO in milice tistega dne strelnega orožja niso smele uporabljati. Seveda je bil razlog v organizaciji in izvedbi večerne razglasitve samostojnosti v Ljubljani. O tem »dnevu prej«, ki so ga v Ljubljani želeli izbrisati oziroma ga pozabiti, je bilo v zadnjih letih že veliko povedanega in napisanega.

Že naslednjega dne, 27. junija, je bila uporaba orožja dovoljena in prišlo je do spopada med enotami TO in JLA na barikadi na mostu v Kosezah.

Kako so bile organizirane barikade na Bistriškem in kakšno vlogo je odigralo podjetje TIB Transport?

Prevozniško podjetje TIB Transport Ilirska Bistrica je na področju obrambe Republike Slovenije v procesu osamosvajanja odigralo ključno vlogo, saj je bilo v njihovih prostorih tajno skladišče orožja, pri njih je bila organizirana 24-urna opazovalnica dogajanja v trnovski vojašnici, njihovi kamioni – cisterne pa so bili angažirani v sistemu oviranja komunikacij (barikade) v Ilirski Bistrici in

na drugih območjih. Kar nekaj njihovih vozil in priklopnikov v barikadah je bilo poškodovanih.

Seveda pa ne smemo pozabiti tudi drugih subjektov, vključenih v sistem oviranja. Angažirana so bila vozila gozdnega gospodarstva, komunalnega podjetja, cestnega podjetja, SGP Primorja in več drugih vozil podjetij ter privatnih avto-prevoznikov. Za postavitev barikad je bila uporabljena tudi hlodovina iz Lesonita, šele pozneje so bili k nam pripeljani tudi betonski tetraedri.

Kako se je organizirala bistriška teritorialna obramba? Katere so bile prioritete?

Kot sem že omenil, so na Bistriškem bojno delovale naše že formirane, pripravljene in usposobljene enote TO, vendar je bilo poveljevanje zagotovljeno iz 41. Območnega štaba TO iz Cerknice. Ker se je takoj po začetku delovanja izkazalo, da poveljevanje ne funkcionira najbolje, je bila ob soglasju Pokrajinskega štaba TO za Južnoprimorsko nemudoma vpoklicana in angažirana rezervna sestava OŠTO Ilirska Bistrica, ki je prevzela vodenje in poveljevanje nad Bistriškimi enotami TO, in zadeve so stekle bolj organizirano. Delovanje enot je bilo organizirano na način, da je bila približno polovica enote in pripadnikov vpoklicana (pod orožjem), druga polovica pa je bila v pripravljenosti. Enote smo menjavali na sedem dni. Glavne naloge enot TO so bile varovanje objektov posebnega pomena za obrambo, varovanje tajnih skladišč orožja, varovanje barikad, blokada vojašnic in varovanje objektov infrastrukture. Kljub veliki koncentraciji sil in sredstev JLA na Bistriškem, enote TO in milice niso bile deležne kakršnekoli okrepitve iz drugih delov države.

Kako se je organiziral upor proti JLA? Verjetno je šlo za dobro sodelovanje milice, civilnega prebivalstva in teritorialne obrambe?

Dejstvo je, da so bile v nudenje odpora proti JLA na najrazličnejše načine vključene vse strukture obrambe, tako vojaške kot tudi civilne, podjetja, društva, organizacije in civilno prebivalstvo na-

sploh. Preveč jih je za naštevati in prav gotovo bi kakšnega nehote pozabil.

Vojašnice so bile od enot TO vse dni blokirane, oklepne enote JLA na mejah niso imele zagotovljene nikakršne oskrbe, milica je varovala objekte in komunikacije, vojašnicam se je izklopilo elektriko, vodo, telefon. Vojakom nabornikom, ki so zapuščali služenje, se je nudilo civilno obleko in prevoze domov. Ne gre pozabiti tudi pogajalcev s poveljstvom JLA iz vrst TO in vodstva občine, ki so s treznimi potezami poskrbeli, da ni prišlo do hujših incidentov in izgub. Skratka vsak je pomagal na najboljši način, zato gre velika zahvala vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da se je zadeva izšla na najboljši način za vse naše občanke in občane, brez prevelikih izgub.

Bi nam lahko podrobneje opisali spopad na barikadi pri Kosezah?

Ta dogodek oziroma bojni spopad je bil že večkrat opisan v knjigi *Dan prej*, pa v knjigi *Obranili domovino*, vojni veterani pa smo ga povzeli tudi v *Zborniku o vlogi TO Južnoprimske pokrajine v procesu osamosvajanja Republike Slovenije*.

V spopadu je bilo angažiranih 31 bistriških teritorialcev. Pretežno so to bili pripadniki Diverzantskega in Protidiverzantskega voda TO Ilirska Bistrica in nekaj članov OŠTO.

Po informaciji, da je 27. junija 1991 v večernih urah do barikade na mostu čez reko Reko v Kosezah z več vozili prišla enota JLA iz Reke, so pripadniki TO dobili ukaz, da obkolijo enoto JLA in vojake pozovejo k predaji. V sestavi kolone JLA je bil tudi general Krstevski iz 13. korpusa, ki se je prišel osebno prepričati o vojaškem stanju v Ilirski Bistrici. Ker poti ni mogel nadaljevati z vozilom, se je v spremstvu osebnega varovanja odpravil peš proti vojašnici, še preden so teritorialci obkolili kolono. Pripadniki TO so moštvo JLA pozvali k predaji, le-ti pa so začeli brezglavo streljati po naših fantih. Seveda so naši pripadniki odgovorili z orožjem. V razmeroma kratkem spopadu sta bila na strani TO ranjen vojak rezervist in častnik OŠTO

Ilirska Bistrica. Izgube v moštvo so bile tudi na strani JLA.

To je bil tudi najhujši spopad na območju Ilirske Bistrice, v nadaljevanju vojne je bilo še nekaj manjših incidentov, ki pa niso terjali izgub na naši strani. Za naše fante je bila to zagotovo nepozabna in zelo težka izkušnja, ki jo je vsak doživel po svoje, iz svojega zornega kota in s svojimi čustvi.

To je bila tudi velika zaušnica poveljstvu JLA, saj so lahko spoznali, da niso zaželeni pri nas, in da se ne bodo prosto sprehajali po našem ozemlju.

Zahvala za rezultiran izhod iz tega vojnega dogajanja gre prav gotovo prisotnim častnikom in vojakom TO ter miličnikom, da so v izredno težki in napeti situaciji ohranili mirnost, razsodnost in človečnost, da ni bilo na obeh straneh v spopadu več žrtev.

Kaj bi izpostavili kot najpomembnejši dogodek vojne za Slovenijo?

Najprej bi izpostavil, da je visoka intenzivnost bojnega delovanja res trajala deset dni v juniju in juliju 1991, vendar so bile razmere zaostrene in stanje izredno napeto več kot leto in pol. V tem času smo vsi, ki smo bili vključeni v proces osamosvajanja Republike Slovenije, doživeli marsikatero, tudi težko, izkušnjo. Takrat smo spoznali, kako smo odvisni en od drugega in kakšno zaupanje mora biti med nami. Najpomembnejše je bilo, da smo bili pripadniki vseh obrambnih struktur, podjetij in civilno prebivalstvo enotni ter pripravljeni storiti vse najboljše po svojih močeh za doseg cilja – samostojnost Slovenije. Tudi 30 let po vojni se s soborci in prijatelji še vedno redno srečujemo na raznih dogodkih, še največkrat pa v okviru organiziranih aktivnosti našega Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Snežnik.

Kakšne so bile vaše aktivnosti po tem, ko je bila podpisana Brionska deklaracija?

S podpisom Brionske deklaracije so se enote JLA sicer vrnile v svoje vojašnice, vendar so na našem ozemlju ostale še tri mesece, vse do konca oktobra 1991. Še vedno so razpolagali z veliko količino

bojne tehnike. Tako smo tudi mi ostali v visoki stopnji bojne pripravljenosti.

Je pa res, da so se v tem času tudi med poklicnim kadrom JLA razpletle mnoge zgodbe in sprejele težke odločitve, kako naprej. Veliko število častnikov, podčastnikov in civilnih oseb je prestopilo v slovensko TO, s svojimi družinami pa so mnogi tudi ostali v Sloveniji.

Kaj ste si mislili, ko se je na ladjo vkrcal poslednji jugoslovanski vojak?

Ko smo spremljali odhod še zadnjih pripadnikov JLA iz Slovenije, se nam je res odvalil velik kamen od srca in vsi skupaj smo lažje zadihali. Ta dan je v bistvu Slovenija postala suverena država. Seveda pa popolne sprostitev ni bilo, saj so enote JLA res zapustile Slovenijo, ampak ostale so v Republiki Hrvaški in prav zelo blizu nas. Še vedno smo se bali možnih intervencij. Da bi bilo še mar-

sikaj možnega, so pokazala tudi težka vojna dogajanja v naslednjih mesecih in letih, vse tja do leta 1995, ko je divjala vojna na Hrvaškem in v Bosni in Hercegovini.

Kakšno sporočilo bi poslali našim občanom in občanom ob 30. obletnici samostojne države?

Čeprav je od dneva 30. obletnice vojne za samostojnost Slovenije in 30. obletnice samostojnosti minilo kar nekaj mesecev, je celo letošnje leto primeren čas za izražanje pozitivnih sporočil, čestitk in zahval.

Tudi danes so razmere v Sloveniji in svetu izredno zahtevne in zapletene, čeprav trenutno nismo vojno ogroženi. Ogrožajo nas druge nevidne nevarnosti, ki pa so verjetno še hujše od dejanskega oboroženega nasprotnika. Verjamem, da se

je za takšno vrsto ogroženosti še težje ali pa nemogoče ustrezno pripraviti.

Tako kot pred 30 leti je tudi sedaj nujno, da smo enotni, se združimo, si zaupamo, se spoštujemo, si pomagamo, se poslušamo in slišimo.

Od naših voditeljev si državljani Republike Slovenije prav gotovo zaslužimo več spoštovanja, resnice, poštenosti in dobronamernosti. Premalo nas je, da bi našo skupno pot nadaljevali razdeljeni.

Več pozornosti si zaslužijo tudi posamezni osamosvojitveni dogodki in dejavnosti na našem prostoru izpred 30 let, še posebej pa plemeniti in pogumni akterji na vseh področjih, ki so stali za temi dogodki.

Vsem občanom in občanom občine Ilirska Bistrica želim veliko pozitivne energije, zdravja, uspehov, strpnosti in medsebojnega razumevanja. ●

10 LET REGIJSKE VARNE HIŠE KRAS

V Regijski varni hiši Kras, javnem socialnovarstvenem programu Centra za socialno delo Južna Primorska, enota Sežana, smo v 10 letih pomagali 143 ženskam in 135 otrokom.

Regijska varna hiša Kras je zadnja varna hiša, ki je bila v Sloveniji ustanovljena za zaščito žensk in otrok, žrtev nasilja v družini. Za vzpostavitev delovanja varne hiše je bilo potrebnega veliko prizadevanja številnih posameznikov in organizacij. Poleg sredstev od Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je za vzpostavitev in delovanje programa ključna podpora od 14 občin, tudi Občine Ilirska Bistrica. S pomočjo donacij številnih posameznikov in podjetij sta bili sprva opremljeni dve sobi, postopoma pa cela hiša, katere lastnik je Komunalno stanovanjsko podjetje, d. d., Sežana. Prav donacije omogočajo, da je varna hiša prijeten začasen dom, ki lahko hkrati sprejme 7 žensk in 13 otrok.

Na praznovanju 10. obletnice Regijske varne hiše Kras je župan občine Sežana, g. Škabar, v imenu vseh občin, sofinancerk programa, slikovito povedal, da je z varno hišo podobno kot z gasilci. Želim si, da so dobro opremljeni, učinkoviti in strokovni, a hkrati upamo, da njihove pomoči ne bomo nikoli potrebovali.

Zgodba vsake ženske, ki pride v varno hišo zaradi nasilja v družini, je edinstvena, hkrati pa so si med seboj podobne. Sprva žrtev nasilna dejanja opravičuje, npr. da je povzročitelj imel slab dan ali pa krivdo prevzema nase, da je morda preveč odgovarjala, ni naredila dovolj ... Pogosto je prisotna napačna predstava, da nasilje ni tako hudo, če ni fizično, toda zmerjanje, poniževanje in grožnje puščajo modrice na duši, ki včasih še bolj bolijo kot udarci.

Poiskati pomoč je težko zaradi občutkov strahu, sramu, groženj, da bo ženska ostala brez otrok, prepričanja, da mora družina ostati skupaj, včasih tudi zaradi

pomanjkanja pravih informacij o oblikah pomoči.

Povzročitelji nasilja so še vedno v največji meri partnerji, v zadnjih letih pa v varno hišo prihaja vse več žensk, ki se umaknejo od doma zaradi nasilja svojih odraslih otrok. Nasilje za stenami doma se dogaja ženskam vseh starosti ne glede na izobrazbo, ekonomski status, versko, nacionalno ali drugo pripadnost.

Dve tretjini žensk v Varno hišo Kras pride iz obalno-kraške in primorsko-notranske regije. Pomembno je, da lahko ženske ohranijo zaposlitev, da otroci ostanejo vključeni v svoj vrtec ali šolo, ter da so blizu institucijam, ki jim pomagajo, kot so CSD, zdravnik, sodišče. Včasih pa zaradi prevelike ogroženosti to ni možno in takrat je pomembno, da se žrtev lahko umakne čim dlje od domačega okolja.

Ena izmed žensk je o svojem prihodu v varno hišo zapisala: »Prišla sem v zelo slabem psihofizičnem stanju. Vsa v stresu, prestrašena, nezaupljiva, potrebna pomoči in pozornosti. A hkrati vesela, da sem še živa. Neizmerno pa sem bila srečna, da sem se lahko zvečer ulegla v posteljo in brez skrbi zaspala. Človek, ki od strahu ne upa zaspati, je za vsak varen trenutek spanca posebej hvaležen tistemu, ki mu to omogoči.«

Prav besede varnost, mir in sprejetost najbolj opisujejo, kaj si ženske in otroci ob prihodu v varno hišo želijo. Varnost omogoča tajnost lokacije, poleg tega pa tudi skrbni sosede in spoštljivi medsebojni odnosi v hiši.

Vendar pa je za ženske pogosto ravno na začetku bivanja v varni hiši zelo težko začutiti mir, saj morajo v kratkem času urejati mnogo stvari, npr. denarno socialno pomoč, morda sploh odpreti svoj bančni račun, podatki na policijo prijavo

o nasilju, pripraviti predlog za preprovo približevanja povzročitelju nasilja, morda iti po osebne stvari domov v spremstvu policije, vložiti prošnjo za brezplačno pravno pomoč, se povezati s CSD-jem, odvetnikom, zdravnikom in drugimi institucijami.

Mame morajo poleg tega otrokom zagotoviti prevoz v vrtec in šolo ali urediti prepis oz. se dogovoriti za začasno šolanje na daljavo. S pomočjo CSD-ja in sodišča je treba urediti stike otrok z očetom, mame morajo otroke pripraviti in jih tja pripeljati. Včasih pa morajo utemeljevati, zakaj stiki z očetom, povzročiteljem nasilja, niso v korist otrok.

Zaposlenim ženskam in otrokom pri vsem tem pomagamo. Pomoč nudimo pri izpolnjevanju številnih obrazcev in urejanju dokumentacije, razgovorih z najrazličnejšimi institucijami, spremljamo jih na banko, CSD, sodišče ...

Skupaj z vsako žensko se najprej naredi varnostni načrt. Kasneje pa ženska s pomočjo zaposlenih sestavi tudi osebni načrt in si zastavi cilje, ki jih želi doseči v času bivanja v varni hiši, kjer lahko biva do enega leta, pa tudi po odhodu iz hiše.

Poleg tega pa je pomembno, da lahko ženske in otroci izrazijo svoje skrbi, strahove, jezo in žalost. Včasih se jim zazdi, da ne bodo zmogli premagati ovir na novi poti, takrat potrebujejo vzpodbudo in nekoga, ki jim stoji ob strani in verjame v njih.

Pomoč in podporo ženskam ter otrokom se zagotavlja tako v okviru rednih individualnih razgovorov kot tudi tedenskih ženskih skupin, ki so usmerjene v spoznavanje dinamike nasilja, načine, kako izstopiti iz vloge žrtve, izboljšanje samopodobe ipd. Otrokom nudimo učno pomoč, z njimi se pogovorimo o številnih vprašanjih, ki jih imajo v povezavi z novim življenjem, ali jim omogočimo nekaj sprostitve in druženja. Pomembna je tudi organizacija vsakodnevnega življenja, ki je včasih v tako veliki skupnosti kar zahtevna. Temu so namenjeni tedenski hišni sestanki. Vsaka ženska je sama odgovorna za gospodinjstvo in skrb za svoje otroke, seveda pa je medsebojna pomoč pri kuhanju, varstvu otrok, prevozih ipd. vedno do-

brodošla. Za zdravje skrbimo z redno rekreacijo. Organiziramo različne aktivnosti, v katerih imajo pomembno vlogo tudi prostovoljci, kot so terapija z živalmi, obiski predstav v Kosovelovem domu v Sežani, delavnice zdrave prehrane, nordijske hoje, po potrebi učenje slovenščine ali finančnega opismenjanja. Poseben pečat življenju v hiši prinese prostovoljka, ki že vrsto let vodi ustvarjalne delavnice, kjer ženske, otroci in zaposleni skupaj ustvarjamo najrazličnejše izdelke. V lepem spominu pa vedno ostanejo skupni izleti z vlakom in praznovanja rojstnih dni ter različnih praznikov.

Medsebojna podpora in povezanost žensk v varni hiši je pogosto najbolj zdravilna in daje moč vsaki posameznici, da vztraja. Seveda pa so izjemno

dobrodošli pomoč, znanje, zanos in angažiranost prostovoljcev, javnih delavcev in zaposlenih ter podpora različnih institucij, organizacij in društev.

V varni hiši letno odgovorimo še na približno 200 telefonskih klicev žensk, ki še iščejo najustreznejše oblike pomoči in jih zanima, kakšno je življenje v varni hiši. Pokličejo pa tudi ženske, ki so z bivanjem pri nas že zaključile, a včasih še potrebujejo kakšen nasvet ali spodbudno besedo. Še posebej pa smo ponosne, kadar z nami delijo vesele novice, npr. da se jim je izboljšalo zdravje, da so dobile zaposlitev, ali da so si ustvarile novo družino.

Praznovanje 10. obletnice Regijske varne hiše Kras je potekalo v prelepem okolju jame Vilenica, ki v mnogem

predstavlja simboliko varne hiše. Spustiti se v globine, neznano, temo je naporno, včasih strašljivo. Vsekakor pa je lažje, če imaš ob sebi skupino, ki ji zupaš in s katero si skupaj na poti. Raziskovanje notranjosti je varnejše, če te spremlja vodnik, ki ti pokaže stopnice in prižge luč. Tako hitreje prideš do cilja oz. sploh začneš prepoznavati lepote, skrite v temi. ●

Nataša Prelesnik Korošič

REGIJSKA VARNA HIŠA KRAS

Center za socialno delo

Južna Primorska, enota Sežana

Tel.: 05 62 02 442, 070 754 530

E-naslov: vhkras@gmail.com

www.vhkras.si

FB: www.facebook.com/varnahisakras

MI SE IMAMO LEPO

Na sedemdnevni počitniški delavnici Centra za socialno delo Primorsko-Notranjska nam je bilo tudi tokrat lepo. Postregle so s krasnimi izzivi in številnimi uspehi. Skupaj zmoremo vse in še več!

Težave, povezane z epidemijo, ki nas spremljajo v zadnjem času, smo premagali z dobro voljo. Sprehod po Žabovci in vonj po travniških rožicah nas je napolnil z energijo in motivacijo, ki smo ju prenesli v izdelovanje šentjanževih venčkov. Ti so na kresno noč, obešeni na vhodnih vratih domov, odganjali vse slabo. Motiviranost otrok je prišla na plano v športni dvorani pod vodstvom učitelja Riharda Udoviča, ki je ob zaključku otroke nagovoril k aktivnemu preživljanju prostega časa. Po športnih aktivnostih so se otroci sprostili z risanjem mandal, tibetanstsko sprostitevno tehniko. V tretji dan delavnic smo zakorakali s poročnikom Valterjem Jursinovičem. Otroke je navdušilo, kaj vse zajema poklic vojaka. Nova znanja o skrbi za zobe in pomembnosti osebne higiene smo dobili od medicinskih sester Nataše Jenko in Dijane Godec, zaposlenih v Zdravstvenovzgojnem centru Ilirska Bistrica. Kasneje smo z več vrstami smotijev pobožali brbončice. Ker je športna aktivnost velik doprinos k našemu zdravju, je bila dobra volja Robija Jenka iz Velocentra Ilirska Bistrica zelo dobrodošla. Verjamemo, da so otroci po tem obisku bolj pripravljeni na nevšečnosti med vožnjo po kolesarskih poteh. Le-te nam je dosledno predstavila zaposlena na TIC-u Ilirska Bistrica, Kri-

stina Šlosar. Kako dobro otroci poslušajo, se je izkazalo z nagradnim kvizom. Ekipa so bile v znanju zelo enakovredne, saj sta bila za zmagovalno potrebna dodatna vprašanja. V drugi teden delavnic smo vstopili v športnem duhu. Predstavnica Rokometnega kluba Ilirska Bistrica, Nastja Škrlič, je otrokom približala rokomet in jih dobro razgibala. Kasneje smo se ohladili z okusno kepico sladoleda. Poleg lepih spominov, veliko novega znanja in prijetnih izkušenj so otroci odnesli domov še spominek, ki so ga ustvarili sami.

Otrokom iskrena hvala za udeležbo. Starši, hvala tudi vam. Vsem zunanjim sodelavcem se zahvaljujemo za čas in doprinos k uspešno izvedenim počitniškim delavnicam. ●

Ines Šestan, strokovna sodelavka

11 NAJZASLUŽNEJŠIH PROSTOVOLJCEV RDEČEGA KRIŽA ILIRSKA BISTRICA PREJELO POSEBNA PRIZNANJA RKS ZA DELO V OBDOBJU EPIDEMIJE COVIDA-19

SOCIALNA DEJAVNOST

Vesna Božič Vidmar, Slavko Mahne, Katarina Martinčič, Martin Meško, Veronika Renko, Anica Samsa, Dorjano Stanič, Darinka Stanič, Anton Šenkinc, Marica Vrh in Marica Tarič so dolgoletni prostovoljci Rdečega križa, ki so nesebično pomagali pri izvajanju aktivnosti iz programa RK v času epidemije covid-19. Sodelovali so na krvodajalskih akcijah, pri pripravi in delitvi hrane v skladišču, razvažali hrano starejšim, bolnim in tistim, ki je niso mogli prevzeti sami, ter drugih aktivnostih.

Med njimi je tudi Veronika Renko iz Dobropolja, ki je prostovoljka že več kot 40 let in še vedno aktivno sodeluje ter skrbi za vse druge prej kot zase. Ob tej priložnosti se ji pristrčno zahvaljujemo in ji želimo tudi v bodoče dobrega zdravja in vedrega duha.

15. julija smo v sodelovanju z Zdravstvenim domom Ilirska Bistrica in KS Jasen organizirali test hoje, ki se ga je udeležilo več kot 30 pohodnikov. Udeležencem smo izmerili krvni tlak in preverili telesno aktivnost.

9. septembra smo uporabnikom delili hrano, za katero so sredstva zagotovili Občina Ilirska Bistrica, RKS (prehranski paketi in pralni praški), Delamaris in Pivka perutninarstvo, d. d., Kal, za kar se

jim v imenu prejemnikov humanitarne pomoči najlepše zahvaljujemo.

Občane in občanke obveščamo, da zaradi epidemije do nadaljnjega ne bomo zbirali oblačil in drugega blaga v našem skladišču. ●

*RKS – območno združenje
Ilirska Bistrica*

Jožica Vidmar, sekretarka
RKS – OBMOČNO ZDRUŽENJE
ILIRSKA BISTRICA
BAZOVIŠKA 28, 6250 ILIRSKA
BISTRICA
T: 05 711 07 90
M: 041 233 194
E-pošta: obmocno.zrk@siol.net

AKTIVNOSTI »DRUŠTVA INVALIDOV ILIRSKA BISTRICA« PO PREKLICU PANDEMIJE

Epidemija koronavirusa nas omejuje že drugo leto. Letos je bila pandemija preklicana 15. junija in nekaj aktivnosti nam je le uspelo izpeljati. Vseh zaželenih aktivnosti pa v društvu ne bo, dokler bomo šteli čas med pandemičnimi valovi. Smo v času, ki je zaznamovan z negotovostjo, in moramo upoštevati vse veljavne ukrepe za preprečevanje okužbe z novim koronavirusom.

Epidemiološke razmere niso dopuščale običajnega dela organov društva. Na dopisni seji izvršnega odbora društva je bilo marca sprejeto letno poročilo društva in pravočasno z zaključnim računom oddano na Ajpes. Avgusta smo pohiteli z izpeljavo zbora članov, na katerem smo obravnavali in potrdili letno poročilo za lansko leto, program dela, finančni plan za leto 2021 in planska izhodišča za leto 2022, kar je vezano na odločbo MDDSZEM v zvezi s statusom našega društva, ki deluje v javnem interesu na področju invalidskega varstva.

Na prostem pa smo se družili ob poslušanju glasbe. Uspešni so bili balinarji in balinarke, saj so že junija začeli s treningi in se udeležili prijateljskih balinarskih srečanj z invalidi društev Piran, Izola, Sežana, Pivka, Postojna, Cerknica, Vrhnika, Žiri in Koper. Društveni prostor so obogatili z desetimi pokali.

Obiskali smo Brezje in Kamnik. Brezje, Marijino svetišče pod Karavankami, je kraj, kjer se srečujejo obiskovalci iz vseh krajev, in dom odprtih vrat, kraj miru, prošenj in upanja. Ogleдали smo si tudi obnovljen muzej jaslic, v katerem je skoraj 500 primerkov jaslic z vsega sveta. S svojim naravnim in kulturnim bogastvom pa nas je očaral tudi pogled na visokogorje s Tri-

glavom. V Kamniku pa smo si ogledali staro mestno jedro in se sprehodili po Šutni, najlepši ulici v mestu.

Na prostem smo organizirali in prisluhnili strokovnim predavanjem s področja zdravja – *Krvni tlak in njegovo pravilno merjenje, Covid-19 in cepljenje, Antibiotiki in prehrana.*

Zaključili smo z delavnico ročnih del – izdelava voščilnic in vizitk z nitko. Delavnico sta vodili mentorici Majda in Renata. V pripravi je razstava ročnih del v knjižnici.

Ker smo v društvu v glavnem vsi visokorizična skupina, smo večino vlog in prošenj sprejemali po telefonu. Razdelili smo vse termine za letovanja v objektih naše zveze in tudi za rehabilitacijske programe v ustreznih zdraviliščih. Invalidi z družinskimi člani so tako koristili letovanja v Čatežu, Izoli, Radencih, na Ptuj, rehabilitacijske programe pa v Dobrni in Šmarjeških Toplicah. Z izjemno denarno pomočjo smo nekaterim socialno šibkim članom pomagali omiliti različne finančne stiske.

Kljub omejitvam nismo pozabili naših težjih invalidov, jubilaritov, ki so v letošnjem letu obeležili okrogle jubileje, in članov, ki so v DSO. Vse smo simbolno obdarili in jim namenili vzpodbudne besede.

Pa še pomembna novost: invalidnina za telesno okvaro. 8. julija 2021 je začela veljati novela Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki spreminja obstoječo ureditev glede priznanja invalidnine za telesno okvaro, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela. Upravičenec zdaj ponovno pridobi pravico do invalidnine za telesno okvaro, če le-ta znaša najmanj 50 %, in če je ob nastanku telesne okvare dopolnil ustrezno pokojninsko dobo oziroma je uživalec starostne, predčasne ali invalidske pokojnine. Ta pravica do invalidnine je bila ukinjena konec leta 2012, od 8. julija 2021 pa je, kot že rečeno, ponovno priznana.

V teh negotovih časih, v četrtem valu epidemije, vsekakor posrbimo za odgovorno ravnanje, to pa nam lahko uspe le s popolnim upoštevanjem trenutnih omejitev, sočutjem in z veliko mero moči in upanja.

Ostanimo zdravi, upoštevajmo vse veljavne ukrepe, pazimo nase in na druge ter se potrudimo, da nam bo lepo. ●

Jožica Žibert, predsednica DI Ilirska Bistrica

KORONAVIRUS: KAKO SE IZOGNITI BOLEZNI IN OKUŽBI COVID-19?

Glede na resnost bolezni, ki jo povzročajo pri ljudeh, koronavirusi delimo v dve skupini. Štirje koronavirusi, ki jih poznamo že dolgo, so običajni koronavirusi, ki povzročajo prehladna obolenja. Trije koronavirusi pa povzročijo okužbo dihal s težjim potekom. SARS-CoV-1 je bil odkrit leta 2003 v Jugovzhodni Aziji. Imel je 10-odstotno smrtnost, sedaj pa se ne pojavlja več. MERS-CoV je bil odkrit leta 2012 na Bližnjem vzhodu. SARS-CoV-2, ki povzroča koronavirusno bolezen covid-19, pa je bil odkrit na Kitajskem konec leta 2019, v Sloveniji pa smo prvi primer zabeležili 4. marca 2020.

INKUBACIJSKA DOBA COVIDA-19

Povprečen čas od okužbe do prvih bolezenskih znakov je med pet in šest dni, pri starejših osebah lahko še kakšen dan ali dva več, pri mlajših pa kakšen dan manj.

Oseba, ki je okužena, izloča virus, še preden se pojavijo prvi bolezenski znaki. Približno dva dni pred boleznijo lahko računamo, da je virus že prisoten in ga oseba že izloča. Tudi kasneje, ko bolezenski znaki izzvenijo, je virus prisoten še nekaj časa. Od takrat, ko so se pojavili prvi bolezenski znaki, je treba počakati deset dni in šele takrat lahko rečemo, da bolnik ne ogroža okolice. Pozorni moramo biti na temperaturo, saj če jo ima bolnik po desetih dneh še vedno, je treba počakati, da pade. Ko imamo dva dni normalno temperaturo, smo lahko prepričani, da ne bomo okužili drugih.

POTEK BOLEZNI

Okužba v večini primerov poteka blago, lahko tudi brez simptomov, pri od 15 do 20 % oseb bolezen poteka izrazitejša, 5 % bolnikov pa se sooča z resnim potekom bolezni, ki terja bolnišnično zdravljenje na covid oddelkih in oddelkih intenzivnega zdravljenja.

Povprečna smrtnost v razvitem svetu znaša okrog 1 %, največji dejavnik tveganja za težji potek bolezni je starost, saj je smrtnost pri starejših od 80 let s težkim potekom bolezni kar 30-odstotna. Večje tveganje za težji potek bolezni in smrt pa imajo tudi kronični bolniki s srčnimi in pljučnimi obolenji, sladkorni in ledvični bolniki, osebe z rakom in osebe s preveliko telesno maso.

SIMPTOMI

Simptomi so izjemno raznoliki. Vročina in mrzlica se pojavi pri vseh, kašelj se pojavi pri osmih od desetih bolnikov. Pogosta je tudi zasoplost oziroma težave z dihanjem, javlja se občutek utrujenosti, pojavljajo se bolečine po vsem telesu in glavobol. Izguba vonja in okusa je bila pogostejša pri prejšnjih sevih, pri delti pa je manj pogost pojav. Vneto grlo, zamašitev ali izcedek iz nosu, slabost, bruhanje in driska so prav tako simptomi, ki mučijo obolenje.

Ko se oseba pozdravi, se lahko pojavijo težave v obliki utrujenosti, nespečnosti, okvare pljuč in težav s koncentracijo. Po navadi izzvenijo v nekaj mesecih.

KATERI POGOJI MORAJO BITI IZPOLNjeni ZA ŠIRJENJE OKUŽBE?

Okužena oseba je vir okužbe še preden ima zdravstvene težave in ves čas poteka bolezni. Vir okužbe so tudi osebe, ki ne zbolijo, a je v tem primeru količina virusa, ki jo sproščajo v okolje, manjša in s tem je manjša tudi možnost za prenos virusa na druge.

KAPLJIČNI PRENOS

Virus biva v žrelu, in ko se pogovarjamo, kihamo, kašljamo ali pojemo, v okolje prehajajo mikroskopsko majhne kapljice, ki s seboj nosijo virus. Osebe, ki so blizu nas, bodo ta zrak vdihavale in na ta način bo virus prišel tudi v njihovo telo. Virusi vstopajo v telo skozi usta, nosno in očesno sluznico. Če je količina viru-

sa, ki vstopa skozi sluznico v naše telo, majhna, potem je malo verjetno, da bo prišlo do obolenja. Različica delta pa se zelo uspešno širi, zato kljub majhni količini virusa uspešno pride do širjenja okužbe na občutljive osebe.

Zato je zelo pomembno prezračevanje. Če smo skupaj v prostoru z okuženo osebo, ki izloča virus v okolje, bomo s prezračevanjem zmanjšali količino virusa v prostoru in posledično zmanjšali tudi možnost širjenja okužbe. Če pa bo prišlo do okužbe, bo količina virusa manjša in potek bolezni lažji.

Če virus naleti na osebo, ki ni občutljiva na virus, saj je cepljena, se virus ne more širiti, ker se njegova pot konča. Če oseba ni odporna ali če ima zmanjšano odpornost, bo tudi manjša količina virusa povzročila težji potek bolezni.

Krog mora biti sklenjen. Če ga v katerikoli delu prekinemo, se bolezen ne bo širila. Lahko ga prekinemo na poti od vira okužbe do občutljivih oseb; osebe lahko poskrbijo, da ne vnašajo virusa v telo prek sluznic z dotikanjem nosu, ust ali oči; osebe si redno umivajo roke in zračijo prostore; najbolj učinkovito pa preprečimo širjenje virusa s cepljenjem.

PRENOS PREK AEROSOLA

Gre za izjemno drobne kapljice, ki lebdi v prostoru. Tako kot tobačni dim tudi kapljice ostajajo v prostoru in nosijo v sebi virus, ki ga vdihavajo osebe, ki so z nami v prostoru. Čim dlje kot so osebe, manjša je možnost, da bodo vdihnile večjo količino kapljic, ki bi pripeljale do okužbe in bolezni.

POSREDNI PRENOS OKUŽBE – KONTAKTNO ŠIRJENJE

Okužena oseba lahko z izločki ob kašljanju, kihanju, govorjenju in petju ali okuženimi rokami virus raznese na različne površine in predmete, kjer virus lahko preživi več dni. Posameznik se lahko okuži, če si po dotiku okuženih površin in predmetov ne umije rok. Če rok ni možno umiti, jih je treba razkužiti.

OSEBNI PREVENTIVNI UKREPI

Pogosto umivanje rok zlasti po stiku s predmeti (npr. z denarjem); pravilno razkuževanje rok; higiena kašljanja,

kihanja, smrkkanja; izogibanje stika z obrazom in s sluznicama ust ter oči; prezračevanje; pravilno nošenje mask (z obrazno in medicinsko masko, respiratorjem, vizirjem ščitimo predvsem druge; s filtracijsko masko tipa krg IIR, FFP2/N95/FFP3 pa je zaščiten tudi tisti, ki jo nosi); varnostna razdalja dva metra; upoštevanje pravila o mehurčku

(stik z istimi osebami); namestitve mobilne aplikacije #OstaniZdrav.

SPLOŠNI PREVENTIVNI UKREPI

Testiranje; izolacija okuženih in obolelih oseb; karantena za osebe, ki imajo visoko tveganje za okužbo (visokorizični stiki, ki so trajali vsaj 15 minut); delo na daljavo, kadar je to mogoče; ukrepi in

organizacija dela v različnih skupnostih (gospodarstvo, domovi starejših, vrtci, šole, športne in kulturne organizacije ter društva); zaščita ranljivih skupin, kot so starejši in kronično bolni. ●

prim. prof. dr. Ivan Eržen, dr. med., spec.

Vir: <https://www.youtube.com/watch?v=n3XjSiD71h4>

AFRIŠKA PRAŠIČJA KUGA JE ZELO BLIZU NAS!

Od leta 2014 se afriška prašičja kuga širi po državah Evropske unije, zato obstaja veliko tveganje za vnos bolezni tudi v Slovenijo. Zaradi hitrega širjenja je dosledno izvajanje preventivnih ukrepov izrednega pomena.

KAJ JE AFRIŠKA PRAŠIČJA KUGA ALI APK?

APK je zelo nevarna, nalezljiva, virusna bolezen domačih in divjih prašičev, za katero ni cepiva. Širi se hitro, predvsem s stikom zdravih prašičev z okuženimi. Smrtnost je do 100-odstotna, škoda, ki nastane, pa je velika. Poleg prašičev so glavni prenašalci APK tudi ljudje, ki sami ne zbolijo, ampak virus prenašajo z obleko, obutvijo, s priborom, hrano, prevoznimi sredstvi ... Prenašalci bolezni so pogosto tudi psi.

KAKO PREPOZNAJO APK?

Pri prašičih posumimo na APK, če opazimo naslednje simptome:

- nenaden pogin,
- povišano telesno temperaturo od 40,5 do 42 °C,
- rdečino na koži (na vršičkih ušes, repu, spodnjih delih okončin, prsih in trebuhu),
- zmanjšan apetit, apatičnost, cianozo, motnje v koordinaciji,
- bruhanje, drisko, izcedek iz oči in abortuse.

Pri divjih prašičih je značilen nenaden pogin večjega števila živali na določeno

nem območju. Okuženi prašiči se nenavadno obnašajo, so dezorientirani, izčrpani, zaostajajo za tropom.

KAKO MORAMO RAVNATI, KO OPAZIMO POGINULO ŽIVAL?

V skladu z Zakonom o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge (ZNU-APK), Uradni list RS št. 200/2020, smo dolžni prijaviti vsako najdbo poginulega prašiča ali njegove ostanke Centru za obveščanje na številko 112. Prijava naj vsebuje podatke o najditelju, lokacijo in čas najdbe, starost in spol prašiča (če je možno), vidne spremembe na prašiču ter možnost dostopa do mesta najdbe. Najdenih trupel ne premikamo. Najditelj označi lokacijo in omeji svoje gibanje, pri čemer vsaj 72 ur oziroma do negativnega izvida preiskave APK ne sme vstopati v objekte, kjer se redijo domači prašiči, in obore, kjer so divji prašiči. Nujno očistimo in razkužimo obleko, obutev in pripomočke.

KAKO PREPREČIMO ŠIRJENJE BOLEZNI?

Zavedati se moramo, da so preventivni ukrepi izjemno pomembni. Največji

prenašalci okužbe so gozdarski delavci, lovci, rejci prašičev in drugi obiskovalci gozdov.

REJCI:

- pri delu z živalmi uporabljajte zaščitno obleko in obutev ter redno razkužujte roke in opremo,
- omejite dostop osebam na dvorišče in hleve s prašiči,
- postavite razkuževalne bariere pred vhodom v hleve,
- preprečujte stik med domačimi in divjimi prašiči,
- nove živali dajte v izolacijo, preden jih združite z vašo čredo,
- s potovanj iz drugih držav ne prinašajte mesa in mesnih izdelkov.

LOVCI, GOZDARJI IN OBISKOVALCI GOZDA:

- če najdete poginulo, poveženo ali sumljivo žival, to nemudoma sporočite Centru za obveščanje na številko 112,
- ostanke hrane odvrzite v zaprte smetnjake,
- preden pridete v stik z domačimi prašiči, se preobujte, preoblecite, umijte in razkužite roke. Operite in razkužite tudi opremo, ki ste jo uporabljali v gozdu,
- z lovskega turizma ne prinašajte izdelkov iz območij, kjer veljajo omejitve zaradi APK.

Z odgovornim ravnanjem lahko preprečimo širjenje APK in se izognemo veliki gospodarski škodi. Ne nazadnje je to tudi naša moralna, naravi odgovorna in zakonska obveznost. ●

Slađana Jovičić, ZGS, OE Sežana

VPLIVATI NA GRIPO (TO INFLUENCE ON INFLUENZA)

V jesenskem času, obdobju raznolikih sadov, za zdravstvene delavce pa tudi pogostih obolenj dihal, je pravi trenutek, da se spomnimo ene od najpogostejših virusnih bolezni – gripe ali influence – in vas spodbudimo k cepljenju ter preprečevanju te okužbe. Epidemija okužb s COVIDOM-19 nam je prinesla mnogo izzivov in vprašanj o boleznih in cepljenjih, cepljenje proti gripi pa je najučinkovitejši način boja proti bolezni, ki je naša vsakoletna spremljevalka jesenskega, zimskega in zgodnjega spomladanskega obdobja.

Vpliv gripe na človeštvo je nedvomen, naš vpliv na pojavnost te virusne okužbe pa je postal pomemben z možnostjo cepljenja. Eden od najzgodnejših zapisov o gripi pripada Hipokratu, ki je bolezen leta 410 pr. n. št. opisal kot zelo nalezljivo, in da prihaja iz severnih predelov Grčije. Beseda influenza naj bi se pojavila v 14. stoletju v Firencah kot influenza del freddo ali vpliv hladnega vremena. V začetku 15. stoletja pa zapisi iz Pariza govorijo o epidemiji, ki je zajela 100 tisoč Parižanov, povzročil pa naj bi jo smrdeč in hladen veter. Leta 1892 je dr. Richard Pfeiffer izoliral neznan mikrob iz blata bolnika z gripo, menil je, da gre za bakterijo in jo poimenoval Pfeifferjev bacil ali Haemophilus influenzae. Šele po letu 1930 so odkrili, da gripo povzroča virus. Leta 1935 je W. Smith ugotovil, da se virus gripe lahko kultivira v oplojenih kokošjih jajcih. To je botrovalo nadaljnjim dognanjem in odkritju obstoja več tipov virusa gripe, in sicer A, B ter C. Tip A povzroča epidemije, tip B manjše izbruhe, npr. znotraj šol, vrtcev ipd., virus tipa C pa okuži le posameznike in je redkejši. Viruse tipa A delimo na podtipе glede na vrsto dveh površinskih antigenov: hemaglutinina (H) in nevraminidaze (N). Virusi se pojavljajo tudi pri živalih in se hitro spreminjajo, zato lahko nepričakovano povzročajo izbruhe bolezni. Manjše spremembe so odgovorne za sezonske izbruhe, pandemije pa so povzročene z novim sevom, ki naj bi nastal kot kombinacija človeških in živalskih virusov gripe.

Leta 1580 naj bi se pojavila prva epidemija virusa gripe, vsem znana pa je pandemija španske gripe, ki je trajala od leta 1918 do 1920 in je terjala med 25 in 50 milijonov smrtnih žrtev, okužilo pa naj bi se okoli 500 milijonov svetovnega prebivalstva. Pandemija španske gripe je bila povod za še intenzivnejše iskanje cepiva proti tej bolezni.

Gripa je akutna okužba dihal, ki jo povzročajo različni sevi virusa influence, za katere je značilno, da se hitro spreminjajo. Širijo se vsako leto večinoma med novembrom in majem. V Sloveniji vsako leto zbolijo več kot 60 tisoč ljudi. Zbolimo običajno ena do tri dni po stiku z virusom, bolezen pa se največkrat kaže kot nenaden pojav visoke telesne temperature (ki traja nekaj dni), glavobola, mrzlice, bolečin v mišicah in sklepih, dražecih bolečin v žrelu in suhega kašlja. Značilen

nenaden začetek bolezni (razvoj simptomov v nekaj urah) je hkrati tudi izvor besede gripa, ki izvira iz francoskega poimenovanja la grippe (iz agripper, to grip – zgrabiti, prijeti). Bolezen običajno traja od dva do sedem dni, suh kašelj pa pogosto ostaja še več tednov po okužbi. Kužnost je največja tik pred začetkom simptomov in traja do pet dni po pojavu bolezni, pri otrocih in imunsko kompromitiranih pa je kužnost običajno daljša.

Najpogostejši zapleti gripe so bronhitis, virusna in sočasna bakterijska pljučnica, dehidracija, vnetje srednjega ušesa, miokarditis, encefalitis. Smrtnost te bolezni znaša okoli 1 %, posebej ogroženi pa so starejši od 65 let, zato je za njih še posebno pomembno, da se cepijo.

Prvo znano cepivo je leta 1796 iz virusa kravjih osepnic (vacinij) razvil in pripravil Edward Jenner za zdravljenje črnih koz. Prvo odkritje virusa kot povzročitelja bolezni se je zgodilo leta 1728 in pripada ruskemu fiziologu rastlin in mikrobiologu D. J. Ivanovskemu. Prvo izolacijo humanega virusa gripe tipa A so v letu 1933 razvili W. Smith, C. Andrewes in P. Laidlaw, tip virusa B pa je leta 1940 izoliral T. Francis. V letih od 1942 do 1945 so razvili in uporabili prvo inaktivirano (mrtvo) cepivo proti gripi.

Ko govorimo o cepivih, jih glede na način priprave antigena delimo na živa (oslabljena ali inaktivirana) in mrtva (inaktivirana). V živih cepivih je povzročitelj obdelan tako, da ne more več povzročiti bolezni, lahko pa se razmnožuje, zato je odziv na tako cepivo zelo močan in običajno daje doživljenjsko zaščito. Pri mrtvih cepivih pa so bakterije ali virusi kemijsko ali fizikalno obdelani na način, da se ne morejo več razmnoževati, kljub temu pa izzovejo tvorbo protiteles. Ta odziv je šibkejši kot pri živih cepivih, zato po navadi njihov učinek s časom slabi in so potrebni poživitveni odmerki.

Poznamo pa tudi fragmentirana, rekombinantna, polisaharidna in konjugirana cepiva, ki vsebujejo le delček antigena, ki je potreben za odziv. Znana so tudi toksoidna cepiva, ki za imunski odgovor koristijo toksin, ki ga mikrob izloča. Med novjšimi so virusna vektorska in mRNA cepiva, ki jih poznamo iz boja proti okužbi s COVIDOM-19. Pri prvem se uporabi za človeka nenevaren virus, v katerega se vstavi genski zapis za antigen. Pri mRNA cepivih pa vektorska molekula, npr. lipidna nanomolekula, nosi informacijsko RNA, s pomočjo katere človeške celice proizvedejo antigen, ki je potreben za imunski odziv.

Cepiva proti gripi, ki jih uporabljamo pri nas, so inaktivirana virusna cepiva, ki vsebujejo površinske beljakovine različnih tipov virusa, sestava cepiva se vsako leto spreminja v skladu s predvidevanji strokovnjakov, ki spremljajo, kateri sevi virusa bodo krožili v populaciji. Mnogi raziskovalci se trudijo razviti univerzalno cepivo proti virusom gripe, ki bi omogočilo zaščito proti vsem podtipom virusa gripe. Glede na obdobjo

spreminjanje sestave cepiva proti gripi je potrebno vsakoletno cepljenje z enim odmerkom cepiva, za otroke, mlajše od devet let, ki se prvič cepijo proti gripi, pa sta potrebna dva odmerka. Zaščita se vzpostavi približno dva tedna po cepljenju in traja več mesecev, postopoma upada in je po enem letu lahko že prenizka.

Cepljenje je posebno priporočljivo za starejše od 65 let, kronične bolnike, majhne otroke (od šest mesecev do drugega leta starosti), nosečnice in osebe z izjemno povečano telesno težo (ITM ≥ 40). Svetujemo ga tudi osebam, ki so pri svojem delu izpostavljene okužbi ali pri delu lahko prenesejo okužbo na druge osebe, še posebej to velja za zdravstvene delavce in sodelavce ter druge nujne službe, osebe, ki delajo v šolstvu in vzgojno-varstvenih ustanovah, trgovinah ipd. Pomembno je tudi za posameznike, ki doma bivajo/negujejo osebe iz navedenih ogroženih skupin. Smiselno pa je za vse prebivalce, ki kontraindikacij za to cepljenje nimajo.

Leta 2021/22 bo na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje na voljo cepivo proti gripi, in sicer VAXIGRIP TETRA (intramuskularno cepivo) – za cepljenje odraslih in otrok, starih šest mesecev ali več. Cepljenje je brezplačno oziroma se financira iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja. Osebe s povišano telesno temperaturo ali akutno boleznijo naj s cepljenjem počakajo do popolnega okrevanja. Hkrati s cepljenjem proti gripi se priporoča tudi zaščita s cepivom proti pnevmokoknim okužbam.

Preprečevanje okužbe (razen cepljenja) predstavljajo splošni ukrepi, kot so dobra telesna kondicija, uživanje raznolike prehrane z vitamini in minerali ter gibanje na svežem zraku. Virus se prenaša kapljično in prek s kužnimi kapljicami onesnaženih površin in predmetov, rok. Zato je pomembno redno umivanje rok in čiščenje površin. Prav tako zaradi prenosa bolezni ni priporočljivo deliti osebnih predmetov za higieno, jedilne-

ga pribora ipd. Pri kihanju ali kašljanju pa je bolje uporabljati papirnate robčke za enkratno uporabo ali kašljati v rokav. Eden od zelo učinkovitih načinov preprečevanja, ki je zaradi epidemije COVIDA-19 postal naša vsakodnevna navada, je nošenje zaščitnih mask za obraz.

Zdravljenje gripe predstavlja lajšanje simptomov in zdravljenje zapletov, pozorni pa moramo biti na zniževanje telesne temperature nad 38.5 °C in uživanje zadostne količine tekočin. Protivirusna zdravila uporabljamo redko, zdravljenje z antibiotiki pa razen pri nekaterih zapletih ni smiselno in lahko celo škodi.

V zdravstvenih domovih po Sloveniji smo začeli z letošnjim cepljenjem proti gripi. V ZD Ilirska Bistrica lahko za dogovor in/ali posvet pred cepljenjem pokličete ambulanto svojega osebnega zdravnika ali cepilno ambulanto ZD Ilirska Bistrica (tel. št. cepilne ambulante: 05 711 21 19, čas za naročanje pa je v ponedeljek od 11.15 do 13. ure in od torka do petka med 07.15 in 9. uro).

V Sloveniji je proti gripi cepljenih premalo ljudi in smo na repu držav v Evropski uniji. Naj vam bodo današnje informacije spodbuda, da razmislite o cepljenju proti tej bolezni. ●

Sunčana M. Šegota, dr. med.,
specialistka družinske medicine, ZD Ilirska Bistrica

Viri:

Kraigher, Alenka. 1950. Cepljenje in cepiva – dobre prakse varnega cepljenja.

https://www.researchgate.net/publication/285860845_Influenza_Historical.

<https://www.cepimose.si/cepljenje-proti-covidu-19/o-cepljenju/>.

<https://www.hhs.gov/immunization/basics/types/index.html>.

<https://www.nijz.si/sl/zacjenja-se-cepljenje-proti-gripi-v-sezoni-20212022>.

<https://www.nijz.si/sl/gripa-0>.

CEPLJENJE PROTI GRIPI

BREZPLAČNO

Cepite se lahko po predhodnem naročanju:

- pri svojem osebnem zdravniku ali
- v cepilni ambulanti (tel. št.: 05 711 21 19).

Čas za naročanje je v ponedeljek od 11.15 do 13. ure in od torka do petka med 7.15 in 9. uro.

Cepljenje proti gripi je posebej priporočljivo za:

- kronične bolnike (bolezni obtočil, dihal, sečil, jeter, metabolične bolezni, nekatere bolezni krvi in krvotvornih organov, nekatere živčno-mišične in vezivne bolezni, maligna obolenja, bolezni, ki slabijo imunski odziv),
- osebe, starejše od 65 let,
- nosečnice,

- majhne otroke (od 6 mesecev do 2. leta starosti),
- osebe z izjemno povečano telesno težo (BMI nad 40),
- osebe, ki skrbijo za družinske člane s kroničnimi boleznimi,
- vse druge osebe, ki so pri svojem delu izpostavljene nevarnosti okužbe ali pri delu lahko prenesajo okužbo na druge osebe oz. pogosto prihajajo v stik z drugimi osebami (zdravstveni delavci, učitelji, vzgojitelji, prodajalci, delavci po raznih uradih).

Gripa predstavlja veliko grožnjo za javno zdravje in ima velik vpliv na obolevnost in umrljivost. Bolezen pri mladih bolnikih brez kroničnih bolezni večinoma poteka kot nekajdnevno vročinsko stanje z respiratorno simptomatiko in bolečinami v mišicah ter sklepkih. Pri bolnikih s kroničnimi boleznimi, starejših bolnikih, dojenčkih in nosečnicah pa bolezen lahko

poteka s težjo klinično sliko s pogostimi zapleti in z višjo smrtnostjo.

Najučinkoviteje se pred gripo zavarujemo z vsakoletnim cepljenjem, zato je cepljenje priporočljivo za vse, ki želijo sebe in svoje bližnje zaščititi pred boleznijo. ●

MOBILNA ENOTA ZA TESTIRANJE NA COVID-19 S HITRIMI ANTIGENSKIMI TESTI

Testiranja izvaja zunanja mobilna enota Medicross v Domu na Vidmu. Urnik testiranj:

PONEDELJEK od 9. do 13. ure
SREDA od 10. do 17. ure
PETEK od 7. do 12. ure

Na odvzem brisa se ni treba posebej naročati. Za testiranje potrebujete osebni dokument in kartico zdravstvenega zavarovanja. Plačilo se uredi ob testiranju na lokaciji mobilnega testiranja. Mobilno testiranje v Domu na Vidmu ni povezano z Zdravstvenim domom Ilirska Bistrica. ●

TESTIRANJE NA COVID-19 S HITRIMI ANTIGENSKIMI TESTI V ZDRAVSTVENEM DOMU

Naročanje na testiranje: samoplačniška HAG-testiranja se izvajajo samo za občane Ilirske Bistrice po predhodnem naročilu na mobilno številko 041 448 083 od ponedeljka do petka med 12. in 14. uro.

Testiranje na covid-19 v ZD Ilirska Bistrica se izvaja vsak ponedeljek od 7. do 8. ure po predhodnem naročilu.

Cena HAG-testiranja je 12 evrov. Plača se na lokaciji testiranja s plačilno kartico. Plačilo z gotovino trenutno ni možno. Možno je tudi predhodno plačilo na TRR.

Podatki za plačilo:

Zdravstveni dom Ilirska Bistrica, Gregorčičeva cesta 8, 6250 Ilirska Bistrica

TRR: SI56 0123 8603 0920547

Sklic: SI 00 0103563-01-99

Namen: ime in priimek testirane osebe

Znesek: 12 EUR

Ob prihodu na testiranje morate obvezno imeti s seboj pisno potrdilo o plačilu, sicer testiranja ne bo možno izvesti. Vplačanih zneskov za testiranje v primeru, da se testiranja ne ude-

ležite, ne vračamo. Za brezplačno testiranje mora delodajalec predhodno poslati na elektronski naslov covid@zdbi.si naročilnico z navedbo vseh oseb, ki se bodo testirale, in datum, kdaj se bo testiranje izvajalo.

PCR testiranje

Na elektronski naslov covid@zdbi.si posredujte svoje podatke, in sicer: ime in priimek, datum rojstva, ZZZS številko zavarovanja, telefonsko številko ter potrdilo o nakazilu, iz katerega morajo biti razvidni podatki plačnika in v namenu ime in priimek testirane osebe. Po prejemu podatkov vas bomo po telefonu kontaktirali za termin odvzema brisa.

Podjetja

Če želite račun za opravljeno storitev na podjetje, na to opozorite v elektronskem sporočilu ob naročilu in priložite naročilnico ter poimenski seznam.

Podatki za plačilo:

Zdravstveni dom Ilirska Bistrica, Gregorčičeva cesta 8, 6250 Ilirska Bistrica

TRR: SI56 0123 8603 0920547

Sklic: SI 00 0103563-01-99

Namen: ime in priimek testirane osebe

Znesek: 93 EUR ●

CEPLJENJE PROTI COVIDU-19

Cepljenje prinaša ogromno zdravstveno korist tako posamezniku kot celotni družbi, saj s cepljenjem preprečimo hude posledice (ali celo smrt) nalezljivih bolezni, ki so v prejšnjih stoletjih hudo prizadele človeštvo. Cilj cepljenja je namreč zaščita pred zbolevanjem in s tem pred posledicami omenje-

nih bolezni. Namen cepljenja pa je tudi vzpostavitev kolektivne odpornosti proti bolezni v vsej populaciji, saj ovira in omeji širjenje povzročiteljev in tako varuje pred okužbo tudi tiste, ki s cepljenjem še niso pridobili odpornosti ali se zaradi kontraindikacij in drugih razlogov niso cepili. Posledično preprečimo širjenje povzročiteljev med prebivalstvom ali bo-
lezen celo izkoreninimo.

Tako kot druge nalezljive bolezni je tudi pandemija covid-19 prizadela zdravje svetovne populacije. Ravno iz tega razloga s cepljenjem poskušamo zmanjšati umrljivost in število hospitaliziranih, poleg tega pa omogočimo zaščito prebivalcem, ki so najbolj izpostavljeni tveganju za okužbo.

Cepljenje proti covidu-19 v ZD Ilirska Bistrica poteka v cepilni ambulanti (v pritličju nasproti informacijskega centra) po naslednjem urniku: ob ponedeljkih od 11.15 do 18.30, od torka do petka pa od 7.15 do 14.30. Na voljo so naslednja cepiva: Pfizer, Moderna, AstraZeneca in Janssen.

Cepljenje proti covidu-19 za mladoletnike (od 12 do 18 let) ravno tako poteka v cepilni ambulanti ZD Ilirska Bistrica po zgoraj navedenem urniku s cepivom Pfizer oz. Moderna.

Za informacije smo dosegljivi na telefonski številki 05 711 21 19 ob ponedeljkih od 11.15 do 13. ure, od torka do petka pa od 7.15 do 9. ure oz. na elektronskem naslovu zv.mladina@zdb.si. Na cepljenje se ni treba predhodno naročiti. ●

ZAHVALA ZA PREJETO DONACIJO

Zdravstveni dom Ilirska Bistrica se iskreno zahvaljuje podjetju ULTRAPOLYMERS, d. o. o., Obrtna cona Logatec 33, 1370 Logatec, za prejeti pripomoček Enmind VV-100 vein viewer, ki se uporablja pri vstavitvi venskega kanala (lučke za krvne žile) za lažji odvzem krvi pri pacientih, ki imajo vene slabo vidne. ●

OBVESTILO O TEČAJU PRVIH POSREDOVALCEV

ZAČETNI TEČAJ PRVIH POSREDOVALCEV bo potekal v prostorih Šole za starše **v petek, 12. novembra 2021, od 16. do 22. ure**, ter **v soboto, 13. novembra 2021, od 8. do 13. ure**.

Prijave so možne po e-pošti informacije@zdb.si ali na telefonski številki 05 71 12 100.

Vljudno vabljeni! ●

16. OKTOBER – »EVROPSKI DAN OŽIVLJANJA«

V okviru *Evropskega dneva oživljanja* bo ZD Ilirska Bistrica v sodelovanju z Območnim združenjem RK Ilirska Bistrica

v soboto 16. oktobra na Titovem trgu (»Na placu«) izvajal prikaz temeljnih postopkov oživljanja. ●

ROŽNATI OKTOBER

Roza barva je barva toplote, nežnosti in intimnosti. Je simbol ženstvenosti in brez-pogojne ljubezni do drugih in samega sebe.

Oktober obeležujemo mesec boja proti raku dojk. Tudi zdravstvenovzgojni center ZD Ilirska Bistrica na temo rožnatega oktobra organizira delavnice, s katerimi poskuša povečati ozaveščenost lokalne skupnosti o raku dojk.

Redno in pravilno samopregledovanje dojk je namreč ključno za odkrivanje zgodnjih sprememb v in na dojkah, med drugimi tudi rakavih. V oktobru zato po številnih državah potekajo različne akcije ozaveščanja z namenom opozoriti na bolezen, pomen pravočasnega odkrivanja in učinkovitega zdravljenja ter nenazadnje nuditi podporo vsem tistim, ki se jih je bolezen že dotaknila. ●

SAMOPREGLEDOVANJE DOJK

Vsaka ženska naj samopregledovanje dojk opravi med 7. in 10. dnevom menstrualnega ciklusa oz. v menopavzi vedno na isti dan enkrat mesečno.

Potek samopregledovanja

Postavite se pred ogledalo, roke naj bodo sproščene ob telesu. Položite jih na boke in se rahlo izprsite. Pozorno si oglejte dojki in bradavici. Dvignite roke nad glavo in sklenite dlani. Še v tem položaju se prepričajte, da ni vidnih sprememb.

Dvignite desno roko. Z levo roko natančno pretipajte desno dojko v smeri urinega kazalca in v vseh robovih proti bradavici. Dvignite levo roko in postopek ponovite na levi dojki.

Nagnite se naprej in z desno roko podprite desno dojko. S krožnimi gibi leve roke natančno pretipajte dojko. Postopek ponovite s podprto levo dojko.

S palcem in sredincem nežno stisnite vsako bradavico in preverite, da ni izcedka.

Nagnite se naprej, spustite levo roko in pretipajte levo pazduho z desno roko. Najprej s stisnjenimi prsti in nato še z razprtimi. Preglejte še desno pazduho.

Samopregled lahko zaključite še leže. Desno ramo položite z vzglavnikom in dvignite desno roko nad glavo. Z iztegnjenimi in stisnjenimi prsti leve roke s krožnimi gibi pretipajte desno dojko. Vzglavnik premaknite pod levo ramo in pregled ponovite na levi dojki.

<https://europadonna.si/ostani-zdrav/samopregledovanje/>

PEDIATRIČNA ORDINACIJA

Kauzlarič Ivan,
dr. med. spec. pediatrije in šolske med.
Baša Majda, ms. – tel.: 05 714 25 77

ORDINACIJSKI ČAS

	Dopoldan			Popoldan	
PONEDELJEK	7:15	14:15			
TOREK				14:00	20:30
SREDA	7:15	14:15			
ČETRTEK				14:00	20:30
PETEK	7:15	14:15			
Malica	10:00	10:15		16:45	17:00
Opombe	Z novim urnikom se ukine delo ambulate vsak osmi petek popoldan in vsako osmo soboto dopoldan.				
Čakalne dobe					

VABLJENI NA BREZPLAČEN IN ANONIMEN POSVET V SVETOVALNICO

Zveza klubov zdravljenih alkoholikov Slovenije je leta 2015 kot odgovor na potrebe lokalne skupnosti razširila svoje področje delovanja in začela z izvajanjem programa *Svetovalnica*. Ta nudi brezplačno strokovno pomoč in anonimno svetovanje o škodljivi rabi alkohola ter drugih drog. Zveza *Svetovalnico* ponuja kar v šestih občinah, in sicer v Bovcu, Tolminu, Idriji, Novi Gorici, Ajdovščini ter Ilirski Bistrici. Odzvala se je tudi na potrebe in stiske mladih ter tako oblikovala *Svetovalnico za mlade*, ki jo pokrivata strokovni delavci v Tolminu, Novi Gorici in Ajdovščini.

Strokovni delavci izvajajo informativne razgovore za posameznike in njihove

svojce, ki želijo pridobiti več informacij o škodljivi rabi alkohola in drugih drog, ter svetovalne in motivacijske razgovore za vse, ki imajo težave s tvegano in škodljivo rabo alkohola in/ali drugimi drogami ter trajnejše abstinence še ne morejo ali ne želijo vzpostaviti.

Zveza KZA Slovenije je ves čas povezana z lokalno skupnostjo, občinami, drugimi društvi in s šolami, kjer v okviru preventive izobražuje in ozavešča javnost o posledicah škodljive rabe dovoljenih in prepovedanih drog.

Ker pa trenutne negotove razmere v nas povzročajo vse večjo stisko,

smo dosegljivi tudi za brezplačno psihosocialno podporo in razbremenilni pogovor na telefonski številki 031 479 296 ali e-poštnem naslovu info@zvezakza.si. Spremljate nas lahko na naši Facebook strani in si več o našem delovanju preberete na spletni strani www.zveza-kzaslovenije.si

Jasmin Tomažič

DOM STAREJŠIH NA MEDENOVEM HRIBU JE MOJ DOM

Dom starejših Ilirska Bistrica je 11. oktobra praznoval okroglih 30 let delovanja. Ob obletnici smo o bivanju v mogočni stavbi na Medenovem hribu govorili s tremi stanovalci, ki so z nami delili svoje občutke o življenju v tej institucionalno varstveni ustanovi. Naši sogovorniki so bili Marija Ivančič iz Čelji, Marija Funda iz Cerknice in domačin Jože Barba, ki je v domu že okroglih 30 let.

PRIHOD V DOM

Jože Barba: »V dom starejših na Medenovem hribu sem prišel 28. oktobra 1991. Ko sem prišel, je bilo odprto le drugo nadstropje. Ljudje, ki so prihajali, so bili večinoma nepokretni, zato so drugo nadstropje namenili njim. Nas, ki smo bili pokretnejši, pa so poslali v tretje nadstropje, ki so ga odprli za drugim. Prvo nadstropje se je odprlo zadnje. Nekaj časa sem bil v tretjem, nato pa je moj dom postalo prvo nadstropje, kjer sem še danes.«

Marija Funda je na Medenov hrib prišla 9. februarja 2010. »Najprej sem bila nastanjena v pritličju prizidka 1 v sobi 6. Tam se nisem počutila dobro, ker sem si želela več miru. V mansardi prizidka 2 pa sem zelo zadovoljna. Dobila sem mir, ki sem si ga vedno želela.«

Marija Ivančič pa je v DSO Ilirska Bistrica prišla 5. avgusta 2013. »Ko pride človek v tuji kraj, se mora najprej razgledati. V dom sem prišla na lastno željo, saj sama ne morem vstati in iti spat. Je težko za otroke, in ker jih nisem želela obremenjevati, sem se odločila za dom.«

KAKO IZGLEDA ŽIVLJENJE V DOMU STAREJŠIH?

JB: »Včasih je bila boljša družba in velikokrat smo igrali karte. Potem pa so ti ljudje pomrli. Kart trenutno ne igramo, življenje pa gre dalje. Treba se je bilo privaditi in orientirati, a ko človek dobi družbo, se počuti kot doma. Sem član Sveta zavoda in zastopam stanovalce. Če se kdo pritoži, mu pomagam. Če se da težavo rešiti, pomagam, drugače pa jo predam socialni službi ali pa se pogovorimo z našo direktorico.«

MF: »Kdor pride iz svoje hiše, v kateri nima pomoči, se hitro prilagodi. Če potrebuješ pomoč, jo tu hitro dobiš, saj le pokličeš. Dobiš, kar rabiš, drugo pa sprejmeš. Zelo sem zadovoljna, saj je osebje zelo prijazno. Vse, kar potrebujemo, dobimo. Leta so minila hitro. V začetku sem se udeleževala različnih delavnic, zdaj sem pa bolj sama, ker potrebujem svoj mir. Zajtrk mi postrežejo v sobi, na kosilo in večerjo pa se odpravim v jedilnico.«

MI: »Tu je vse lažje in prilagodljivo. Je zelo sproščeno, udeležim se raznih dejavnosti in veliko berem. Branje je koristno, ker lepo krajša čas. Sprošča me in čas še prehitro mine. Doma smo imeli stopnice. Če nisi samostojen, je to velika

ovira. Tu pa grem z vozičkom, kamor želim, in se da.«

ASOCIACIJA, POVEZANA Z DOMSKIM ŽIVLJENJEM

JB: »Spomnim se, da sem enkrat dobil veliko češp in spraševal sem se, kam jih bom dal? Na omari sem imel velik lonec, v katerem sem skuhal marmelado. Češpe sem cel dan počasi kuhal in naredil deset kozarcev marmelade. Češpovo marmelado sem nato jedel tri mesece.«

MF: »Vsak dan me spomni na to, kako sem se počutila, ko sem prvič prišla na ogled sobe. Najprej sem zagledala krog z vrtnicami in sivko. V Cerknici je bilo ledu po tleh, zato nisem mogla ven. Tukaj pa je bil čist asfalt brez snega. Vsak dan, ko grem dol, se ozrem in mi pogled na rože ogreje srce. Tega ne morem pozabiti.«

MI: »Hiša dobro gospodari. Stare brisače so porabljene za krpe. Človek mora biti z malim zadovoljnim, saj kdor z malim ni zadovoljen, si velikih reči ne zasluži.«

PREHRANA

JB: »Dokler je kruha, ne bomo lačni. Eni ne vedo, kaj je lakota. Stanovalcem, ki bolj sedimo, ne paše zabeljena hrana. Ko rabi-

mo sadje, nas napotijo v kuhinjo. Rečemo negovalkam in nam ga postavijo.«

MF: »Kuhati za toliko ljudi, ni lahko. Tako raznolikega jedilnika ni imel nihče doma. Vsega je. Od A do Ž.«

MI: »Ko sem prišla v dom, sem se dogovorila za sadni zajtrk, ki mi zelo koristi. Domača prehrana nas še posebej razveseli. Radi imamo joto, ješprenj in krompirjevo polento.«

TKANJE PRIJATELJSKIH VEZI

JB: »Lepo se razumemo z vsemi.«

MF: »Vsi smo enaki. Če kdo kaj rabi, mu pomagam.«

MI: »Z vsemi se dobro razumem in sem v prijateljskih odnosih. Boljše se je smeјati, kot kregati in nekoga tlačiti.«

IZLETI V NARAVO

JB: »Pred kratkim je bil organiziran izlet na Mašun. Vsako leto se je šlo na kopanje v Opatijo. Radi gremo na ogled mesta, ko je organiziran pohod. Ljudje na vozičku potrebujejo spremljevalce. Če nekdo slabše hodi, je treba poleg imeti voziček, in ko si utruđi, ga spremljevalci vozijo.«

MF: »Bili smo na izletu v Lipici. Lepo so me peljali z vozičkom. Organizacija je v redu, saj spremljevalci pomagajo.

MI: »S Katjo se je hodilo na kmetijo. Organizirajo se razni izleti.«

PROSTI ČAS

JB: »Vsak dan so v domu organizirane skupine, ki imajo različne aktivnosti, kuhajo kavo, berejo časopise in klepetajo. Čas tako hitro mine. Potem je čas za kosilo in počitek.«

MF: »Velikokrat sem štrikala, kvačkala in se udeleževala različnih delavnic, na katerih smo izdelovali čestitke, igračke in vse možno. Hodili smo na njivo in jo obdelovali. Sadili smo tudi krompir.«

MI: »Rada sem v družbi knjig. Berem o zgodbah in zgodovinskih dogodkih, saj človek tako spoznava svet. V knjigah so lepo opisani mesta in kraji.«

KAKO STE ZADOVOLJNI Z DOMSKIM ŽIVLJENJEM?

JB: »Prav vsi – od hišnikov, negovalk, sester, enkratne zdravnice pa vse do socialne delavke in direktorice – so vredni hvale. Tako bomo živeli še 40 let!«

MF: »Kar rabiš, bo hišnik naredil. Sestre so prijazne, nikoli niso slabe volje. Če bo šlo še tako naprej, bo še trajalo.«

MI: »V tej hiši so dobri gospodarji.«

ŽIVLJENJE V ČASU ZAPRTJA DOMA ZARADI KORONE

JB: »Cepljen sem. Zaenkrat ni bilo problemov in upam, da bo tako še naprej.«

MF: »Nekaj okužb je bilo, a so bili zelo spretni, ker smo se cepili zelo hitro. Bilo nam je dolgočas. Med korono so nam dali več vitaminov, sadja in sadne sokove. Dobro so poskrbeli za nas.«

MI: »Med korono so bile »zapore«. Bili smo utesnjeni, a je minilo. Sem cepljena in tudi prebolela kovid, a vse sem prestala brez problemov. Uspešno smo se borili. Nove okužbe, ki se sedaj pojavljajo, so v lažji obliki.«

ŽELJE ZA 30 LET

JB: »Želim jim vse najboljše, polno zdravja, in da ostanejo še naprej takšni, kot so. Na novih 30 let!«

MF: »Da bi bili tako uspešni in trdni še naprej. Sedaj evropska sredstva pomagajo, da je direktorica lahko zaposlila dodaten kader.«

MI: »Prihaja vse večja draginja, zato bodo morali biti vztrajni in previdni.« ●

DOMAČINKA INES ŠESTAN SE JE PREDSTAVILA V PAVLOVIČEVI GALERIJ

Pavlovčeva galerija je septembra ponudila priložnost za prvo samostojno razstavo mladi slikarki Ines Šestan iz Kuteževega. Obiskovalci so si lahko ogledali njen opus del z naslovom »Odtisi«.

Razstavljene upodobitve je mogoče dojeti kot odtise, ki so jih svet, doba in življenje prek avtoričinih dlani pustili na platnu. Razstava vključuje niz podob iz narave, upodobitev človeka in abstraktnjših likovnih upodobitev. Realistične motive avtorica ustvarja z jasnimi in s premišljenimi nanosi barv, ki so mestoma intenzivne in kontrastne, druge pa se umirjeno gibajo znotraj izbrane barvne sheme. Čeprav realistične podobe nosijo zaokroženo sporočilnost, je

v prenašanju podob na platno avtorska sled, navdušujejo jo bližina morja, prepletenost človeka in živalskega sveta, zanimajo jo karakteristike posameznih kultur. Med osrednjimi motivi je tudi motiv človekovega obraza, predvsem ženskega, ki je v kompozicijo vključen iz različnih perspektiv. Abstraktnjše podobe avtorica ustvarja na različne načine, saj prepleta linije, poteze, podobe in spontane nanose barv. Upodobitve nimajo središča, h kateremu bi moti-

vi težili. Ob opazovanju del je mogoče zaznati, kako široko avtorica sega po navdihu. Ko se ustavljamo pred razstavljenimi upodobitvami, odtisi sveta in človeka v njem, vidimo, da imajo podobe, ki jih avtorica prvič postavlja na ogled, pripovedno moč.

Ines Šestan, ki je po končani gimnaziji v Ilirski Bistrici diplomirala iz primerjalne književnosti in rusistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani, nadaljuje magistrski študij ruščine in zgodovine. ●

ŠTAJERSKA UMETNIKA V PAVLOVIČEVI GALERIJ

Avgusta so občanom in drugim obiskovalcem na ogled postavili razstavo likovnih del dveh ljubiteljskih slikarjev – Alica Javšnik in Vlado Čepin iz Celja sta pripravila zanimivo pregledno razstavo svojih likovnih podob.

Slikarka Alica Javšnik se s slikanjem aktivno ukvarja zadnja tri desetletja. Z izbrano tehniko in s strukturirano površino koloriranega tekstilnega izraza je pozneje razvila svoj stil v poznavanju tekstilne tehnologije, njene podobe pa slonijo na koloritu in mehkih prehodih. Slika podvodni svet, cvetje in vegetabilne kompozicije v ploskvi. Javšnikova nas popelje čez čeri klasične risbe z barvo, okus jo vodi v svet hladnejše barvitosti, mešane z oker in rumenimi odtenki. Vse to kaže na primarni občutek avtorice na naravnost, ki ji sledi in ji podreja vse učinke sestavin, ki bi praviloma zahtevale več šolske perfekcije. Slednjo nadomesti z okusom, občutkom in radostno vitalnostjo, ki seva iz njenih slik. Ponosna je na svojih 125 samostojnih razstav, kar 36-krat pa je sodelovala tudi na skupinskih. Je prejemnica številnih nagrad in priznanj za ustvarjena likovna dela, delo na kulturnem področju in sodelovanje v humanitarnih akcijah in na prireditvah.

Vlado Čepin, rojen v Črni na Koroškem, se z risanjem ukvarja že od malega. Pravi, da ga je vedno sproščalo in mu omogočilo pogled v drugačen svet. Na pobudo prijateljice slikarke Alice Javšnik je začel uporabljati akrilne barve in spoznal zanimiv ter raznolik svet barv. Sodelovanje na slikarskih kolonijah mu je razširilo obzorje slikarskega izražanja, spoznal je ljudi, ki so optimistični, vedri, odprti in z veseljem delijo svoje izkušnje ter znanje. Sodeloval je na dobrodelnih kolonijah, skupinskih razstavah in imel deset samostojnih razstav. ●

PAVLOVČEVA GALERIJA IN PODOBE KOLES

*Sposodim si star biciklin,
nikogar z njim ne dohitim,
nikogar z njim ne prehitim,
le veter si v lase lovim.*

(Feri Lainšček)

Člani fotokluba »Sušec« so v oktobru ljubitelje vizualne umetnosti razveselili z razstavo z naslovom »O'kolo«. Ideja za 31 motivov je nastala na podlagi uspešnih kolesarjev, ki odlično zastopajo barve naše domovine in nas v svetu predstavljajo kot kolesarsko velesilo.

»Idejo za tokratno razstavo so nam ponudili naši športni kolesarji, ki v zadnjih letih na mednarodno znanih tekmah dosegajo odlične rezultate in uspehe, na letošnjih olimpijskih igrah pa sta si kar dva pridelala medaljo. Da ne pozabimo uporabe kolesa v vsakdanjem življenju, za vožnjo v službo ali po nakupih, rekreativnega kolesarjenja, kolesarskega popotovanja po tujih deželah, adrenalinskega gorskega kolesarjenja po stezicah nad Ilirsko Bistrico ali sodelovanja na cestnih dirkah. Kolesa nas spremljajo celo življenje, vse od trikolonnikov za mlade začetnike do navadnih, cestnih, treking in električnih koles,« je temo za tokratno predstavbo pobilje

predstavila članica fotokluba Sušec Irena Štemberger, ki je tudi ena od 17 avtorjev, ki so svoja dela predstavili publiki.

Po slapu Sušec poimenovan fotoklub iz Ilirske Bistrice so ustanovili leta 2004 spomladi. Ob ustanovitvi je imel več kot 20 članov, približno toliko jih je tudi zdaj. Člani so vseh starosti, od osnovnošolcev do upokojencev, domačini in ljudje iz drugih krajev. Večina aktivnih članov najraje fotografira motive iz narave ali tiste, ki jih najdejo na potepanjih po bližnji okolici ali svetu. Enkrat na leto organizirajo brezplačen začetni tečaj fotografije, ki je primeren za vsakogar, na osnovni šoli v Knežaku pa njihov član Stojan Spetič že 14 let vodi fotokrožek. Že prvo leto so organizirali *Ex-tempore Snežnik*, ki se ga je udeležilo skoraj 100 fotografov. Do danes se je zvrstilo že osem takšnih dogodkov. Vsako leto

na ogled postavijo od osem do deset samostojnih ali skupinskih razstav. Večkrat so organizirali izobraževanja s fotografsko tematiko, na katerih udeleženci poslušajo znane in priznane fotografe. Svoje stalno razstavišče pa imajo v lokalni Pumpa bar v Knežaku. Sodelujejo tudi z drugimi društvi v občini in sosednjih občinah, kjer velikokrat gostujejo. Navezali so celo stik s fotokupino slovenskega doma KPD Bazovica na Reki na Hrvaškem. Njihovi člani ves čas sodelujejo na različnih natečajih, ki jih objavljajo *Fotografska zveza Slovenije* in društva, večkrat pa so za svoj prispevek k fotografiji prejeli tudi priznanja in nagrade. ●

Foto: Klavdij Ujčič

Foto: Stojan Spetič

Foto: Tomaž Kastelic

ARHITEKT IRA ZORKO, GOST »KULTURNE KLEPETALNICE«

Na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ilirski Bistrici smo zelo uspešno začeli novo študijsko leto. Pred nedavnim smo na gozdni jasi Mašun predstavili zbornik z naslovom »Naša pota« in tako proslavili svoj srebrni jubilej – 25 let uspešnega delovanja.

22. septembra, na dan jesenskega enakonočja, smo se tudi v več kot 20 let »mladi« Kulturni klepetalnici sestali na prvem srečanju v novem študijskem letu. Kljub strogim prepovedim in omejitvam nismo opustili želje po srečevanju, izobraževanju in duhovni rasti.

Medse smo povabili Iro Zorko, arhitekta, ki razmišlja o sporočilni modrosti arhitekture, naravnem graditeljstvu, odnosu med človekom in naravo, alternativah sodobnega bivanja, filozofiji življenja in razumevanju bistva sveta, del katerega smo in ga tudi soustvarjamo.

Ira Zorko je eden od treh projektantov, ki so iz nekdanjih belgijskih zaporov sredi Ljubljane ustvarili enega najbolj prepoznavnih mladinskih hotelov v Evropi. Celico in njeno temno preteklost smo z odličnim vodstvom omenjenega arhitekta pred dvema letoma spoznali tudi »Klepetavci«.

Arhitekt Zorko nas je opomnil na govorico prostora, ki vedno znova prihaja do ljudi v obliki gest in sporočil, ki nagovar-

jajo bistvo človeka in ga kličejo k spoznavanju smisla sveta ter samega sebe. Ta govorica je plod prizadevanj naših prednikov, da poleg praktičnih vidikov življenja tudi v najskromnejših okoli-

ščinah dajo bivanju lepoto, skladnost in simbolni pomen.

»Vsakič znova me presune, kako zelo smo se v nekaj desetletjih oddaljili od vsega, za kar so si prej več tisočletij prizadevali arhitekti in anonimni graditelji – za harmonizacijo grajenih elementov v skladnost celote oziroma kako nismo več pozorni na tisto, kar sta nekoč predstavljala arhitektura in urbanizem s svojo estetiko ter likovno govorico. Kako vedno bolj podlegamo posameznim trenutnim potrebam in varnostnim ukrepom, v zadnjem času tudi novim tehnološkim rešitvam, ki nas vodijo žeje čez vodo in oddaljujejo od neposrednosti ter bistva življenja. Filozof Tine Hribar pravi, da je arhitektura 20. in 21. stoletja le še tehnotektura. Nesorazmerje, izguba pregleda in občutka za pravo mero

ter celoto, ki se kaže v nerazumnih in do posameznika kot osebnosti izključujočih kolektivnih reakcijah na trenutno izpostavljeno grožnjo novega virusa je nekaj, kar se v mojem poklicu v drugačni obliki dogaja že desetletja. V ozadju so največkrat ozki interesi, ki izkoriščajo človekov strah in nezaupanje v skrivnost in lepoto življenja. Novo bo vedno pritekal na svet in nas izzivalo v dobrem in slabem. Pred novim, kot nas je poučil Kette v svoji pesmi, ki ste jo navedli, se ne da zbežati, mogoče in potrebno pa je do tega, kar prihaja, vselej oblikovati čuteč in zdrav odnos. Kakor tudi do sebe samega v procesu spoznavanja, narave in sočloveka.« (Ira Zorko)

Člani KK smo bili navdušeni nad predavanjem Ire Zorka, njegovo čuječnostjo, srčnostjo in njegovim izredno bogatim besedjem. Odprl nam je nov pogled na sporočilnost arhitekture. ●

Z. Š.

V ŽIVLJENJU ŠTEJEJO TRENUTKI

Poletje je bilo kar živahno. Življenje se je počasi vračalo v normalo in tudi festivalski odri so nekako oživele s toplimi dnevi. Na srečo. Mlad in nadobuden *Ansambl Tomaža Rota*, ki prihaja iz Bloške planote, je tokrat debitiral na *Vurberškem festivalu* in za nagrado prejel srebrnega zmaja. Veselje je bilo nepopisno in konkurenca huda. Spomini so lepi in pričakovanja za drugo leto velika! Kaj reči o viži? Besedilo je zelo »zidealizirano« in v našem do maksimuma

»skapitaliziranem« svetu opisuje zgolj lepše, čustvene plati življenja, ki pa vsakemu človeku niso dane. Žal. A kakorkoli ... vsi so se strinjali, da je nastal lep valček in ljudje so bili navdušeni. To pa je konec koncev tudi edino, kar šteje. Poleg trenutkov, seveda. No, kakorkoli ... članom ansambla Tomaža Rota čestitke tudi od mene, pa da morda še kdaj kaj podobnega ponovimo. ●

MV

T. Rot, M. Vrh, F. Mihelčič

V ŽIVLJENJU ŠTEJEJO TRENUTKI

*V življenju štejejo trenutki,
v jutru pogled, nežen kot cvet,
beži čez poljane sanj.
Ko brez besed topel objem
rodi se iz vseh spoznanj,
da treba ni, gore zlata.
Pošteni vedo ljudje,
en sam dotik je stkan v poljub
in čas ustavi se.*

Refren

*V življenju štejejo trenutki,
družina in prijatelji,
iz sanj so stkani pravljični občutki,
da bil sprejet bi med ljudmi.
Ko bo jesen šla čez nebo,
bo v vetru šepet neznan,
nežen dotik starih dlani,
še vedno te rad imam.*

Literarno društvo Ilirska Bistrica v soboto, 13. novembra, ob 17. uri vabi na 33. PREMSKA SREČANJA. Simpozijem delu, v katerem bo dr. Urška Perenič osvetlila osebnost in delovanje pisatelja Josipa Jurčiča, bo sledil literarno glasbeni dogodek.

ANDREJA KRANJEC USTVARJALA NA ČEŠKEM

Andreja Kranjec, vizualna umetnica in režiserka iz Ilirske Bistrice, je julija 2021 že tretjič ustvarjala na mednarodni likovni koloniji *Hraniceum 2021* v mestu Hranice na Češkem.

Skupaj z umetniki iz Poljske, Češke, Nizozemske in Slovaške je en teden preži-

vela v iskanju novih idej, navdih in barv, ustvarjanje pa se je zaokrožilo z razstavo v mestni hiši občine Hranice, ki je tudi pokroviteljica mednarodne likovne kolonije. Andreja Kranjec je sliko z naslovom *Igra* (akril na platnu, 70 x 70 cm) naslikala v živahnih barvah, podobne na platnu pa so v iskanju dotika in

raziskovanju giba. Kranjčeva je poudarila, da gre za hrepenenje po bližini, svobodi, veselju in upanju, ki je v trenutni situaciji malce zapostavljeno. Prav zato, pravi Kranjčeva, potrebujemo podobe, ki nas spomnijo, da je še vedno upanje, da se stvari obrnejo na bolje. Slika je postala del stalne zbirke Mestne občine Hranice. ●

PN

JEZIKOVNI NASVETI I.

KAJ SO JEZIKOVNE SMETKE?

Pri pisanju besedil moramo poleg pravopisnih in slovničnih pravil paziti tudi na slog pisanja in besedišče, ki ga vključimo. Dobrodošli v današnji jezikovni svetovalnici o smetišču jezikovnih cvetk.

Brez da bi pojedla vrečko piškotov

Kultivirani govorniki in pisci pazijo na vsako javno izrečeno in zapisano besedo. Raba zveze »brez da bi« je odraz nekultiviranega govornika/pisca, ki v položaju, ko se zaveda, da je njegovo izražanje v središču pozornosti, kopiči in »po posluhu« popravlja pravilne izraze, zato da bi izpadel bolj zanimiv. Do tega pojava, ki ga imenujemo tudi nadpravičnost, pride, ker imajo posamezniki napačno predstavo o pravilnosti besede ali besedne zveze.

KAJ O ZVEZI »BREZ DA BI« PRAVITA SSKJ IN SLOVENSKI PRAVOPIS?

SSKJ jo označi kot neustaljeno, nepravilno, Slovenski pravopis pa jo prepoveduje.

Namesto zveze »brez da bi« raje uporabite zvezo »ne da bi«, ki je glede na priročnike pravilnejša in ušesom prijaznejša. *Brez da bi pojedla vrečko piškotov.* ⇒ *Ne da bi pojedla vrečko piškotov.*

V kolikor mi ne verjameš, da sem videla dedka Mraza ...

Tudi zveza predloga in veznika »v kolikor« se je znašla na smetišču jezikovnih cvetk. Zakaj? Ker se, čeprav jo Pravopis in SSKJ označujeta kot prepovedano in neustaljeno, v besedilih velikokrat uporablja. V največjem korpusu slovenskega jezika Gigafida ima kar 12.484 pojavitev – največ v časopisih in na spletu.

Zanimivo je, da se zveza »v kolikor« pojavlja tudi v končnih delih, ki jih navadno pregledajo lektorji. Namesto zveze »v kolikor« raje uporabite veznik »če«. *V kolikor mi ne verjameš, da sem videla dedka Mraza ...* ⇒ *Če mi ne verjameš, da sem videla dedka Mraza ...*

Ne, temu ni tako!

Raziskovalci z Inštituta Frana Ramovša ugotavljajo, da je zveza »temu ni tako« ponesrečen prevod kalka, ki smo ga prevzeli iz nemščine. Najprej nas zmoti napačna raba zaimka »temu«, ki ga lahko nadomestimo z zaimkom »to«, prav tako pa lahko zaimek preprosto izpustimo. *Ne, temu ni tako!* ⇒ *Ne, to ni tako!* ali *Ne, ni tako!*

RECIKLIRAJMO JEZIKOVNE SMETKE!

Da bi se sporazumevali v pravilni, kultivirani slovenščini in v besedilih ne bi po nepotrebnem smetili, na koncu znova reciklirajmo današnje jezikovne smetke.

brez da bi ⇒ ne da bi

v kolikor ⇒ če

Temu ni tako. ⇒ Ne, to ni tako! ali Ne, ni tako!

Če naletite na kakšen trd oreh v zvezi z jezikom, mi pišite na troj3@gmail.com. ●

Tamara Rojc, prof. slovenščine

JEZIKOVNI NASVETI II.

DVOBOJ KONČNIH LOČIL

Zagotovo ste med pisanjem besedil že naleteli na jezikovno vprašanje: Katero končno ločilo izbrati, če imamo opravka s stavkom, ki zahteva dve končni ločili? Spomnimo se, da sta dve končni ločili res izjema – lahko ju uporabljamo na koncu čustveno obarvanih povedi (»Kaj?! To si misliš o meni?!«).

Katera končna ločila so med seboj tako sprta, da jih ne moremo uporabljati hkrati?

V nadaljevanju uporabljam naslednja izraza za bolj nazorno predstavo:

- **glavni stavek** (stavek, v katerega je vstavljena misel/citat/premi govor/besedna zveza, torej dopolnilo),
- **dopolnilo** (misel/citat/premi govor/besedna zveza s končnim ločilom, vstavljena v glavni stavek).

Primer:

Kje si prebrala citat Ti življenje vzame veliko časa?

GLAVNI STAVEK DOPOLNILO PROBLEMATIČNO LOČILO

Ločilo dopolnila se prilagodi ločilu glavnega stavka.

PODVOJENA LOČILA

Če sta ločili dopolnila in glavnega stavka enaki, obdržimo samo eno ločilo: *Kje si prebrala citat Ti življenje vzame veliko časa?*

Če na koncu povedi stoji okrajšava (itn., ipd., itd.), pike ne podvajamo: *Naročili smo zdravila, tople napitke, sladice itd.*

PIKA IN KLICAJ TER PIKA IN VPRAŠAJ

Če glavnemu stavku, ki je vzklični (!) ali vprašalni (?), dodamo pripovedno (.) dopolnilo, pike ne pišemo: *Kako je mogoče, da še zdaj ne poznaš slavne latinske fraze Veni, vidi, vici! Kdo je avtor latinske fraze Veni, vidi, vici?*

Če glavnemu stavku, ki je pripovedni (.), dodamo vzklično (!) ali vprašalno (?) dopolnilo, obdržimo ločilo pripovednega stavka (.): *Nisem si še ogledala filma Kdo gre z nami na počitnice.*

VPRAŠAJ IN KLICAJ

Če glavnemu stavku, ki je vprašalni (?), dodamo vzklično (!) dopolnilo, klicaja ne pišemo: *Kdo je avtor slovenskega modernega romana Čefurji, raus?*

KDAJ OHRANIMO LOČILO DOPOLNILA?

Ločilo dopolnila glavnemu stavku ohranjamo v dveh primerih:

1. **Če dopolnilo postavimo v narekovaje (razen če je končno ločilo dopolnila pika, pri čemer ohranimo ločilo glavnega stavka):** *V kateri knjigarni si kupila pravljico »Mizica, pogrni se!«? Kdo je avtor znanega citata »Veni, vidi, vici«? Nagrado Prešernovega sklada prejme roman »Čefurji, raus!«.*
2. **Če dopolnilo glavnega stavka navajamo za dvopičjem:** *Kdo je avtor te pravljice: Mizica, pogrni se! Še vedno je dobro poznan Župančičev verz: Veš, poet, svoj dolg?*

Pišite mi na troj3@gmail.com. Vesela bom vaših odzivov. ●

Tamara Rojc, prof. slovenščine

PRESNA BELA PITA

Na sliki je presna (veganska) različica klasične bele pite. Bela pita ni manjkala na nobeni pogostitvi v mojih prvih 20 letih življenja. Verjetno je bilo tudi pri vas tako. Zato se spodobi, da jo poustvarimo na presni način.

SESTAVINE

Testo

- 300 g indijskih oreščkov,
- 300 g kokosove moke,
- 4 žlice agavinega sirupa,
- voda po potrebi.

Krema

- 150 g indijskih oreščkov (naj bodo namočeni vsaj tri ure),
- 150 g kokosove moke,

- 1,5 skodelica kokosovega mleka,
- 4 žlice agavinega sirupa,
- 1 čajna žlička limonine lupine,
- 1 žlica limoninega soka.

Okras

- kokosova moka.

PRIPRAVA

Testo

Indijske oreščke zmeljite v moko. Uporabite zmogljiv mešalnik ali mlinček za kavo. Zmlete oreščke stresite v multipraktik in dodajte kokosovo moko.

Postopoma dodajajte agavin sirup in miksajte, dokler se masa ne poveže. Po potrebi dodajte vodo (počasi in po žlicah). Dobljeno maso razdelite na štiri enake dele in jih razvaljajte.

Krema

Vse sestavine stresite v zmogljiv mešalnik in mešajte, dokler ne dobite goste bele kreme.

Sestavljanje

Model za torto (20 cm) prekrijte s peki papirjem. Testo razdelite na tretjine in ga razvaljajte. Začnite s prvo plastjo razvaljanega testa in jo namažite s polovico kreme. Nanjo položite drugi del testa, premažite z drugo polovico in prekrijte s preostankom testa. Po vrhu potresite kokosovo moko. Pita naj počiva v hladilniku vsaj štiri ure, da se strdi in prepoji z vsemi okusi.

Dober tek! ●

PLESNA SEZONA 2020/2021

Septembra 2020 je mladinska cheer jazz skupina »Pume«, ki jo sestavljajo Špela Baša, Larisa Brožič, Nika Dekleva, Živa Iskra, Tia Leskovar Kalister, Hana Omerčič, Ana Rome in Taja Tomažič, začela s treningi v živo. Na žalost pa smo zaradi ukrepov proti širjenju covid-19 morale dva tedna kasneje nadaljevati treninge prek aplikacije Zoom. Po šestih mesecih naporega treniranja in priprav na tekmovanja prek videoklicev smo se na srečo lahko končno spet srečale v živo.

Udeležile smo se tudi treh spletnih tekmovanj, in sicer smo na prvem in drugem spletnem tekmovanju Cheer zveze Slovenije (CZS) osvojile drugo mesto, na *International Dance Open Zagreb* pa četrto mesto. Junija 2021 se je CZS odločila, da bo državno prvenstvo organizirala v živo, saj so se ukrepi proti širjenju covid-19 spustili. Še vedno pa smo morale upoštevati ukrepe nošenja mask v notranjih prostorih in imeti negativen test. Priborile smo si odlično osmo me-

sto v kategoriji mladinske cheer jazz skupine.

Tisti, ki nas pozorno spremljate, ste verjetno opazili, da naša članska skupina zadnje čase ni bila preveč aktivna. Razlog za to je priključitev nekaterih članic k plesni skupini *Pike*. Članska cheer jazz skupina *Pike* z Jasmino Arslanović, Lano Božič, Karin Ujčič, Klavdijo Ujčič in Janjo Raspor je na državnem prvenstvu priplesala prvo mesto in njene članice

so si s tem prislužile naslov državnih prvakinj v kategoriji članske cheer jazz skupine. Naša Klavdija Ujčič pa je pod okriljem plesne skupine *Pike* tudi del članskega cheer pompara. S soplesalko Špelo Bubnič sta si prav tako priborili prvo mesto.

Čestitke vsem plesalkam in trenerkam!

Živa Iskra

UČENCI OŠ RUDIJA MAHNIČA - BRKINCA PREGARJE OSVOJILI GLAVNO NAGRADO V PROGRAMU »VARNO NA KOLESU«

Učenci OŠ Rudija Mahniča - Brkinca Pregarje smo se z mentorico Marijano Fidel letos prvič vključili v program »Varno na kolesu«. S svojim projektom smo zasedli prvo mesto in tako osvojili denarno nagrado in kolo, ki nam ga je podarila Zavarovalnica Triglav.

Vseslovenski projekt *Varno na kolesu* je letos potekal deveto leto zapored. Vanj je bilo vključenih več kot 10 tisoč učencev iz 140 slovenskih osnovnih šol. Učenci OŠ Rudija Mahniča - Brkinca Pregarje smo se programu pridružili prvič. Prijavili smo se na razpis B, v katerem sodelujejo vsi učenci od 1. do 9. razreda. Program spodbuja aktivno preživljanje prostega časa in ljubezen do kolesarjenja, zato nas je hitro pritegnil. Z zabavnimi nalogami smo utrjevali cestnoprometne predpise, zapisali predloge za boljšo prometno varnost in analizirali nevarne prometne točke v našem šolskem okolju. Predlagali smo postavitev merilcev hitrosti, svetlobnih prometnih znakov, ureditev dodatnih prehodov za pešce in (učne) kolesarske steze.

Pogoje za delo so nam nekoliko otežile izredne razmere. Med šolanjem na daljavo so učenci veli-

ko časa presedeli za računalniki, zato smo jih spodbujali tudi k nabiranju kolesarskih kilometrov v prostem času. Poleg tega smo se izkazali z domiselnimi likovnimi izdelki, ki so popestrili naše projektno poročilo.

Glede na to, da smo v projektu sodelovali prvič, naša pričakovanja niso bila velika. A je bilo zato toliko večje navdušenje naših otrok, ko smo osvojili glavno nagrado.

Pred zaključkom šolskega leta smo pripravili kratko prireditev. Obiskala sta nas predstavnica podjetja Butan plin, d. d., ga. Nika Erjavec, ki nam je predala majice in denarno donacijo v vrednosti 200 €, in predstavnik Zavarovalnice Triglav, g. Jože Celin, ki je našim učencem podelil kolo.

Veselimo se naslednjega šolskega leta, ko bomo z veseljem ponovno sodelovali v projektu *Varno na kolesu*. ●

OŠ Rudija Mahniča - Brkinca Pregarje

BISTRIŠKI ODMEVI – AVGUST-OKTOBER 2021

ŠESTOŠOLCI USPEŠNI NA PRVEM ZDRUŽENEM LIKOVNEM NATEČAJU NA TEMO »BREZ KMETA NI HRANE«

Učenci 6. razreda Osnovne šole Tonea Tomšiča Knežak so v okviru dela pri LUM sodelovali na prvem združenem likovnem natečaju, ki ga je organizirala Zveza podeželske mladine v sodelovanju z Zelenimi dolinami. Slikali so na temo *Brez kmeta ni hrane*. Na natečaj smo poslali 15 izdelkov. Učenci so najprej narisali motiv in ga pobarvali z živimi barvami, nato pa z umirjenimi barvami pobarvali ozadje. Cilj natečaja je bil, da otroci začnejo raz-

mišljati o kmetijstvu, da spoznajo, kako pride hrana na njihov krožnik, da vedo, kdo je za to zaslužen.

Učenci iz naše šole so bili zelo uspešni, saj so bile njihove slike izbrane med 500 likovnimi izdelki. Najprej se je slika Žige Skoka na družabnem omrežju potegovala za zmagovalno risbico, ki bi krasila mleko Zelenih dolin. Aljaž Počkaj je dosegel drugo mesto v svoji kategoriji in Tim Paveo tretje mesto v svoji kategoriji. Oba učenca sta prejela zelo lepe praktične nagrade.

Kot razred pa so bili šestošolci nagrajeni še z delavnico, ki so jo izvedle članice Zveze podeželske mladine. Delavnica je bila 12. junija 2021 pri pouku gospodinjstva. Učenci so si ogledali video na temo slovenskega tradicionalnega zajtrka, prepoznavali različne vrste žit, poskusili različne vrste kruha, zamesili testo in spekli kruh. ●

Vanja Delost

MEDGENERACIJSKO DRUŽENJE S POHODOM

Osnovna šola Toneta Tomšiča je vključena v projekt *Simbioza*, v okviru katerega so šestošolci izvedli organizacijo medgeneracijskega pohoda in druženja. Najprej so pripravili vabila, ki so jih neli staršem, starim staršem in sosedom.

V okviru predmeta gospodinjstvo so zamesili testo in spekli tri vrste piškotov. V petek, 21. maja 2021, pa so popoldne organizirali

pohod za tri generacije. Udeleženci smo se dobili pred šolo in peš nadaljevali do gradu Kalč. Bilo nas je blizu 50. Tam so šestošolke in nekateri starši pripravili mizo s pijačo in piškoti. Manjkali pa niso niti čevapčiči in domači kruh. Zahvaljujemo se vsem, ki so nam priskočili na pomoč. Preživeli smo lep, sončen, športen popoldan. ●

Vanja Delost,
OŠ Toneta Tomšiča Knežak

V KOČANIJI PRIDNO PEŠAČIJO V ŠOLO

Že kar nekaj let poteka akcija »Pešbus« kot del programa »Aktivno v šolo«. Osnovna šola Podgora Kutežev se je akciji prvič pridružila že pred tremi leti, saj smo želeli med našimi učenci spodbuditi trajnostne načine prihajanja v šolo.

Naš *Pešbus* ima dve progi, prva pelje od Podgraj čez Kutežev do šole, v tem letu pa smo zaradi ureditve pločnika lahko organizirali tudi progo med Trpčanami in šolo. V sklopu te akcije predvsem mlajši učenci v spremstvu odraslih organizirano pridejo v šolo peš po dogovorjeni progi in urniku. Akcija običajno traja teden ali dva, v juniju pa nam je bilo vreme izredno naklonjeno in smo akcijo izvajali kar tri tedne. Lepa sončna jutra so bila verjetno tudi eden izmed razlogov, da se je letošnji akciji pridružilo več kot 20 otrok, kar predstavlja kar tretjino vseh naših učencev. S tem smo poskrbeli za zdrav in aktiven začetek dneva in pomembno doprinesli tudi k zmanj-

šanim škodljivim izpustom v okolje, saj je bilo zaradi te akcije opravljenih precej manj voženj z avtomobili. Posebna zahvala gre tudi vsem spremljevalcem, ki nam z veseljem priskočijo na pomoč in dejansko omogočajo, da se *Pešbus* sploh izvaja.

Podporo in materiale za izvedbo *Pešbusa* nudi IPoP – Inštitut za politike prostora v okviru programa Aktivno v šolo in zdravo mesto, ki ga sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek, Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano. Z akcijo bomo vsekakor nadaljevali in želimo si, da bi imel naš *Pešbus* veliko potnikov tudi v prihodnjem šolskem letu. ●

Nataša Zidar, koordinatorka akcije

»ERASMUS+ KA1 MOBILNOSTI UČITELJEV« OSNOVNE ŠOLE RUDOLFA UKOVIČA PODGRAD

To poletje so se učitelji OŠ Rudolfa Ukoviča Podgrad intenzivno udeleževali strukturiranih tečajev za mobilnost osebja v sklopu evropskega programa »Erasmus+: Opolnomočenje učiteljev za sodobne izzive v poučevanju«.

Učiteljici Maja Štemberger Prosen in Tjaša Poklar sta se udeležili izobraževanja v sklopu projekta mobilnosti učiteljev Erasmus+ KA1. Od 26. julija do 1. avgusta 2021 sta bili v Barceloni v Španiji na izobraževanju organizacije *Europass Academy* z naslovom *Happy Schools: Positive Education for Well-Being and Life-Skills Development – Srečna šola: Pozitivno izobraževanje za dobro počutje in razvoj življenjsko pomembnih veščin*. Tečaj jih je seznanil z osnovami pozitivne psihologije, predstavil najpomembnejše mednarodne teorije in pristope ter tehnike pozitivnega izobraževanja. Pridobljeno znanje bosta uporabili v razredu za urjenje pozitivnega

razmišljanja, obvladovanja strahu in treme ter prepoznavanja morebitnih stisk, ki so se pojavile med epidemijo.

Tamara Urbančič se je avgusta 2021 v Barceloni udeležila strukturiranega tečaja, ki ga je vodila organizacija *Europass Academy* na temo upravljanja razreda (classroom management). Šestdnevni tečaj je obsegal predstavitev novih metod dela z učenci in organiziranja učne ure, učinkovito motivacijo učencev in načine motivacije, predstavitev in delo z različnimi aplikacijami ter načine vzdrževanja dobrega vzdušja v razredu. Pridobljeno znanje bo posredovala kolegum učiteljem in ga uporabila v razredu pri oblikovanju dejavnosti.

Jakob Marn se je v sklopu projekta mobilnosti učiteljev Erasmus+ KA1 v Splitu udeležil tečaja z naslovom *Učenje na osnovi igre (Game Based Learning)*, ki je potekal od 8. do 14. avgusta 2021. Na tečaju je bilo predstavljeno, kako vključiti koncept igre v šolski prostor in pri tem motivirati ter spodbuditi učence k aktivnejši udeležbi pri pouku. Znanje, ki ga je pridobil, bo s pomočjo informacijske tehnologije in družabnih iger uporabil pri urah geografije in ostalih dejavnostih na šoli.

Učiteljici Suzana Grlj in Kristina Jenko Čekada sta se udeležili sedemdnevnega strukturiranega seminarja za učitelje, ki ga je organizirala hrvaška organizacija *Pričalica* v sklopu izobraževanj Erasmus+ K2. Seminar je pod naslovom *Interdisciplinary approaches to teaching literature (Interdisciplinarni pristopi v poučevanju književnosti)* potekal v čarobnem mestu Fira na grškem otoku Santorini. Učiteljici sta skupaj z drugimi udeleženkami iz Španije, Poljske, Slovaške, Madžarske in Estonije spoznali teorijo ter različne metode poučevanja tako literarne zgodovine kot različnih literarnih zvrsti v več jezikih. Projektno delo, ki sta ga pripravili na koncu seminarja,

© Big Change

je bilo posneto v štirih jezikih. Učiteljici sta svoje novo znanje že predstavili svojim kolegicam in kolegom na šoli ter ga vsaka na svoj način uporabljata pri pouku.

Špelca Valenčič se je v sklopu projekta *Erasmus+ KA1* udeležila šestdnevnega tečaja z naslovom *Vključevanje joge v osnovno šolo oz. Introducing Yoga in primary school*. Tečaj je bil organiziran prek organizacije *Europass Academy* in je potekal v živobarvni Barceloni od 15. do 22. avgusta 2021. Glede na trenutne razmere in situacijo v šolstvu, kjer so otroci dnevno obremenjeni z nošenjem mask ter ohranjanjem razdalje, s čimer so se razvrednotili pristni stiki med otroci, je joga v sklopu športnih ur še kako dobrodošla – joga kot igra in ne samo kot meditativni faktor. Joga naj postane sproščujoče sredstvo za umiritev učencev v oddelku, sredstvo za ohranjanje notranjega miru, koncentracije, zdravljenja, gibkega telesa in obvladovanje uma. Med tečajem so bili seznanjeni s strukturiranjem vadbene enote, t. j. učne ure z zvrstmi joge – od igre, do dihanja, vaj

gibljivosti in še marsičesa. Osvojeno znanje bo učiteljica z veseljem uporabila v svojem delovnem okolju in stremela k zadovoljstvu ter boljšemu počutju naših najmlajših v šolskem okolju.

Damjana Kinkela se je v sklopu projekta *Erasmus+* udeležila največjega mednarodnega zborovskega festivala in enega največjih glasbenih festivalov v Evropi – festivala *Europa Cantat*. Potekal je od sobote, 17. julija, do četrтка, 22. julija 2021, prek spleta z možnostjo udeležbe na večernih koncertnih dogodkih. Organizator festivala, ki poteka vsake tri leta v drugi evropski državi, je *European Choral Association*. Letošnji soorganizator je bil Javni sklad za kulturne dejavnosti, saj je festival *Europa Cantat* potekal v Ljubljani. Izobraževalni del je bil izredno bogat. Udeleženci smo imeli s pomočjo *Europa Cantat TV*, ki je vsak dan od 9. do 17. ure oddajala bogat kulturni in izobraževalni program, možnost spoznati številne pevske sestave, tuje glasbene založbe in notno literaturo, prepevati v delavnicah skupnega petja ter prisluhniti številnim drugim

delavnicam, predavanjem s področja glasbe, nevroznanosti, menedžmenta, podjetništva in drugih. Srce festivala pa so bili zagotovo koncerti, ki so bili izvedeni v živo v Slovenski filharmoniji, Gallusovi dvorani Cankarjevega doma in na Kongresnem trgu v Ljubljani. V šestih dneh je učiteljica obiskala kar 12 koncertov z vrhunskimi vokalnimi sestavi s celega sveta, kot so *Singer Pur*, *Tenebrae*, *Eurochoir*, *Postyr*, *Ringmasters*, nacionalni zbori iz Avstrije, Slovenije in Katalonije, ter vrhunskimi slovenskimi sestavi *Perpetuum jazzile*, zbor *Slovenske filharmonije*, komorni zbor *Megaron* in *KGBL Ljubljana*, *Dekliški zbor sv. Stanislava ŠKG Ljubljana* in drugimi. Poleg navdušenja in močne notranje motivacije, ki ju je s ponovnim vzpostavljanjem glasbenih kulturnih dogodkov v živo po dolgem korona času ponovno obudila, bo v pouk in vodenje pevskih zborov na šoli vnašala tudi vsa nova znanja, ki jih je pridobila z udeležbo na festivalu. ●

Tamara Urbančič
in Erasmus+ team

OSNOVNA ŠOLA RUDOLFA UKOVIČA PODGRAD NA OBISKU NA ČEŠKEM

Osnovna šola Rudolfa Ukoviča Podgrad sodeluje v mednarodnem »Erasmus+ K2 projektu: Education to Action: Web of Life«, v katerega so vključene še štiri šole, in sicer iz Francije, Češke, Severne Makedonije ter Romunije. Projekt se je zaradi pandemije koronavirusa malce zamaknil, tako da so se učenci in učitelji iz omenjenih šol prvič srečali prek Zooma spomladi letos. Prvo srečanje so gostili Romuni, drugo srečanje pa so pripravili Čehi iz osnovne šole Zakladni škola Velehrad v mestecu Velehrad na Moravskem od 5. do 10. septembra. Slovenci in Romuni smo se ga udeležili v živo, medtem ko so naši partnerji iz Francije in Severne Makedonije dogajanje spremljali prek spletne povezave.

V sončnih, prijetnih dneh zgodnjega septembra se je tako skupina štirih devetošolcev in treh učiteljic iz Osnovne šole Rudolfa Ukoviča Podgrad z vlakom podala iz Slovenije preko Avstrije do Velehrada, kjer so jo pristrčno sprejeli češki učitelji, učenci in družine. Učenci

Nika Brentin, Žana Marija Kinkela, Rok Vodopivec in Martin Urh so bili toplo sprejeti k dvema češkima družinama, medtem ko so učiteljice Tjaša Poklar, Tatjana Jagodnik in Kristina Jenko Čekada prenočevale v majhnem hotelu, imenovanem Mlyn.

Zakladni škola Velehrad stoji v mestecu, ki je bilo po legendi glavno mesto slovanske države Velike Moravske v 9. in 10. stoletju. To mestece je tudi najbolj znana romarska pot na Češkem, zato jo je pokojni papež Janez Pavel II dvakrat obiskal. Velehrad slovi po krasni cerkvi,

posvečeni Marijinemu vnebovzetju in sv. Cirilu in Metodu. Ob njej se dviga mogočen cisterijanski samostan. Naše učence je najbolj prevzel labirint, ki se kačasto vijuga pod cerkvijo, kjer hranijo ostanke prvotne cerkve, ki je bila poplavljena, in znamenito zlato vrtnico – papški dar.

Poleg spoznavanja zgodovine kraja so Čehi pripravili tudi zelo bogato kulturno predstavitev kraja, letnih časov in kulture na svoji šoli. Učenci iz drugih držav so se prav tako predstavili s svojo kulturno dediščino in že prvi dan postali poslanke in poslanci svojih držav ter narodov.

Ves teden so učenci zavzeto sodelovali v dejavnostih, ki so jih pripravili češki učitelji. Obiskovali so pouk, učili so se glagolico, računali v češčini in angleščini, spoznavali kraje in dogodke na Češkem, izdelali logotip našega projekta,

ga odtisnili na bele majice ter izdelovali zeliščna mazila. Skupaj z drugimi učenci so reševali dane spletne naloge in izboljševali svoje komunikacijske veščine. Obiskali so tudi sosednji večji mesti Uherské Hradiště in Staré Město. Poleg tega so se povzpeli še na grad Buchlov, posebno znan po neverjetnem razgledu na okoliške hribočke in gozdove ter kapele sv. Barbare. V tem srednjeveškem gradu je stanoval tudi Matija Korvin, mogoče naš kralj Matjaž, in tu so naši učenci lahko videli tudi pravo pravcato egipčansko mumijo.

Kultura, zgodovina in narava večkrat hodijo z roko v roki, zato je ekskurzija v vas Modra lepo zaokrožila trajnostno in okoljevarstveno usmeritev tega projekta. Ta arheološka vas namreč prikazuje tipično moravsko vas 9. stoletja, skupaj z domačimi živalmi in vonji. Posebno pa nas je presenetil ogromen akvarij Živa voda, ki združuje floro in favno jezer, rek

in močvirij. Učenci so lahko občudovali najrazličnejše sladkovodne ribe, ki so plavale nad njimi in okoli njih.

Ribe sicer niso bile najbolj navdušene nad našim obiskom, je pa bil zelo vesel župan Velehrada, Aleš Mergental. Sprejel nas je v občinski dvorani, nas pogostil z značilnimi moravskimi kolački in sadjem ter nam posvetil dobri dve uri svojega časa. Pospremil nas je tudi v muzej lectovih izdelkov, nato pa še v galerijo priznanega domačega umetnika Otmarja Olive, ki sodeluje s slovenskim umetnikom, patrom Markom Rupnikom.

Drugo srečanje projekta se je zaključilo s pogostitvijo, podelitvijo priznanj in z obljubo, da se kmalu spet srečamo – tokrat v Sloveniji, novembra letos. Z veseljem pričakujemo naše partnerje in se že vneto pripravljamo na njihov prihod. ●

Kristina Jenko Čekada

Osebne finance tu in zdaj.

Paketi za fizične osebe

e-paket

2,99 EUR / mesec

Vključuje:

- osebni račun: odprtje in mesečno vodenje
- elektronska banka: pristopnina in mesečna uporaba
- Mastercard debetna kartica: izdaja, redne menjave, uporaba
- trajniki: neomejeno
- direktne bremenitve: neomejeno
- elektronski nalogi – domače in regulirane čezmejne plačilne transakcijedo 50.000 EUR: **do 10 mesečno**

paket standard

4,99 EUR mesečno

Vključuje:

- osebni račun: odprtje in mesečno vodenje
- Mastercard debetna kartica: izdaja, redne menjave, uporaba
- papirnati nalogi (UPN) – domače in regulirane čezmejne plačilne transakcije do 50.000 EUR: **do 6 mesečno**

e-paket s plačilno kartico

Mastercard

3,99 EUR mesečno

Vključuje:

- osebni račun: odprtje in mesečno vodenje
- elektronska banka: pristopnina in mesečna uporaba
- Mastercard debetna kartica: izdaja, redne menjave, uporaba
- trajniki: neomejeno
- direktne bremenitve: neomejeno
- elektronski nalogi – domače in regulirane čezmejne plačilne transakcije do 50.000 EUR: **do 10 mesečno**
- Mastercard kreditna kartica: izdaja, redne menjave, uporaba

ZAKLJUČNI DOGODEK PROJEKTA IZOBRAŽEVANJE O SONARAVNI ŽIVINOREJI IN OKOLJU

SONARAVNO KMETIJSTVO, VIR ZDRAVE HRANE IN OHRANJANJA OKOLJA

Projektne partnerji smo v petek, 24. septembra, v središču Postojne pripravili zaključni dogodek, s katerim smo sklenili dveletne projektne aktivnosti v okviru projekta »Izobraževanje o sonaravni živinoreji in okolju«.

Projekt, ki ga financira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in se zaključuje v oktobru, je bil vzpostavljen z namenom spodbude sonaravne živinoreje v lokalnem okolju. V projektu so sodelovale partnerske in druge kmetije ter zavodi s področja izobraževanja, in sicer poleg vodilnega partnerja Ljudske univerze Postojna še Kmetijsko-gozdarski zavod Nova Gorica, Ljudska univerza Ilirska Bistrica ter pet partnerskih kmetij z območja Postojne in Pivke (Kmetija Aleš in Andrej Sedmak, Kmetija Danilo Sojer, Kmetija Sandi Tomšič, Kmetija Uroš Benec, Kmetija Timotej Kovač).

Namen projekta je bil povečati kompetence in znanja na kmetijah, obenem pa tudi okrepiti zavedanje javnosti o vrednosti hrane in pomenu takšnega kmetovanja za ohranjanje okolja. V okviru celotnega projekta se je za strokovno in zainteresirano javnost izvedlo več sklopov strokovnih izobraževanj, prikazov dobrih praks in dnevov odprtih vrat na kmetijah. V okviru projekta je vzpostavljen tudi izobraževalni model, po katerem se bodo odslej lahko različna strokovna izobraževanja izvajala neposredno na kmetijah in izdelana analiza izvedljivosti projektnih rešitev v prakso. Velika pozornost v projektu pa je bila namenjena tudi izobraževanju ciljnih skupin, ki jih sicer v izobraževanju o okolju in hrani težje pritegnemo.

Osnovnošolcem in ranljivim skupinam so bili v okviru projekta namenjeni predstavitveni dnevi na partnerskih kmetijah. V navedene projektne aktivnosti smo vključili več kot 500 udele-

žencev. Prav tako sta v okviru projekta nastala promocijski video in predstavitvena zloženka, namenjena širšemu ozaveščanju javnosti.

ZAKLJUČNI DOGODEK – GREMO NA KMETIJO!

Glede na vse do sedaj uspešno izvedene raznolike projektne aktivnosti, v katerih smo povezali številne strokovnjake na področju kmetijstva, strokovno javnost – kmetije, izobraževalne organizacije in pa ciljne skupine, smo projektne partnerji to navdušenje nad področjem kmetijstva z veseljem ponesli tudi med vse ostale, torej splošno javnost, naše občane in občanke. Izvedli smo skrbno zasnovan dogodek in v središču Postojne na lokaciji Užitnega in čutnega parka za nekaj ur ustvarili kotiček, kjer je imela glavno vlogo narava oziroma kmetijstvo ter vse njegove dobrine. Gre namreč za zavedanje pomena, kako pomembna je skrb za naravo, stik z njo in vse, kar od nje lahko pridobimo.

Foto: Simon Avsec

Na zeleni površini v središču mesta je vladalo izjemno prijetno vzdušje, s pe-
strim in z zanimivim programom za
prav vse generacije. Obiskovalcem so se
predstavili vsi partnerji projekta. Vsak je
poskrbel za predstavitev svoje dejavno-
sti in del svojih strokovnih znanj skozi
različne aktivnosti prikazal ter ponesel
med obiskovalce. Na predstavitvenih
stojnicah so svoje dejavnosti predstavi-
le Ljudska univerza Postojna, Ljudska
univerza Ilirska Bistrica ter Kmetijsko-
gozdarski zavod Nova Gorica. Pred-
stavil se je študijski krožek Univerze za
tretje življenjsko obdobje s pridelki, pri-
pravki in z recepti, ki nam jih daje nara-

va. Kuhar Rihard Baša, navdušenec nad
doma pridelano hrano, je postregel in
prikazal, kajokusnega nam vrt lahko po-
nudi. Izvedli smo tri delavnice, in sicer
delavnico kompostiranja, ki jo je vodil
agronom Marko Cvetko, strokovno de-
lavnico o pomenu sonaravne živinoreje,
ki sta jo vodila Miran Sotlar in Timotej
Kovač, ter prikaz priprave hidrolatov, ki
ga je vodila Ana Tomazin. Posebej za-
nimiv in obiskan je bil tako imenovani
družinski kotiček, kjer so najmlajši lahk-
o spoznali in pobožali ovčke in jagenjč-
ka, pastirskega psa, piščančke ter ponija,
ustvarjali s štampiljkami iz krompirja, v
konjeniškem kotičku spoznali opremo

konj in jezdecev ter se preizkusili v zani-
mivih igrah in preizkusih. Vsi obiskoval-
ci so bili deležni pozornosti – zeliščnega
lončka, za kar so poskrbeli udeleženci
programa PUM-O. S to gesto smo žele-
li ponesti delček narave tudi v domove
obiskovalcev, kot spomin in spodbudo,
da je narava pravzaprav naš zaveznik,
ki nam ponuja izobilje dobrin, zatoorej
moramo ceniti trud in delo kmetij, ki si
prizadevajo za sonaravno kmetovanje.

IZJAVE PARTNERJEV O SODELOVANJU IN PROJEKTU

»Sodelovanje v projektu (s še preostali-
mi sedmimi partnerji) vrednotimo kot

Foto: Simon Avsec

izjemno pozitivno. Tako z vidika učinkovitega sodelovanja, kakovostnih vsebin in izvedb kot tudi vzdušja, ki ga v projekt prispevamo vsi partnerji, pa tudi udeleženci, s katerimi se srečujemo pri samih izvedbah dogodkov in izobraževanju. Glede na to, da smo izobraževalna ustanova, je bila naša ključna skrb poleg samega vodenja in koordinacije projektnih aktivnosti ustrezna povezava kmetijskih vsebin z izobraževanjem, ki ga namenjamo posameznim ciljnim skupinam. Projekt, ki je v dveletnem obdobju v lokalnem prostoru dosegel izjemno sprejetost in zanimanje, je imel med drugim pomembno poslanstvo. Osredotočil se je namreč na tiste ranljive skupine, ki jim morda včasih namenjamo premalo pozornosti, predvsem pa jih težje vključujemo v obstoječa izobraževanja. Pristna doživetja udeležencev na kmetiji, njihovo navdušenje in prevzetost nad naravo so tisti pomembni učinki, ki projektu dajejo dodatno vrednost.

V projektne aktivnosti (v okviru delavnic/obiskov na kmetiji) so bili vključeni starejši od 50 let, osnovnošolci, skupine s posebnimi potrebami, osebe z motnjami v duševnem zdravju in invalidi. V okviru projekta so bile v izobraževanje vključene različne generacije, ki so med seboj tudi sodelovale, in sicer osnovnošolci (mlajši od 14 let), aktivni kmetovalci oziroma strokovna javnost (od 15 do 65 let) ter starejši, člani Univerze za tretje življenjsko obdobje in doma starejših (nad 65 let). Sploh v tem hitrem in marsikdaj drugačnem življenju smo hvaležni za priložnosti, ki so nam jih omogočile naše kmetije ter nam pričarale pristen stik z živalmi in naravo.« (Tina Bazjako, vodja OE Ljudska univerza Postojna)

»V sklopu projekta smo izvajali strokovno izobraževanje kmetov. Izobraževanja smo organizirali v dveh delih. Prvi je bil vedno v učilnici, kjer so slušatelji usvojili teoretična znanja. Sledila je delavnica na kmetiji, kjer smo teoretično znanje nadgradili s praktičnimi primeri in z izkušnjami kmetov. Poleg klasičnega predavanja v učilnici

cah smo izvedli tudi virtualna predavanja. Ogled kmetije in izkušnje kmetov so zelo pomemben del prenosa strokovnega znanja. Vsaka izmed partnerskih kmetij se je pokazala kot primerna za določeno obliko izobraževanja. Ene so pokazale afiniteto do dela z otroki, spet druge do izvedbe strokovnih izobraževanj in delavnic. Potrdimo lahko, da je veliko zanimanje kmetov za takšen tip izobraževanja, in da imamo kmetije, ki so to sposobne izvesti. S pomočjo strokovne službe in drugih partnerjev se takšna oblika izobraževanja lahko razširi tako na strokovno javnost kot druge zainteresirane skupine. S tem namenom je v okviru projekta preizkušen in pripravljen izobraževalni model, ki bi ga bilo smiselno uveljaviti tudi širše.« (KGZ Nova Gorica)

»Poslanstvo OE Ljudska univerza Ilirska Bistrica je vsem zainteresiranim omogočiti kakovostno izobraževanje s poudarkom na vseživljenjskem učenju. S tem ciljem se vključujemo v nacionalne in EU projekte, ki nam omogočajo širjenje palete izobraževalnih aktivnosti za naše uporabnike – tako mlajše kot odrasle. Tako pri prejetju

vabila v vključitev v projekt Izobraževanje o sonaravni živinoreji in okolju nismo oklevali. Z veseljem smo pristopili k dejavnostim, ki spodbujajo varovanje narave in trajnostni razvoj. Oba pojma sta v današnji družbi zelo pomembna, a premalo udeležena v smislu ponudbe izobraževanj za širšo publiko. V projektu smo sodelovali predvsem s Kmetijo Timotej Kovač in Kmetijo Sedmak. Na obe posestvi smo v lanskem letu peljali na ogled skupino udeležencev. Domačini so obiskovalcem predstavili projekt, svojo kmetijo, načela sonaravnega kmetijstva in njegov pomen za trajnostni razvoj. Sam obisk je bil zastavljen kot ena od aktivnosti ozaveščanja in izobraževanja širše javnosti o sonaravnem kmetijstvu kot viru zdrave hrane, varuha okolja ter naravnega bogastva. Podpiramo projekt Izobraževanje o sonaravni živinoreji in okolju ter se veselimo morebitnih bodočih aktivnosti v tej smeri.« (Romana Morano, vodja Ljudske univerze Ilirska Bistrica) ●

Zavod Znanje Postojna,
OE Ljudska univerza Postojna

Foto: Simon Avsec

*Čudno, kako prazen je svet,
ko umre en sam človek.*

(Dante)

ZAHVALA

Zapustil nas je naš ljubljeni mož, oče in stari ate

IVAN TOMAŽIČ

iz Maistrove 20
(20. 11. 1932 – 18. 6. 2021)

Iz srca se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, JP Komunala Ilirska Bistrica za vso pomoč, pevskemu zboru iz Košane za lepo odpete pesmi in župniku za lepo izpeljano žalno slovesnost. Posebna zahvala gre gospe Darini Antonič za nesebično pomoč in oporo v težkih trenutkih.

**Žalujoči: žena Ana Danica
in hči Vesna z družino**

*V vsej nemi bolečini srce še ni dojelo,
da te nebo je vzelo,
najdražji in edini ...*

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je zapustil naš dragi mož, ata, stari ata,
brat in tast

LUČKO ŠTEMBERGER

iz Vrbič
(15. 1. 1943 – 25. 6. 2021)

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo zdravnici Jasni Taučer Mičetič, sestri Patriciji Mršnik Poklar, zdravnici Anji Štemberger in reševalcem z urgence. Hvala vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani. Iskrena hvala delavcem JP Komunala Ilirska Bistrica, gospodu župniku Stan-ku Fajdigi, gospe Damijani, gospodu Dušanu in bivšim sodelavcem podjetja Slavniki Koper iz Kopra ter Ilirske Bistrice. Hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, nam izrekli sožalje in darovali cvetje ter sveče.

**Žalujoči: žena Marjana, sinova Ervin in Dean
z družinama ter sestra Majda z družino**

*Vekovečna drugih je bližina.
Smrt je le združitev na večer.
Zemlja skupno je pribežališče
in poslednji cilj vseh nas je mir.*

(Mila Kačič)

ZAHVALA

Tiho nas je zapustil naš dragi

VIKTOR KARLO STIPANČIČ

iz Podgrada
(1. 4. 1942 – 30. 7. 2021)

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem. Hvala vsem, ki ste ga pospremili k večnemu počitku, še posebej gasilcem PGD Podgrad, ki ste ga na zadnjo pot pospremili z gasilskimi častmi. Posebna zahvala gre tudi zaposlenim v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica za vso pomoč in nego, ki ste mu jo nudili do zadnjega diha.

Naš dragi tata, nono in pranono je šel k svoji Liljani in zdaj sta skupaj našla svoj mir in večni počitek.

Žalujoči: vsi njegovi

*Je čas, ki da,
je čas, ki vzame,
pravijo, je čas, ki celi rane,
in je čas, ki nikdar ne mine,
ko zasanjaš se v spomine.*

ZAHVALA

Poslovala se je naša draga mama, sestra, nona in pranona

MARIJA STOPAR

iz Pavlice
(26. 10. 1931 – 22. 8. 2021)

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali sveče in cvetje ter namenili besede tolažbe. Iskrena hvala tudi gospodu župniku za opravljen obred in delavcem JP Komunala Ilirska Bistrica. Hvala vsem, ki ste našo drago mamo pospremili na njeni zadnji poti.

**Žalujoči: hči Marta, sin Boris
in snaha Jasna z družinami**

*Zdaj ne trpiš več dragi,
kajne sedaj te nič več ne boli,
a svet je mrzel, prazen,
opustošen za nas,
odkar te več med nami ni.*

(S. Makarovič)

ZAHVALA

ob izgubi dragega moža, očeta, nonota in brata

EDVINA KOSIČA

(18. 2. 1947 – 22. 8. 2021)

Iskrena hvala vsem, ki ste se udeležili slovesa od našega ljubelega moža, očeta, nonota in brata Edvina Kosiča. Hvala vsem, ki ste nam in našemu dragemu Edvinu v času njegovega odhajanja stali ob strani in čutili z nami. Hvala za vsa izrečena sožalja, iskren stisk roke, tople in sočutne objeme, darovane sveče, cvetje in prispevke.

Posebna zahvala gre Domu starejših občanov Ilirska Bistrica in osebju negovalnega oddelka za skrbno nego in prijaznost, Ladu Čeligoju za tople, prijateljske poslovilne besede in gospodu župniku Antonu Ličanu za pogrebni obred. Srčna hvala vsem in vsakemu posebej, ki ste bili z nami na poti k zadnjemu počitku našega dragega Edvina. Za vedno boš ostal v naših srcih!

Žalujoci: Edvinova družina

*Kogar imaš rad, nikoli ne umre ...
Le daleč, daleč je ...*

(Tone Pavček)

ZAHVALA

2. oktobra se je v 82. letu od nas poslovila naša draga žena, mama in babica

GABRIJELA FATUR,
rojena STAREC
iz Ilirske Bistrice

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam ob boleči izgubi izrekli sožalje in se od Jelke poslovili. Obenem se zahvaljujemo zdravnikom in zdravstvenemu osebju Oddelka za kirurgijo – enote za travmatologijo in Oddelka intenzivne nege Splošne bolnišnice Izola, Bolnišnice Sežana in ZD Ilirska Bistrica, posebej njeni dolgoletni osebni zdravnici, dr. Sonji Lovrić Kiselić. Prav tako se zahvaljujemo strokovnemu osebju DSO Ilirska Bistrica.

Iskrena hvala tudi gospodu župniku Stanku Fajdigi za lepo opravljen poslovilni obred in gospe Damjani Kinkela, ki je z glasbo obogatila mašno daritev, pevcem MoPZ Dragotin Kette in JP komunalni Ilirska Bistrica.

Žalujoci: Lojze, David in Alenka z družino

*Je čas, ki da,
je čas, ki vzame,
pravijo, je čas,
ki celi rane,
in je čas, ki nikdar ne mine,
ko zasanjaš se v spomine ...*

ZAHVALA

JOŠKO MALEČKAR

z Ostrožnega Brda
(23. 5. 1955 – 13. 9. 2021)

Ob izgubi moža, očeta in nonota se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, vaščanom, zdravnici Andreji Vinšek Grilj, dr. med., patronažnim sestram, g. župniku za opravljen pogrebni obred, trobentaču in JP Komunala Ilirska Bistrica. Posebno zahvalo izrekamo osebju Onkološkega oddelka H2 za vso pomoč, ki ste mu jo nudili. Hvala vsem za darovane sveče, cvetje, denarna sredstva v dobrodelne namene ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi

10 RAZLOGOV ZA POSVOJITEV ODRASLE MUCE

10. Starejše muce so bolj umirjene.
9. Njihove osebnosti so že razvite in je lažje izbrati pravo za vas.
8. Vemo, kako velike bodo (so) zrasle.
7. Redkeje odtavajo od hiše, če gre za muce, ki hodijo tudi ven.
6. Potrebujemo manj pozornosti kot mladički, a so kljub temu še vedno lahko igrive.
5. So enako povezane in privržene novi družini kot mladički.
4. Običajno nimajo težav s samoto, ko ste v službi ali šoli.
3. Pričakuje se življenjska doba 15-20 let, kar pomeni, da je npr. 8 let stara muca le srednjih let in da bo z vami živela še dolgo, zdravstveni riziki pa so pri mladih živalih bistveno višji.
2. Te prekrasne, ljubeče muce si prav tako zaslužijo drugo priložnost kot mladiči.

razlog #1 za posvojitev odrasle muce pa je ...

Mladiči ne ostanejo mladiči!

V nekaj mesecih bo tudi vaš mladič odrasla muca, ki bo odrasla in vedno enaka 15 in več let.

KMETIJA STUPAR

KOZJE MLEKO 1 L	2 EUR
SVEŽI KOZJI SIR 1 KG	16 EUR
POLTRDI KOZJI SIR 1 KG	20 EUR
STARAN KOZJI SIR 1 KG	23 EUR
KOZJA SKUTA 1 KG	10 EUR
SIRNI KOZJI NAMAZ 150 G	2,20 EUR
SIRNI KOZJI NAMAZ Z DODATKI (DROBNJAK, PAPRIKA) 150 G	2,50 EUR
NAVAĐEN KOZJI JOGURT 250 ML	1,30 EUR
SADNI KOZJI JOGURT 250 ML	1,60 EUR
KOZJA SIROTKA 1 L	1,30 EUR
KOZJI SIR Z MODRO PLESNIJO 1 KG	25 EUR
KOZJI SIR Z BELO PLESNIJO 1 KG	25 EUR
SVEŽI KOZJI SIR S TERANOM 1 KG	18 EUR

V cene je že všteti DDV.

KMETIJA STUPAR,
Račice 29, 6244 Podgrad
040 951 594, 040 720 616

kmetijastupar1@gmail.com
FB: Kmetija Stupar

DRUŽINSKA

KMETIJA ŠTEMBERGER

- × POLTRDI IN SVEŽI KOZJI SIR
- × KOZJI SIRNI NAMAZI Z DODATKI (ČESEN IN PETERŠILJ, OLIVE)
- × ALBUMINSKA SKUTA

DRUŽINSKA KMETIJA ŠTEMBERGER,
Vrbica 32,
6250 Ilirska Bistrica
041 469 496, 040 881 505,
041 410 350

www.kmetija-stemberger.si
izi.stem@gmail.com
FB: Družinska kmetija Štemberger

ČEBELARSTVO

BRANKO BUTINAR

- × DOMAČ MED
- × PROPOLIS
- × MEDICA

ČEBELARSTVO
Branko Butinar,
Račice 47,
6244 Podgrad
041 376 128

branko.butinar@gmail.com
FB: Branko Butinar

KMETIJA SLAVEC

Smo srednje velika kmetija, usmerjena v rejo tradicionalnih in avtohtonih slovenskih živali ter jagodičevja. Na kmetiji redimo slovenske srnaste koze za sveže ekološko mleko, ki vam ga ponujamo od aprila do decembra. Poleg koz redimo še 10 odraslih krav cikastega goveda in plemenskega bika, zato imamo občasno na voljo ekološko sveže goveje meso in teletino. Med kozami in kravami se po naših pašnikih sprehajajo kokoši nesnice, zato imamo vsakodnevno v ponudbi sveža ekološka jajca pašne reje.

Vsako poletje veliko časa preživimo v našem malinjaku (eden večjih v tem delu naše prelope dežele), kjer skrbimo za nasad 660 sadik malin. Ekološke maline so na voljo od junija do oktobra. Da pa maline kar se da dobro obradijo, potrebujemo dobre opravevalce in to vlogo prevzamejo naše čebelice (avtohtona kranjska sivka), ki prebivajo v 24 AŽ panjih. Pridne delavne čebele nam vsako leto prinesejo obilo medu, ki ga brez gretja (pregrevanja) natočimo v kozarce in vključimo v našo ponudbo.

Poleg naštetega vam na naši kmetiji nudimo tudi pristen stik z živalmi, prikaz kmečkih opravil, za katere lahko tudi sami poprimete, naravoslovne dneve, aktivne počitnice in piknik prostor.

Lepo vabljeni, da nas obiščete tako fizično kot tudi na spletu, saj na naši kmetiji vsak veseli do živali odkrije!

Kmetija Slavec,
Knežak 111,
6253 Knežak
041 310 876

www.kmetija-slavec.si
info@kmetija-slavec.si
FB: Kmetija Slavec

ZDRAVA HRANA -

RANČ SOLNE

Kmetija je usmerjena v ekološko kmetovanje. Ukvarjamo se s pridelavo konoplje in pripravo izdelkov iz konoplje. Ponujamo: konopljinu olje, konopljinu kremo, konopljine kapljice, konopljine proteine, moko in CBD kapljice.

Na kmetiji Ranč Solne se ukvarjamo z vzrejo krav dojlj pasme nemški črni angus, ki jih vzrejamo za nadaljnjo prodajo in meso. Pasma odlikuje marmorirano meso omamnega okusa.

Ponujamo tudi cvetje in steklo ter kotle za žganjekuho.

ZDRAVA HRANA - RANČ SOLNE,
Aljažev breg 22,
6250 Ilirska Bistrica
041 338 702

www.kirn.si
aljosa.kirn@gmail.com

»MLINNEMEC«

BOGDAN NEMEC, S. P.

- × MLETJE ŽIT
- × LUŠČENJE IN MLETJE PIRE
- × PRODAJA 25 TIPOV MOK, VEČ VRST ZDROBOV, RAZLIČNIH VRST KAŠ IN KOSMIČEV
- × VELIKA IZBIRA BIO ŽIT - BIO KOSMIČEV IN MEŠANIC ŽIT ZA BIO PRIDELOVALCE - VEČ VRST KONVENCIONALNIH KRMIL IN ŽIT

MLIN NEMEC, Bogdan Nemec, s. p.,
Podstenje 5, 6250 Ilirska Bistrica
Urniki: pon.-pet.: 8.00-17.00,
sob.: 8.00-14.00
041 872 422
<https://www.moja-dejavnost.si/mlinarstvo-primorska/mlinnemec-nemec-bogdan-sp/MMxtpX4t>
bogdan.nemec@gmail.com
FB: Mlin Nmec

EKOLOŠKA

JERIŠEVA KMETIJA

Kmetija se ukvarja s pridelavo ekološkega mleka.

Stranke lahko mleko prevzamejo na kmetiji, nudimo pa tudi dostavo na dom trikrat na teden.

EKOLOŠKA JERIŠEVA KMETIJA,
David Vičič,
Zarečica 15,
6250 Ilirska Bistrica
031 583 822

david.vicic1@gmail.com

ČEBELARSTVO BAN

- × CVETLIČNI, GOZDNI IN LIPOV MED
- × PROPOLIS
- × CVETNI PRAH

ČEBELARSTVO BAN,
Vrbovo 2A,
6250 Ilirska Bistrica
041 627 683,
031 627 683

snezni.max@gmail.com

KMETIJA JAGODNIK

Nudimo vam tedensko sveže svinjsko meso domače vzreje: suhe klobase, polsuhe klobase za kuhanje, odojke in meso za piknike.

KMETIJA JAGODNIK,
Koseze 58,
6250 Ilirska Bistrica
051 650 669,
051 840 158
kmetija.jagodnik@gmail.com
FB: Kmetija Jagodnik

KMETIJA DOLGAN,

Kmetija se ukvarja s pridelavo različnih sort krompirja. Pri nas lahko dobite sorte adora, marabel in agria, ki imajo belo kožico in rumeno meso ter sorti bellarosa in desiree, ki imata rdečo kožico in rumeno meso. Stranke lahko krompir prevzamejo na kmetiji.

KMETIJA DOLGAN,
Soze 3,
6250 Ilirska Bistrica
051 338 092

19miha93@gmail.com
FB: Strojne storitve Dolgan

KMETIJA VRBANOVI

Kmetija se ukvarja s pridelavo različnih sort krompirja. Pri nas lahko dobite sorto allison, ki ima belo kožico in belo meso, ter sorto klarita, ki ima belo kožico in rumeno meso. Na voljo sta tudi sorti laura in bellarosa, ki imata rdečo kožico in rumeno meso.

KMETIJA VRBANOVI
Majda Škrlič,
Velika Bukovica 24,
6250 Ilirska Bistrica

041 487 351

TRGOVINA DEMETRA,

ALEKSANDER PRIMC, S. P.

Prodajamo rezervne dele za kmetijsko mehanizacijo (traktorje, freze, motorne žage, kosilnice, kose, vitle ...), olja, kardane, opremo za živinorejo, gozdarstvo in pašništvo. Smo pooblaščen prodajalec gozdarske mehanizacije in opreme Krpan. Nudimo najem orodja, izposojajo gasilskih garnitur in strojno brušenje verig za motorne žage. Pri nas lahko kupite tudi med, čebelje pridelke in manjše lesene izdelke lastne domače proizvodnje ter darilne bone.

TRGOVINA DEMETRA,
Aleksander Primc, s. p.,
Gregorčičeva cesta 21a,
6250 Ilirska Bistrica
Urnik: pon.-pet.: 8.00-12.00 in
13.00-16.00, sob.: 8.00-12.00
041 523 889

<https://demetra.ruf.si>
info@demetra-trgovina.si
FB: osebni profil Aleksander Primc
YOUTUBE: Čebelji vrt - Sandi

CVETLIČARNA ROSA,

MAJA MIKULETIČ TOROMANOSKI, S. P.

Cvetličarna Rosa vam ponuja širok izbor sveže rezanega cvetja in sobnih rastlin. Veseli nas ustvarjanje različnih cvetličnih dekoracij, poročnih šopkov in šopkov za rojstni dan, dan žena, valentinovo. Z vami smo tudi v vaših najtežjih trenutkih, saj smo strokovnjaki za izdelavo žalnih vencev in ostalih žalnih aranžmajev. Vsi naši izdelki so izdelani z ljubeznijo in iz skrbno izbranega cvetja.

CVETLIČARNA ROSA,
Maja Mikuletič Toromanoski, s. p.,
Bazoviška cesta 1,
6250 Ilirska Bistrica
Urniki: pon.-pet.: 8.00-12.00 in
15.00-18.00, sob.: 8.00-12.00
040 164 901

maja.mikuletic@gmail.com
FB: Cvetličarna Rosa

TRGOVINA ORIENT

MOJCA LIČEN, S. P.

- × TEKSTIL, ŠALI IN OBLAČILA
- × NAKIT, TORBE IN UNIKATNA KERAMIKA
(možna izdelava po naročilu)
- × DIŠEČE PALČKE, ETERIČNA OLJA IN DIŠAVE ZA DOM
- × STROKOVNO SVETOVANJE PRI IZBIRI DARIL

TRGOVINA ORIENT,
Ličen Mojca, s. p.,
Cankarjeva 10,
6250 Ilirska Bistrica
Urniki:
pon.-pet.: 9.00-12.00 in
15.00-18.00, sob.: 9.00-12.00
041 289 115

trgovinaorient10@gmail.com

SEVEN

TRGOVINA Z OBLAČILI

- × VELIKA IZBIRA KRATKIH IN DOLGIH MAJIC TER HLAČ ZA OTROKE
- × OTROŠKI KOMPLETI
- × OTROŠKE OBLEKICE
- × IZBRANI KOSI OBLAČIL ZA ŽENSKE

Seven trgovina z oblačili,
Kaja Dovgan, s. p.,
Bazoviška cesta 32,
6250 Ilirska Bistrica
Urniki: pon.-pet.: 9.00-12.30 in
15.00-19.00, sob.: 8.00-13.00
041 534 901

kaja.dovgan97@gmail.com
FB: SEVEN
INSTAGRAM: seventrgovina

ATELJE BRIGITA

Atelje Brigita se nahaja v trgovskem centru Mikoza v Ilirski Bistrici. Atelje vam nudi popolno cvetličarsko storitev, s prefinjenim okusom izbrano rezano cvetje, lončnice, okrasne posode in ostale dekorativne elemente. Izdelujemo vse vrste dekoraciji: priložnostne cvetlične šopke in aranžmaje, poročne šopke in ostale poročne dekoracije, vence in žalne aranžmaje, aranžiranje daril, urejanje prireditvenih in ostalih prostorov. Cvetje in aranžmaje vam z veseljem dostavimo na željeni naslov.

ATELJE BRIGITA,
Brigita Matko, s. p.,
Bazoviška cesta 32,
6250 Ilirska Bistrica
Urniki: pon.-pet.: 8.00-12.00 in
15.00-8.00, sob.: 8.00-12.00
040 471 718

brigita.matko@hotmail.com

URARNA JELKA

- × PRODAJA IN SERVIS UR
- × PRODAJA VSEH VRST BATERIJ IN MONTAŽA Z GARANCIJO
- × PRODAJA POLNILCEV ZA BATERIJE IN BATERIJ ZA SLUŠNE APARATE
- × IZDELAVA UNIKATNIH STENSKIH UR

URARNA JELKA,
Cankarjeva 16,
6250 Ilirska Bistrica
Urniki: pon.–pet.: 8.00–12.00 in
13.00–17.00, sob.: 8.00–12.00
051 852 367

www.urarnajelka.si
info@urarnajelka.si
FB: Unikatne ure Urarna Jelka

GAS GARAGE, D. O. O.

- × TRGOVINA Z AVTODELI IN AVTOMEHANIČNA DELAVNICA S HITRIM ROKOM
- × DOBAVE ORIGINALNIH IN OSTALIH REZERVNIH DELOV
- × HITRI IN STROKOVNI POSEGI NA VAŠEM VOZILU
- × PROFESIONALNA PONUDBA ČISTIL

GAS GARAGE, D. O. O.,
Vilharjeva 33,
6250 Ilirska Bistrica
(za Petrolom)
Urniki: pon.–pet.: 8.00–12.00 in
13.00–17.00, sob.: 8.00–12.00
065 601 222, 065 601 223

info@gas-garage.si

MESNICA KLEPAC

- × DOMAČE MESO IN SUHOMESNATI IZDELKI
- × NAREZKI ZA VSE PRILOŽNOSTI PO NAROČILU

MESNICA KLEPAC,

Jelšane 2,
6254 Jelšane
040 579 922

ŠPICA PRIMC

- × ROČNO NAREJENI IZDELKI IZ LESA, PAPIRJA IN BOMBAŽNE ŠPAGE
- × DARILA ZA VSAKO PRILOŽNOST

ŠPICA PRIMC,
Ulica Toneta Tomšiča 24,
6250 Ilirska Bistrica
Urniki: pon.–čet.: 16.00–19.00,
pet.: 9.00–12.30
040 971 268

<https://spica-primc.business.site>
spicaprimc@gmail.com
FB: spicaprimc (les, papir, nakit)

PIŠ,

TADEJA PECMAN PENKO, S. P.

- × VERIŽICE, UHANI, PRSTANI, BROŠKE IN SPONKE ZA LASE IZ POLIMERNIH MAS V KOMBINACIJI S KOVINO, KVAČKANIMI IZDELKI IN KRISTALČKI SWAROVSKI
- × UNIKATNI IZDELKI S CERTIFIKATOM ROČNE IN UMETNOSTNE OBRTI OZS

TADEJA PECMAN PENKO,

Šembije 2,
6253 Knežak041 337 739
tadeja.pecman.penko@gmail.com

ŽAŽI,

MARTINA VRH, S. P.

Izdelki Žaži predstavljajo ljubezen do narave in so produkt ustvarjalnosti pridnih rok. V vsak izdelek je vložena veliko truda in znanja, predvsem pa samega sebe.

Izdelujemo unikatne lesene izdelke, kot so: posode, krožniki, nakit, svečniki, kuhinjske deske in pručke. Za izdelavo svojih izdelkov uporabljamo lokalni les (oreh, hruška, jablana, sliva, češnja, javor). Z našimi izdelki lahko poudarite svojo unikatnost, vaš dom pa bodo napolnili z domačnostjo in toplino.

Združujemo kompetence vrhunskega oblikovanja, tehnološke obdelave lesa in umetniški pristop. Pridobljen imamo certifikat Art&Craft in dovoljenje za uporabo znaka I Feel Slovenia.

Žaži,
Martina Vrh, s. p.,
Šembije 67b,
6253 Knežak
041 832 176www.zazi-wood.si
martina.vrh@gmail.com
FB: @zaziwood

PEDI PLUS

- × ESTETSKA PEDIKURA S TRAJNIM LAKOM
- × MEDICINSKA PEDIKURA
- × KOREKCIJA VRAŠČENIH NOHTOV S PODOFIX SPONKO
- × KOREKCIJA VRAŠČENIH NOHTOV S TITANIUM ŽICO
- × PEDIKURA DIABETIČNEGA STOPALA
- × REFLEKSNA MASAŽA
- × TERAPEVTSKA MASAŽA
- × MANIKURA
- × DEPILACIJA
- × OBLIKOVANJE OBRVI

PEDI PLUS
Danijela Vrh, s. p.,
Jelšane 4b,
6254 Jelšane
040 614 984E-pošta: danijela.vrh@gmail.com
FB: Pedi plus

KOZMETIČNI SALON

"VEDNOLEPA"

- × KOZMETIČNA NEGA OBRAZA
- × DEPILACIJA
- × MANIKURA IN PERMANENTNO LAKIRANJE (GELISH, INDIGO, GEL II)
- × TERAPIJA POŠKODOVANIH NOHTOV Z IBX SISTEMOM
- × PEDIKURA
- × ANTICELULITNI TRETMAN HISTOMER
- × LIČENJE
- × DARILNI BONI

KOZMETIČNI SALON »VEDNOLEPA«,
Podgrad 12,
6244 PODGRADUrniki: po dogovoru
031 385 370mateja.k.baricic@gmail.com
FB: Vednolepa Kozmetični salon

KOZMETIČNI STUDIO MOJCA.

MOJCA KLJUN, S. P.

V sodobnem salonu v Harijah vam nudimo pedikuro, manikuro, trajno lakiranje nohtov, nego obraza, nego telesa, masaže, oblikovanje telesa in trajno odstranjevanje dlačic. Glavno vodilo našega salona je, da se trudimo, dobro delamo, se izobražujemo in skrbimo za dobro počutje naših strank.

KOZMETIČNI STUDIO MOJCA,
Mojca Kljun, s. p.,
Harije 81a, 6250 Ilirska Bistrica
Urniki: pon. in tor.: 14.00–20.00
ter sre., čet. in pet.: 8.00–15.00
05 71 45 990
E-pošta: info@studiomojca.si
FB: Kozmetični studio Mojca

VIVA

STUDIO ZA LEPOTO IN ZDRAVJE, SARA MIHALIČ, S. P.

- × NEGA OBRAZA
- × PEDIKURA
- × DEPILACIJE
- × TERAPEVTSKA MASAŽA
- × LIMFNA DRENAŽA
- × LASERSKO ODPRVLJANJE GLIVIC NA NOHTIH
- × LASERSKO ODPRVLJANJE DLAK, AKEN, PIGMENTACIJ
- × POMLAJEVANJE OBRAZA
- × OBLIKOVANJE TELESA

VIVA STUDIO ZA
LEPOTO IN ZDRAVJE,
Sara Mihalič, s. p.,
Vodnikova 6,
6250 Ilirska Bistrica
040 743 997

viva.lepota@gmail.com
FB: Viva studio za lepoto
in zdravje

KOZMETIČNI

STUDIO SARA, SARA JENKO, S. P.

- × NEGA OBRAZA Z NARAVNO KOZMETIKO
- × MANIKURA
- × PERMANENTNI LAK (OBSTOJNI LAK)
- × GELIRANI NOHTI (PODALJŠEVANJE NOHTOV)
- × SPA MANIKURA
- × NEGA TELESA
- × CELULIT TRETMA
- × KLASIČNA MASAŽA
- × ESTETSKA PEDIKURA
- × PODALJŠEVANJE IN BARVANJE TREPALNIC
- × OBLIKOVANJE IN BARVANJE OBRVI
- × DEPILACIJA S TOPLIM VOSKOM IN SLADKORNO PASTO
- × PRODAJA NARAVNIH KREM ZA TELO IN OBRAZ

KOZMETIČNI STUDIO SARA,
Sara Jenko, s. p.,
Bazoviška cesta 31,
6250 Ilirska Bistrica
Urniki: pon., sre. in pet.: 12.00–19.00,
tor.: 8.00–14.00, čet.: 8.00–12.00 in
sob.: 8.00–13.00
041 861 393

sara.slosar@gmail.com
FB: Kozmetični Studio Sara

FRIZERSKI SALON ERIKA.

ERIKA NOVAK, S. P.

- × BARVANJE BREZ AMONIAKA, NIKLJA, JODA, PARFUMOV Z NATURAL MACHINE (SKRAJŠAN ČAS DELOVANJA – BARVANJE LAS LE 13 MIN NAMESTO 45 MIN, RAZKUŽEVANJE LASIŠČA, OKREPI DELOVANJE TERAPIJ IN ŠE MNOGO DRUGIH PREDNOSTI)
- × ŽENSKO, MOŠKO IN OTROŠKO STRIŽENJE, FENIRANJE, PRAMENI, TRAJNE, SLAVNOSTNE PRIČESKE, MAKE UP, BARVANJE OBRVI IN TREPALNIC
- × DETOXIFING AROMATERAPIJE ZA RAZSTRUPLJANJE, TERAPIJE PROTI PRHLJAJU, MASTNIM LASEM, SPA TERAPIJE ZA REKONSTRUKCIJO LAS, MASAŽE LASIŠČA, K-FACTOR (IZ SKODRANIH LAS DO RAVNIH V NEKAJ KORAKIH)
- × BIOORGANSKA LINIJA PROTI UŠEM
- × PRODAJA BIOORGANSKE LASNE KOZMETIKE NA BAZI ZELIŠČ IZ KONTROLIRANE PRIDELAVE (www.procrinis.si/ ali www.tecnahaircare.it/)

FRIZERSKI SALON ERIKA,
Erika Novak, s. p.,
Bazoviška cesta 31, Ilirska Bistrica
Urniki: pon.: 15.00–19.00,
tor. in čet.: 9.00–14.00,
sre. in pet.: 13.00–19.00,
sob.: 8.00–12.00
031 350 939

en.kos3@gmail.com
FB: Hair & Spa by Erika

KOZMETIČNI SALON

KALČIČ ZDENKA S.P.

- X PERSONALIZIRANE, ENOSTAVNE IN SPECIALNE NEGE OBRAZA IN TELESA PO METODAH UVELJAVLJENIH SVETOVNIH PODJETIJ (GUINOT, BDR, DR. GRANDEL, SCHRAMEK, ACADEMIE)
- X NEGA ROK IN NOHTOV, GELIRANI NOHTI IN PODALJŠKI,
- X RAZLIČNE DEPILACIJE (TITANOV DIOKSID, SLADKORNA PASTA, ELEK. IGLICA IN ELEK. PINCETA, TRAJNO ODSTRANJEVANJE DLAK Z LASERJEM)
- X BRONZIRANJE TELESA
- X SOLARIJ
- X MASAŽE CELEGA TELESA (ETERIČNA OLJA, ČOKOLADA)
- X MAKE-UP ZA RAZLIČNE PRILOŽNOSTI

Na voljo so vam darilni boni za vse naše storitve v željeni vrednosti.
Za nasvet in obisk se lahko oglosite po predhodnem telefonskem dogovoru.

KOZMETIČNI SALON
KALČIČ ZDENKA S.P.

Šerčerjeva ulica 11,
6250 Ilirska Bistrica
041 907 163

SOLNA SOBA -

SOLNI MLIN

V solni sobi se izvaja solna terapija ali haloterapija. Gre za vdihavanje in izpostavljanje telesa suhemu solnemu aerosolu. Je naravna in varna klinično preizkušena metoda lajšanja težav pri boleznih dihal, alergij in kožnih obolenj. Priporočamo jo tako otrokom kot odraslim.

SOLNA SOBA - SOLNI MLIN,
Rečica 1a,
6250 Ilirska Bistrica
Urniki: po dogovoru
040 606 923

maja.minic@gmail.com
FB: Solna soba - Solni mlin

KOZMETIČNI

STUDIO KATJA

- X PEDIKURA (REŠEVANJE KURJIH OČES, VRAŠČENIH NOHTOV)
- X NEGA OBRAZA (ULTRAZVOK, VAKUM, DIAMANTNI PILING)
- X MANIKURA
- X GELISH NOHTI
- X PARISH NOHTI (DODANI VITAMINI ZA KREPITEV KRHKIH, LOMLJIVIH, POŠKODOVANIH NOHTOV)
- X PODALJŠEVANJE NOHTOV Z AKRIL SISTEMOM
- X LASERSKO ODSTRANJEVANJE DLAK (SHR IN MOTION DUO METODA)
- X LIČENJE Z VRHUNSKO KOZMETIKO NEE MAKE UP MILANO

KOZMETIČNI STUDIO KATJA,
Obrov 63,
6243 Obrov
031 342 469

katja.tomazic2@gmail.com
FB: Kozmetični studio Katja

PARK SEVENTEEN,

LOUNGE BAR & PIZZA

Park Seventeen ohranja lokacijo v osrčju mesta Ilirska Bistrica z bogato zgodovino in tradicijo, ki jo umešča med prostrane Snežniške gozdove in Brkine. Nekdaj kavarna "Caffe Roma", danes pa Park Seventeen s prenovljeno zasnovo nudi priložnost za upočasnitev hitrega vsakdanjega ritma in sprostitev v prijetnem okolju ob dobri hrani in pijači. Nudimo pestro izbiro pic, solat, sladice ter izbranih pijač in čajev. Ogromno ljubezni in truda vložimo v pripravo vrhunske kave, da je ta zgodovinski napitek postrežen in pripravljen tako, da vam za seboj pusti dolg in prijeten okus.

Pri nas uživajo tudi otroci, saj smo zanje pripravili prav poseben ustvarjalni kotiček. Dobrodošle so tudi živali, saj zanje poskrbimo kot za prave goste. Ker pravijo, da je doma najlepše, smo ponosni, da lahko Park Seventeen za vaše lačne želodčke poskrbi tudi v udobju vašega doma s svojo storitvijo »Pizza Express«. Dosegljivi smo vsak dan od 11.00 do 22.00 na telefonski številki 041 850 400. Dostava hrane iz naše ponudbe je možna po celotni občini Ilirska Bistrica.

PARK SEVENTEEN,
Lounge bar & Pizza,
Bazoviška cesta 15,
6250 Ilirska Bistrica
Urniki: pon.-čet.: 7.00-23.00,
pet.: 7.00-24.00, sob.: 8.00-2.00,
ned. in prazniki: 8.00-23.00
041 850 400
www.park-seventeen.com
info@park-seventeen.com
FB: Park Seventeen

SLADKOBA DO ROBA

- × IZDELAVA TORT IN OSTALIH SLADKIH GRIŽLJAJEV IZ NARAVNIH SESTAVIN (BREZ DODANIH UMETNIH PRAŠKOV IN OSTALIH UMETNIH DODATKOV)
- × IZDELAVA VEGANSKIH SLAŠČIC IN SLAŠČIC BREZ GLUTENA TER LAKTOZE

SLADKOBA DO ROBA,
Jerneja Šajn, s. p.,
Jasen 8d,
6250 Ilirska Bistrica
041 303 941

www.sladkoba-do-roba.com
sladkobadoroba@gmail.com
FB: Sladkoba do roba

PRESNE TORTE – OSKRBA Z JEDMI,

IVAN ZATKOVIČ, S.P

- × PRESNE VEGANSKE DOBROTE ZA VSE PRILOŽNOSTI. TORTE, ROLADE, ENERGIJSKE IN PROTEINSKE KROGLICE TER SLADICE V LONČKIH
- × PRESNO, VEGANSKO, BREZ GLUTENA IN RAFINIRANEGA SLADKORJA

PRESNE TORTE – Oskrba z jedmi
Ivan Zatkovič, s.p.,
Bazoviška cesta 19,
6250 Ilirska Bistrica
Urnik: po dogovoru
040 88 99 99
www.presnetorte.com
info.presne.torte@gmail.com
FB: Presne Torte Ilirska Bistrica

KINETIS,

RAČUNALNIŠKE STORITVE, KLEMEN ISKRA, S. P.

- × SODOBNE REŠITVE S PODROČJA RAČUNALNIŠTVA, SVETOVANJE ZA MALA IN SREDNJE VELIKA PODJETJA
- × NAČRTOVANJE, POSTAVITEV IN VZDRŽEVANJE RAČUNALNIŠKIH OMREŽIJ ZA DOM ALI PISARNO
- × SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKIH SISTEMOV, IZDELAVA LASTNE PROGRAMSKE OPREME, STORITVE V OBLAKU TER GOSTOVANJE E-POŠTE IN SPLETNIH STRANI

KINETIS, RAČUNALNIŠKE STORITVE,
Klemen Iskra, s. p.,
Soze 1,
6250 Ilirska Bistrica
Urnik: pon.–pet.: 10.00–18.00,
sob.: 8.00–12.00
041 795 129

www.kinetis.si
info@kinetis.si

IPIL,

INVALIDSKO PODJETJE ILIRSKA BISTRICA, D. O. O.

- × VZDRŽEVANJE STANOVANJSKIH IN POSLOVNIH PROSTOROV
- × OBRTNO-TEHNIČNE STORITVE
- × ZAKLJUČNA DELA V GRADBENIŠTVU (ZIDARSKA, KERAMIČARSKA IN SUHOMONTAŽNA DELA TER SLIKOPLESKARSTVO)
- × STROJNA IN ELEKTRO DELA
- × UPRAVLJANJE KURILNIC
- × ČIŠČENJE POSLOVNIH PROSTOROV
- × UREJANJE ZELENIH POVRŠIN (KOŠNJA, OBREZOVANJE IN ZASADITVE)

IPIL, INVALIDSKO PODJETJE
ILIRSKA BISTRICA, D. O. O.,
Šercerjeva 17,
6250 Ilirska Bistrica
Urnik: pon.–pet.: 7.00–15.00
05 40 40 123

www.ipil.si
marjan.tomazincic@ipil.si

DEVATO, S.P.

Smo podjetje, ki se že desetletje ukvarja z višinskimi deli, kot so: čiščenje sončnih elektrarn, vseh vrst steklenih površin in fasad, barvanje zvonikov, napuščev ter razne montaže in zahtevni poseki dreves v urbanem okolju. Smo prava rešitev za vse, kar je previsoko in nedostopno.

Anton Delost,
Koritnice 14,
6253 Knežak
041 333 176

devatosp@yahoo.com
FB: devatosp

KLJUČAVNIČARSTVO ISKRA,

DENIS ISKRA, S. P.

- × ALU IN PVC OKNA IN VRATA
- × SENČILA IN KOMARNIKI
- × KOVINSKE KONSTRUKCIJE
TER NADSTREŠKI ZA
AVTOMOBILE IN TERASE
- × KOVINSKE GARAŽE
- × INOX IZDELKI
- × KOVINSKI IZDELKI

KLJUČAVNIČARSTVO ISKRA,
Denis Iskra, s. p.,
Zabiče 27f,
6250 Ilirska Bistrica
031 360 189

kljucavnicarstvo.iskra@gmail.com
FB: Ključavničarstvo Iskra

ŽAGARSTVO URBANČIČ

KNEŽAK

- × REZAN LES
- × MIZARSKI LES
- × LADIJSKI POD
- × PALETE
- × VRTNO POHIŠTVO

ŽAGARSTVO URBANČIČ,
Knežak 10,
6253 Knežak
031 575 494

zagarstvo.urbancic@gmail.com

TELES,

TELEKOMUNIKACIJE, D. O. O.

- × KABELSKA TELEVIZIJA
- × INTERNET
- × FIKSNA IN MOBILNA
TELEFONIJA

TELES, telekomunikacije, d.o.o.,
Vilharjeva cesta 35,
6250 Ilirska Bistrica
Urniki: 8.00–15.00
oz. po dogovoru
041 616 411

www.teles.si
info@teles.si

FOTO ATELJE MARAŽ

- × STUDIJSKA FOTOGRAFIJA
- × POROČNA FOTOGRAFIJA
- × PORTRETNA FOTOGRAFIJA
- × FOTOGRAFIRANJE NOSEČNIC, DOJENČKOV IN OTROK
- × FOTOGRAFIRANJE KRSTA

Foto Atelje Maraž,
Rozmanova 11,
6250 Ilirska Bistrica

05 71 45 029

JAGR,

STORITVE IN NAJEM, JANEZ KASTELIC, S. P.

- × NAJEM DVIŽNE KOŠARE
- × NAJEM DVIŽNE KOŠARE Z USPOSOBLJENIM STROKOVNIM DELAVCEM
- × OBŽAGOVANJE DREVES
- × BARVANJE OSTREŠIJ IN ČIŠČENJE STREŠNIH ŽLEBOV
- × PODIRANJE DREVES V NASELJIH

JAGR, storitve in najem,
Janez Kastelic, s. p.,
Knežak 33,
6253 Knežak
041 654 273

jager.jk@gmail.com

KOLESAR – BF,

BORIS FABEC S.P.

- × PRODAJA KOLES IN KOLESARSKE OPREME
- × SERVIS KOLES

KOLESAR – BF, BORIS FABEC, s. p.
Rozmanova ulica 30,
6250 Ilirska Bistrica
URNIK: pon.–pet.: 9.00–12.00 in
16.00–19.00, sob.: 9.00–12.00
041 359 168
www.kolesar-bf.si
E-pošta: info@kolesar-bf.si
FB: Kolesar – BF

PISOL,

POSLOVNO SVETOVANJE, STORITVE,
ZASTOPSTVA IN TRGOVINA, D. O. O.

- × SONČNE ELEKTRARNE
- × OTOČNI SOLARNI SISTEMI, PRIMERNI ZA VIKENDE, KJER NI MOŽNOSTI PRIKLJUČITVE NA ELEKTRIČNO OMREŽJE
- × ELEKTRIČNE AVTOPOLNILNICE ZA DOMAČO ALI POSLOVNO VGRADNJO

Svetovanje, prodaja izdelkov svetovnih proizvajalcev in izvedba na ključ.

PISOL, poslovno svetovanje, storitve,
zastopstva in trgovina, d.o.o.
Poslovalnica Ilirska Bistrica – Trnovo,
Kosovelova ulica 2, 6250 Ilirska Bistrica

URNIK: pon., sre. in pet.: 10.00–16.30

031 334 807
www.pi-solarus.com
ales.frank@pisol.si

HIŠNI SERVIS JENKO,

DORIAN JENKO, S. P.

- × PLESKARSKE STORITVE
- × KITANJE IN GLAJENJE ZIDOV
- × SANACIJA PLESNI
- × BARVANJE IN UREJANJE OKOLICE
- × DEKORATIVNI OMETI
- × BARVANJE IN OBNOVA OKEN
- × ZAKLJUČNA DELA

HIŠNI SERVIS JENKO,
Dorian Jenko, s. p.,
Topolc 64,
6250 Ilirska Bistrica

031 660 528

dorc.rup@gmail.com

PLAMA-G.E.O., D. O. O.

Izdelava opreme, ventilacij in instalacij iz plastičnih materialov: PP, PE, PVC, PVDF, PE-el, PP-s-el in PP-s, kot so: rezervoarji za skladiščenje agresivnih medijev in vode, ventilacijski sistemi za odsesovanje agresivnih medijev v industriji, odsesovalni sistemi za laboratorije, oprema za galvanizacije in čistilne naprave, instalacije – cevovodi za agresivne medije, oprema za ex prostore v kemijski in farmacevtski industriji.

PLAMA-G.E.O., D. O. O.,
Podgrad 17,
6244 Podgrad
Urnik: pon.–pet.: 7.00–15.00
05 71 49 402, 031 346 460

www.plama-geo.si
info@plama-geo.si

MOBISERVIS BRATOVIČ

Servis mobilne tehnologije, menjava ekranov, baterij, zvočnikov, sistemskih konektorjev, nadgradnja programske opreme in kopiranje podatkov.

MOBISERVIS BRATOVIČ,
Jasen 2,
6250 Ilirska Bistrica
Urnik: pon.–pet.: 16.00–17.00
040 417 777, 051 308 256

mobiservis.bratovic@gmail.com
FB: Mobiservis Bratovič

VA, ŽIVILSKA TEHNOLOGIJA, D. O. O.

Smo podjetje z bogatimi izkušnjami in ciljem pomagati proizvajalcem vina. Poleg enoloških sredstev za VINARSTVO ponujamo tudi sredstva za:

- × ŽGANJEKUHO,
- × dodatke pri KISANJU ZELJA,
- × dodatke pri proizvodnji BISTRIH SADNIH SOKOV,
- × aditive za PEKARSTVO in SLAŠČIČARSTVO.

VA, živilska tehnologija, d. o. o.,
Kosovelova 2a,
6250 Ilirska Bistrica
Urnik: pon.–pet.: 8.00–16.00
031 583 540, 041 403 658,
05 71 00 970

www.vazivilskatehnologija.si
vazivil.teh@siol.net
FB: VA, živilska tehnologija

PRAVNO SVETOVANJE FAJDIGA,

TJAŠA FAJDIGA S. P.

Potrebuje pravno rešitev? Vsakemu vašemu vprašanju pozorno prisluhnemo, v najkrajšem možnem času poiščemo učinkovito rešitev in vam ponudimo ugoden ter razumljiv pravni nasvet.

Pravno svetovanje Fajdiga
Tjaša Fajdiga s. p.

info@svetovanje-fajdiga.com
+386 40 173 489
www.svetovanje-fajdiga.com
FB: Pravno svetovanje Fajdiga

MIZARSTVO MATKO

- × KUHINJE
- × JEDILNICE
- × DNEVNE SOBE
- × PREDSOBE
- × OTROŠKE IN MLADINSKE SOBE
- × SPALNICE
- × NOTRANJA IN VHODNA VRATA
- × STOPNICE IN OGRAJE
- × POSLOVNI PROSTORI

MIZARSTVO MATKO
Marino Matko s. p.,
Pregarje 18a,
6243 Obrov

040 727 678

MIZARSTVO MATKO

GOZDARSKE STORITVE,

ERIK DODIČ S. P.

- × POSEK IN
SPRAVILO LESA
- × ODKUP NA PANJU
- × PREVOZ S
PRIKOLICO

GOZDARSKE STORITVE,
Erik Dodič s. p.

Pregarje 29
6243 Obrov
030 251 729

LEDUS,

GARAŽNA IN VHODNA VRATA

Iščete nova garažna vrata, rolo vrata, vhodna vrata, garažna vrata z osebnim preходом, dvokrilna vrata ali stranska krilna vrata v izgledu garažnih vrat? Morda potrebujete servis oziroma popravilo že vgrajenih vrat? Ogled, izmera in izdelava ponudbe brez obveznosti!

Kontaktirajte nas!

LEDUS,
GARAŽNA IN VHODNA VRATA
Zastopnik:
Vasja Novak s. p.,
Ulica 7. maja 14,
6250 Ilirska Bistrica
041 438 163
www.ledus.si
vasja@ledus.si

DOMUS DESIGN,

HELENA KALČIČ, S. P.

- x ARHITEKTURNO PROJEKTIRANJE OD IDEJNE ZAMISLI DO KONČNE REŠITVE
- x OBLIKOVANJE INTERIERJEV IN NOTRANJE OPREME
- x IZBIRA MATERIALOV IN POHIŠTVA, BARVNE ŠTUDIJE TER OPREMLJANJE NA KLJUČ
- x OBLIKOVANJE EKSTERIERJEV IN URBANE OPREME
- x SODELOVANJE S PRIZNANIMI DOMAČIMI IN TUJIMI PROIZVAJALCI OPREME
- x 3D VIZUALIZACIJE SVETOVANJE

DOMUS DESIGN
Helena Kalčič s.p.,
Dolenje 5a,
6254 Jelšane

041 501 013
helena.kalcic@gmail.com

INSTELECT.SI,

ELEKTRIČNE INŠTALACIJE IN ELEKTRONIKA

- x IR ogrevanje
- x lokalno prezračevalni sistemi
- x razsvetljava
- x avtomatska dvoriščna vrata, domofoni
- x pametne inštalacije
- x elektro inštalacije in servis
- x servis in vzdrževanje v industriji

Jan Benčič s.p.,
Cankarjeva ulica 5,
6250 Ilirska Bistrica

051 806 422
www.instelect.si
info@instelect.si

NOISWEB,

IZDELAVA SPLETNIH STRANI

- x IZDELAVA SPLETNIH STRANI IN SPLETNIH TRGOVIN
- x OPTIMIZACIJA SPLETNIH STRANI
- x VZDRŽEVANJE SPLETNIH STRANI
- x DIGITALNI MARKETING
- x SEO

NOISWEB,
IZDELAVA SPLETNIH STRANI
Zastopnik:
Vasja Novak s. p.,
Ulica 7. Maja 14,
6250 Ilirska Bistrica
041 669 429
www.noisweb.com
info@noisweb.com

SCENAR TERAPIJE,

ASJA FRANK

Scenar terapije delujejo na bio-kemični (spodbujajo izločanje neuropeptidov, hormonov), bio-energetski (obnavljajo pretok informacij po telesu, odstranjujejo energetske blokade) in informacijski ravni (obnavljajo pretok informacij po telesu).

Scenar terapije delujejo protibolečinsko, protivnetno in normalizirajo žilni tonus ter mišični tonus ter regulirajo krvni tlak. Terapije odpravljajo otekline, uravnavajo imunski sistem in alergije, spodbujajo lepše celjenje ran in opeklin ter uravnavajo presnovo. Blagodejno vplivajo na spodbujanje razstrupljanja limfnega sistema in jetr, uravnavajo sproščanje hormonov, odpravljajo glavobole in migrene ter izgorelost in so nam v pomoč pri soočanju s stresom. S pomočjo terapij uravnavamo prebavo in odpravimo motnje nespečnosti ter motnje psihološkega izvora kot sta depresija in anksioznost.

Fizioterapija Frank d.o.o.,
Trnovska 34,
6250 Ilirska Bistrica

051 310 464
asja.frank@gmail.com
FB: Asja Frank - svetovanje
in Scenar terapije

NAGRADNA KRIŽANKA BISTRIŠKIH ODMEVOV

 <i>Viva</i> studio za lepoto in zdravje <i>Viva</i> studio za lepoto in zdravje Sara Mihalič s.p. Vodnikova 6 6250 Ilirska Bistrica GSM: 040 743 997					GORILNIK, KUHALNIK NA GORILNI ŠPIRIT		MESTEČE V SEVERNIM ISTRI	IVAN SIVEC	ROČAJ, ROČ	BRITANSKA PEVKA (SADE)	NEZAVEDNA, DRUŽBENA PLAST ŽIVLJENJA ČLOVEKA	ŠTEVILKA TRI
					POTUJOČI GLEDALIŠKI IGRALEC							
					IZDELO- VALEC POSOD							
					IVAN TAVČAR		IZREDEN DOGODEK, ČUDEŽ PRIZVOK, NACIK					
					REKA RHONE V FRANCIJI					JANIS JOPLIN IT. MOTO- CIKLIST (VALENTINO)		
					VID SNOJ							
								ŽIVAL S KLEŠČAMI KDOR GOVORI IKAVŠČINO				
					POLDRAG KAMEN DIŠEČI IZLOČEK, MOŠKAT						GOSPO- DARST- VENICA	TEKOČE ZLATO
AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	ŠOLSKI PISNI IZDELEK	ANTIČNA RIMSKA DEŽELA OB ČRNEM MORJU	ODKOPA- VANJE	LADA ZEJ ROGER VADIM			MATJAŽ VLAŠIČ		KORIST, HASEK TENIŠKI IGRALEC AGASSI			
SEZNAM TV ODDAJ							SOVICA SVETLANE MAKARO- VIČ ANITA HUDEL			VIK, VPITJE CIGARETA IZ MARIHUANE ALI HAŠISA		
DOPOL- NILNO, DODATNO VPRAŠANJE											ORIANA FALLACI FRANC. PISATELJ ZOLA	
JUŽNO- AMERIŠKI INDIJANEC				HAVAJSKI OTOK Z GLAVNIM MESTOM HONOLULU				UNIVERZI- TETNI PRE- DAVATELJ ALICE COOPER				
ŠTEVILO 100				TADEJ VALJAVEC RDEČA MRAVLJA			INDIJSKO Ž. VRHNE OBLAČILO RIMSKE TROJANE			VELIKA IZUMRLA PTICA ČOLN ZA TUNOLOV		
POMOČ: NADJAZ OAHU OMORIKA PALAS	SINOVA ŽENA	KAVNI NA- DOMESTEK PRIIMEK BOGINJE ATENE					KOVANEC STOTINE FRANKA ZVIŠAN TON A					ZLITINA OSMIJA IN VOLFRAMA
SERGEJ PAHOR			PREHRANA ZA BOLNIKE PEVEC JAGGER					OSNOVNI DELEC SNOVI	PEVEC IN BOBNAR FURLANIČ TEMNO SIVA KRAVA			
CILJ, SMOTER						GL. MESTO SAUDOVE ARABIJE ITALIJAN- SKI RTV				ŠKOTSKO JEZERO S POŠASTJO OKROGLA BAKTERIJA		
NAŠA MISS LETA 2019 (ŠPELA)					RASTLINA, RASTLIKA MICKEY ROONEY						TANJA RIBIČ IVO DANEU	
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (GENE)							VISOKO IGLASTO DREVO S TOPIMI IGLICAMI					
ČLOVEŠKA GLISTA							PEŠČENA CESTNA POVRŠINA					

Geslo nagradne križanke pošljite na naslov: **Bistriški odmevi, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica** s pripisom »Nagradna križanka«, najkasneje do 10. decembra 2021 ali na elektronski naslov: odmevi@ilirska-bistrica.si

»Viva studio za lepoto in zdravje« poklanja 3 nagrade:

1. nagrada: limfna drenaža | 2. nagrada: mini nega obraza | 3. nagrada: oblikovanje in barvanje obrvi

Geslo prejšnje križanke: »Kozmetični salon Zdenka Kalčič«. Izžrebali smo tri nagrajence:

1. dermoabrazijo obraza in masko prejme **KARIN UJČIČ** Harije 39, 6250 Ilirska Bistrica,
2. limfno drenažo prejme **VALENTINA KORITNIK** Rečica 2, 6250 Ilirska Bistrica,
3. oblikovanje obrvi prejme **POLONA URH** Bobkova 20, 6250 Ilirska Bistrica.